

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

โดย

นางสาวกัญหา คำหอมกุล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-464-844-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF THE ABILITY IN SUMMARY WRITING OF
THE SIXTH GRADE STUDENTS TAUGHT BY MIND MAPPING APPROACH**

By

Kunha Kamhomkul

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements For the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2005

ISBN 974-464-844-9

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” เสนอโดย นางสาวกัณหา คำหอมกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิตร)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข
3. อาจารย์นุติ รุ่งสว่าง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ อ่วมเจริญ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์นุติ รุ่งสว่าง)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ตลับ นฉลาดแพทย์)

...../...../.....

K 46253301 : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คำสำคัญ : ความสามารถในการเขียนสรุปความ / ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด /

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

ค้นหา คำหอมกุล : การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (THE DEVELOPMENT OF
THE ABILITY IN SUMMARY WRITING OF THE SIXTH GRADE STUDENTS TAUGHT
BY MIND MAPPING APPROACH) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ. ดร. มาเรียม นิลพันธุ์,
ผศ. สมพร ร่วมสุข, อ. นุดี รุ่งสว่าง. 269 หน้า. ISBN 974-464-844-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด 2) ศึกษา
ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาความคิดเห็น
ของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดหนองพันทา อำเภอสองพี่น้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี
เขต 2 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest Posttest Design ใช้เวลาในการสอน 16 ชั่วโมง
ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้
แบบแผนผังความคิด 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความและสร้างแผนผังความคิด
3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), การทดสอบค่า t-test
แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ
แผนผังความคิด มีความสามารถในการเขียนสรุปความ ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได มากที่สุด รองลงมาคือแผนผังความคิดแบบจำแนก
ประเภท และแผนผังความคิดแบบกางปลา 3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบ
แผนผังความคิดทำให้เข้าใจบทเรียนง่าย เพราะการเรียนเป็นลำดับขั้นตอนสามารถทำงานเสร็จตาม
เวลา ทำให้สรุปความได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2548
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1..... 2. 3.

K 46253301 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEY WORD : ABILITY IN SUMMARY WRITING / ABILITY TO ORGANIZE THE
CONCEPT OF MIND MAPPING / MIND MAPPING APPROACH

KUNHA KAMHOMKUL : THE DEVELOPMENT OF THE ABILITY IN SUMMARY
WRITING OF THE SIXTH GRADE STUDENTS TAUGHT BY MIND MAPPING APPROACH.
THESIS ADVISORS : ASST.PROF. MAREAM NILLAPUN, Ed.D, ASST.PROF. SOMPORN
RUAMSUK, M.Ed. AND NUDEE ROUNGSAWANG, M.Ed. 269 pp. ISBN 974-464-844-9

The purpose of this research were to : 1) compare the sixth grade students' ability in summary writing evaluated before and after classes taught by mind mapping approach, 2) determine the sixth grade student's ability to organize the concept of mind mapping, and 3) study the students' opinions about the implementation of mind mapping approach in the class of summary writing. The sample consisted of 30 sixth grade students, Wat Nongpuntao School under the jurisdiction of the Office of Supanburi Education Service Area 2, Songpeenong District, Supanburi Province. The research was the One Group Pretest-Posttest Design and conducted within the duration of 16 hours, second semester in the academic year 2005. The instruments employed to collect data included: 1) lesson plans organized along with the idea of mind mapping 2) an ability test on students' summary writing and organizing the concept of mind mapping and 3) a questionnaire inquiring students' opinions about the implementation of mind mapping approach. The collected data were analyzed by the statistical means of percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The difference of the sixth grade students' scores of ability in summary writing earned before and after their participation in the class organized along with the idea of mind mapping approach was statistically significant at the level of 0.05 whereas the students' scores earned after were found higher than the scores earned before.

2. With respect to the concept of mind mapping, the students were found able to organized the pattern of ladder at the highest level but the classification pattern and the fish bone pattern were at the high level.

3. The students expressed their positive opinions about the implementation of mind mapping approach and also revealed their beliefs that the mind mapping approach supported students' better understanding of the lessons due to its time-saving steps of working, ability to summarize effectively and applying its concept to any other subject area.

Department of Curriculum and Instruction, Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2005

Student's signature

Thesis Advisors's signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ ความเมตตา กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจทานแก้ไขเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร ร่วมสุข และอาจารย์นุติ รุ่งสว่าง ผู้เป็นที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความเสียสละที่มีต่อศิษย์เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ตลับ ฉลาดแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ นางวาสนา คงมั่น นางสาวจินตนา สุขสมแดน ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ นายไพศาล ยาทิพย์ ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะตรวจทานแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และขอกราบขอบพระคุณ นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองพันทา ที่ให้ความอนุเคราะห์ อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและช่วยจัดรูปแบบวิทยานิพนธ์ นายเสน่ห์ โสมมนัส ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัววัง ที่ให้ความอนุเคราะห์การทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อนและน้อง ๆ นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจตลอดมา

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อหัด คุณแม่กิมเฮียง คำหอมกุล ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูและวางรากฐาน ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษาผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบพระคุณญาติพี่น้องทุกท่านที่ให้ความรัก ความหวังใจและช่วยเหลือทุกด้านตลอดจนเป็นกำลังใจจนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ หากประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาแต่บิดามารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
คำถามการวิจัย.....	12
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	15
หลักการ.....	15
จุดหมายของหลักสูตร.....	16
โครงสร้างของหลักสูตร.....	16
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	18
การวัดผลประเมินผล.....	22
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดหนองพันทา.....	25
วิสัยทัศน์.....	25
คุณภาพของผู้เรียน.....	26
โครงสร้างของหลักสูตร.....	28
มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	29

บทที่	หน้า
ทักษะการเขียนและการเขียนสรุปความ.....	31
ความหมายของการเขียน.....	31
ประเภทของการเขียน.....	32
การเขียนสรุปความ.....	35
ความหมายการเขียนสรุปความ.....	35
ความสำคัญของการเขียนสรุปความ.....	35
วิธีการเขียนสรุปความ.....	36
เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ.....	38
ความสนใจในการอ่าน.....	41
วิธีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	42
การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.....	46
ความหมายของแผนผังความคิด.....	46
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.....	47
ประโยชน์ของแผนผังความคิด.....	51
การให้คะแนนแผนผังความคิด.....	52
ประเภทของแผนผังความคิด.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
งานวิจัยในประเทศ.....	74
งานวิจัยต่างประเทศ.....	78
3 การดำเนินการวิจัย.....	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	80
แบบแผนการทดลองของการวิจัย.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ตอนที่ 1 ความสามารถในการเขียนสรุปความ.....	105
ตอนที่ 2 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด.....	107
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียน.....	110

บทที่	หน้า
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 111
	สรุปผลการวิจัย 112
	อภิปรายผล 112
	ข้อเสนอแนะ 116
	ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ 116
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป 117
	บรรณานุกรม 118
	ภาคผนวก 126
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและตรวจเครื่องมือ 127
	ภาคผนวก ข หนังสือเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือและหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล 129
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 135
	แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 136
	แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 158
	แบบสอบถามความคิดเห็น 238
	ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 241
	ภาคผนวก จ การตรวจสอบสมมติฐาน 261
	ประวัติผู้วิจัย 269

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างของหลักสูตร	28
2	ตารางผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....	30
3	ตารางกำหนดการจัดการเรียนรู้.....	83
4	ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ.....	85
5	แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ.....	86
6	เกณฑ์การประเมินความสามารถการเขียนสรุปความของนักเรียน	87
7	แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได.....	88
8	เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได.....	89
9	แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท.....	89
10	เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท (Classification Map).....	90
11	แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา.....	91
12	เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา.....	91
13	การดำเนินการจัดการเรียนรู้.....	100
14	สรุปการดำเนินการวิจัย.....	103
15	เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด	106
16	ความสามารถในการเขียนสรุปความตามประเภทงานเขียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.....	106
17	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.....	107
18	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ตามองค์ประกอบ ที่กำหนด.....	108
19	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท ตามองค์ประกอบ ที่กำหนด.....	108
20	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา ตามองค์ประกอบ ที่กำหนด.....	109

ตารางที่		หน้า
21	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	109
22	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้.....	242
23	สรุปค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม ของแผนการจัดการเรียนรู้.....	250
24	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม ของแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน แบบปรนัย.....	251
25	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน แบบอัตนัย.....	252
26	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบสอบถามความคิดเห็น.....	252
27	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบประเมินการเขียนสรุปความ.....	253
28	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท.....	253
29	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได.....	254
30	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของแบบประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา.....	254
31	ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนสรุปความ.....	255
32	ผลการคำนวณหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบแบบปรนัย.....	256
33	ผลการนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความและสร้างแผนผัง ความคิดไปทดลองใช้ (Try Out).....	257
34	ค่าความแตกต่างของคะแนนทดสอบความสามารถในการเขียนสรุปความ.....	262
35	เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.....	263
36	ความสามารถในการเขียนสรุปความตามประเภทของงานเขียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	264

ตารางที่		หน้า
37	ผลการทดสอบความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	265
38	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได.....	266
39	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท.....	267
40	ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา.....	268

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	11
2	ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	21
3	แผนภูมิเกณฑ์การให้คะแนน.....	40
4	แผนผังรูปแมงมุม (Spider map).....	58
5	แผนผังรูปขั้นบันได (Time ladder map).....	58
6	แผนผังแสดงเหตุผล (Cause/effect map).....	59
7	แผนผังแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison/contrast map).....	59
8	แผนผังแบบผสมผสาน (Combined map).....	60
9	แผนผังความสัมพันธ์ความหมาย แบบบรรยายลำดับเหตุการณ์ (Narrative organization or sequential episodic map).....	61
10	แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบพรรณนา (Thematic or descriptive map).....	62
11	แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือน (Comparative and contrastive map).....	63
12	แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบจำแนกประเภท (Classification map)....	64
13	แผนผังความคิด (Mind Mapping).....	65
14	แผนผังใยแมงมุม (Web).....	66
15	แผนผังรูปแบบเวนน์ (Venn diagram).....	67
16	แผนผังความคิดแบบวงจร (The circle).....	67
17	แผนผังก้างปลา (The fish bone).....	68
18	แผนผังแบบจำแนกรายละเอียด (The grid).....	68
19	แผนผังความคิดแบบเปรียบเทียบเรียงลำดับ (The ranking ladder).....	69
20	แผนผังความคิดแบบบันไดจัดอันดับ (Ladder).....	69
21	แผนผังความคิดแบบวงกลมซ้อน (Venn diagram).....	70
22	แผนผังแบบ เส้นลำดับ (Spectrum).....	70
23	แผนผังแบบ Web.....	71
24	แผนที่ความคิด (Mind map).....	72

แผนภูมิที่		หน้า
25	แผนผังแบบ Pie chart.....	72
26	แผนผังก้างปลา (Fish bone).....	73
27	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping).....	94
28	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ	97
29	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping).....	99

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วโดยไม่มีที่สิ้นสุด ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มนุษย์ต้องกระตือรือร้นและขวนขวาย เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไม่ว่าประเทศใดต่างมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนพัฒนาตนเองตลอดชีวิตประเทศที่ประชากรมีการศึกษาสูง ย่อมจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจนสามารถเข้าแข่งขันกับนานาอารยประเทศและเข้าสู่ความเป็นสากลได้

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งของประชาคมโลกที่ต้องพัฒนาประชากรให้มีความรู้ความสามารถก้าวหน้าทันความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ จึงต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปะ การกีฬา ภูมิปัญญา ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก :3) จะเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน ทั้งความรู้ ความคิด คุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและที่สำคัญยังคงมีจุดเน้นที่การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยทุกคนใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นแสวงหาความรู้ ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงกำหนดภาษาไทยเป็นสาระหนึ่งให้คนไทยทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ พร้อมทั้งระบุดึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ ดังนี้

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหา

ความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิต ศักดิ์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่ การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : บทนำ) กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยและต้องการยกระดับคุณภาพ การเรียนการสอนภาษาไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ ภาษาไทย มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการแสวงหาความรู้ ตลอดจนเห็นคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรมของชาติตามควรแก่วัย จึงได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย และการใช้ภาษาไทย โดยกำหนดเป็นโครงการและกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านการใช้ภาษาไทย เช่น โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โครงการพัฒนาทักษะการเขียน ในแต่ละโครงการได้กำหนด เป้าหมาย มาตรการ วิธีดำเนินการ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ไว้อย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเขียนที่ดีขึ้น และยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ค : 1 – 18)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาและผู้สอนจะต้องนำไปจัดให้เหมาะสม กับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มสาระ คือ 1) การอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดู และการพูด 4) หลักการใช้ภาษา 5) วรรณคดีและวรรณกรรม ในแต่ละสาระ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ สาระการอ่าน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ ในการดำรงชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน สาระการฟัง การดู และการพูด กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้เรียนสามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ส่วนสาระ หลักการใช้ภาษา กำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ไว้ว่า ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ พลังของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ และสามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้เรียนเข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้

ในชีวิตจริง สำหรับสาระการเขียน ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ง : 17) นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ข้อที่ 2 ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะดังนี้ คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า ข้อ 8 กำหนดว่า ผู้เรียนต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา กฎมณเฑียรไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาดังแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก : 4) และเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ข้อที่ 2 กำหนดไว้ว่าผู้เรียนจะต้องผ่านการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก : 26)

กล่าวได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ความสำคัญต่อภาษาไทย โดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียน ทั้งนี้เพราะทักษะทั้งสองนั้นมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อผู้อ่านต้องการสื่อสารหรือถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นตลอดจนจินตนาการ และอารมณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับทราบนั้น นอกเหนือจากการพูดหรือเล่าให้ฟังแล้วยังสามารถถ่ายทอดได้ด้วยการเขียน โดยเขียนได้หลายรูปแบบตามจุดมุ่งหมายของการเขียน เช่น การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง การเขียนเพื่ออธิบาย การเขียนเพื่อจูงใจ การเขียนเพื่อสรุปใจความสำคัญ เป็นต้น ภาษาเขียนจึงเป็นภาษาที่เคร่งครัดต่อการใช้คำและหลักภาษา เพื่อสื่อสารให้ถูกต้อง สุภาพ และเขียนเป็นประโยคที่สละสลวย ที่สำคัญต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย

การเขียนยังเป็นทักษะที่สำคัญต่อการศึกษาทั้งวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ความคิดและความเข้าใจให้ครูและผู้อื่นทราบ สำหรับในชีวิตประจำวันมนุษย์ต้องใช้ การเขียนในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ ตลอดจนการเขียนหรือบันทึก โดยย่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น การเขียนจึงผ่านกระบวนการคิดอย่างมีแบบแผน และสรุปเรื่องราวให้ได้ใจความอันสมบูรณ์ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการสรุปจากเรื่องที่ฟัง เรื่องที่อ่าน การเขียนสรุปความ จึงมีส่วนช่วยให้งานอื่น ๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ การเขียนสรุปความยังมีบทบาทสำคัญต่อผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดการเรียนรู้ในระดับนี้ จำเป็นต้องมีการสื่อสารกันระหว่างครูและผู้เรียนตลอดเวลา นอกจากจะต้องสื่อสารด้วยคำพูดแล้ว ยังต้องเขียนสรุปความเพื่อแสดงความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นทราบด้วย ดังที่ กุหลาบ มัลลิกะมาส และ วิพุธ โสภวงส์ (2538 : 77, อ้างถึงใน สรวีย์ เคียนสันเทียะ

2545 : บทนำ) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปความว่า การเขียนสรุปความมีความจำเป็นต่อผู้เรียนในการเรียนและการดำรงชีวิตประจำวันมักเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับบุคคลอื่น เนื่องจากการสื่อสารในปัจจุบันต้องการความรวดเร็ว ภาษาที่ใช้เขียนจึงต้องมีความกระชับแต่มีใจความสมบูรณ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529 : 12 – 13, อ้างถึงใน ขนิษฐา แสงภักดี 2540 : 3) ทรงสรุปปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย จากที่ประชุมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่า ทักษะการเขียนที่นักเรียนมีปัญหาคือ ลายมือ การเขียนสะกดผิด เขียนหนังสือไม่ได้ใจความสำคัญ และปัญหาการเขียนสรุปความนั้น นักเรียนส่วนใหญ่อ่อนทักษะในการสรุปประเด็นสำคัญจากข้อความที่อ่านและฟัง ส่วน ฟ็อน เปรมพันธุ์ (2542 : 19) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านการเขียนไว้ว่า นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองไม่กระจำง เขียนสรุปความหรือย่อความไม่เป็นเพราะจับใจความสำคัญไม่ได้ ขาดทักษะและความสนใจในการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ สรวีย์ เคียนสันเทียะ (2545 : 2) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนสรุปความของนักเรียนว่านักเรียนมักจะเขียนผิด เรียบเรียงข้อความไม่ถูกต้อง ไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญและไม่สามารถตีความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้ เพราะขาดการฝึกฝน เนื่องจากครุมีภาระหน้าที่มาก ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกนักเรียน สำหรับ บันลือ พลฤกษ์วัน (2535 : 73) กล่าวว่าปัญหาการสรุปความมีสาเหตุจากวิธีสอน ครูส่วนมากจะแนะนำให้อ่านข้อความแล้วขีดเส้นใต้ใจความสำคัญแล้วรวมเป็นเรื่องวิธีการดังกล่าวทำให้นักเรียนขาดทักษะการใช้ภาษา การเรียบเรียงข้อความและการลำดับเรื่องราวจึงไม่สามารถเขียนสรุปความได้ และ สุพิศ กลิ่นบุบผา (2545 : 5) ได้ศึกษาปัญหาที่ทำให้ให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนต่ำ พบว่าเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ คือ สาเหตุจากตัวนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบทักษะการเขียน ไม่สนใจและไม่มีความคิดที่จะเขียน สาเหตุจากครูผู้สอน พบว่าครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอน หรือขาดวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเขียน ตัวผู้สอนเองขาดทักษะทางการเขียนและ สาเหตุจากสื่อและวิธีสอน พบว่า ครูใช้สื่อการสอนน้อยและใช้วิธีสอนแบบเดิม ๆ คือ ให้นักเรียน อ่าน คู่มืออย่างแล้วปฏิบัติตาม

จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเขียนสรุปความไม่ได้มีหลายประการ และจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญต่อการเรียนรู้เพราะช่วยให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนได้ ดังนั้น เมื่อผู้เรียนสรุปความไม่เป็นจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยต่ำ ดังจะเห็นได้จากการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4,505 คน ปีการศึกษา 2546 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า วิชาภาษาไทย คะแนนเต็ม 40 คะแนน แบ่งเป็นความรู้ทางด้านโครงสร้างทางภาษา 15 คะแนน นักเรียนสอบได้คะแนนคะแนนเฉลี่ย 8.12 ความรู้ทางด้านกระบวนการ 25 คะแนน นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 12.56

คะแนนรวมทุกภาคความรู้คิดเป็น ร้อยละ 40.97 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 กำหนดไว้คือร้อยละ 52.00 มีจำนวนนักเรียนที่ควรปรับปรุงร้อยละ 50.68 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 2546 : 15) จากข้อมูลข้างต้นคะแนนความรู้ทางด้านโครงสร้างทางภาษา ซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถในการส่งสารและรับสาร หมายถึง ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ฝ่ายวิชาการโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาตำบลบ่อสุพรรณ ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านหัววัง โรงเรียนบ้านหนองเฝ้า โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ โรงเรียนบ้านคอนคำถึง โรงเรียนวัดหัวกลับ โรงเรียนวัดทับกระดาน โรงเรียนวัดเวฬุวัน และโรงเรียนวัดหนองพันเทา เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้นำผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาตำบลบ่อสุพรรณ ประจำปีการศึกษา 2546 มาศึกษาและจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันเทา และประธานศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาตำบลบ่อสุพรรณ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ทักษะการเขียน โดยเฉพาะการเขียนสรุปความ ยังไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีนักเรียนที่ผ่านจุดประสงค์ด้านการเขียนสรุปความ ประมาณร้อยละ 43.00 แต่มีนักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ด้านการเขียนสรุปความประมาณร้อยละ 57.00 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาตำบลบ่อสุพรรณกำหนด คือนักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60.00 (สัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ 2548)

จากสภาพความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเขียนสรุปความ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การทำงาน การศึกษาหาความรู้ จึงสมควรที่จะได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นโดยครูผู้สอน เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 2.1 : ทักษะการเขียน ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนเกี่ยวกับการเขียนอย่างเป็นทางการอันประกอบด้วย การเขียนสื่อสาร การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ การเขียนรายงาน การเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ จนสามารถเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก : 12) นับเป็นภาระงานการสอนที่สำคัญของครู สำหรับผู้เรียนนั้นนอกจากจะต้องมีการเสริมแรงเพื่อจูงใจให้เขียนแล้ว ยังจะต้องหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะมีความชำนาญในการเขียน สามารถเขียนได้ดีและหลากหลาย ด้วยลักษณะดังกล่าวครูจึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีการสอนที่น่าสนใจ โน้มนำผู้เรียนให้หันมาใส่ใจในการเขียน และฝึกปฏิบัติการเขียนด้วยความพอใจ เต็มใจ ผลงานของผู้เรียนจึงจะสร้างความประทับใจและเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน อีกทั้งต้อง

คำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้หากผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนย่อมทำผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนนั้นมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ 2) สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชาหรือทักษะที่นำเสนอ 3) สอดคล้องกับลักษณะของนักเรียน 4) สอดคล้องกับลักษณะของผู้สอน 5) เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และเรื่องอำนวยความสะดวก (ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ 2545 : 48) นอกจากนี้ ครูควรต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้าไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเพราะถ้าหากการศึกษาหยุดนิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็เท่ากับล้าหลัง นวัตกรรมทางการศึกษาหมายถึง การนำวิธีการหลักปฏิบัติและแนวความคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่ได้ผ่าน การทดลอง พิสูจน์ และพัฒนาเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้เป็นแนวการปฏิบัติทางการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ครูควรนำนวัตกรรมทางการศึกษาประเภทเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Work) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน และวางแผนการดำเนินงานด้วยการเขียนโครงการเสนอผู้สอน เมื่อได้รับการอนุมัติก็จะดำเนินงานตามแผน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข การจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI : Computer Assited Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการสร้างกิจกรรมโดยนักเรียนจะเรียนบทเรียนจากคอมพิวเตอร์ ในบทเรียนประกอบด้วยเนื้อหาทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ ภาพการฝึก แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และแหล่งอ้างอิงซึ่งจัดอยู่ในรูปของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม จะมีการแสดงผลการเรียนรู้ด้วยข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) อย่างสม่ำเสมอ (วุฒิชัย ประสารสอย 2543 : 10 – 13) การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ช่วยให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จนเกิดความกระจ่างในความคิดและสร้างข้อสรุปจากเนื้อหา โดยสร้างออกมาในรูปแบบของผังความสัมพันธ์ ความหมาย (Semantic Mapping) หรือแผนภูมิเนื้อหาหรือผังสร้างความคิดรวบยอด (Conceptual Framework) ในรูปแบบของแผนภูมิกราฟิกชนิดต่าง ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยเรื่องผลของการเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและแผนผังความคิดต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของ จุติมา นาควรรณ (2544 : 109) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียน

โดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิด (Mind Mapping) คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นอกจากนี้ โทนี บูซาน (Tony Buzan 1991 : 117) กล่าวว่า ธรรมชาติของ Mind Mapping นั้นเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับการทำงานของหัวคิด และยังสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด การฟื้นความจำ การวางแผนหรือการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ (2542 :1, อ้างถึงใน สุพิศ กลิ่นบุบผา 2545 : 9) กล่าวถึงแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ว่า แผนที่ความคิดช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา การปรับปรุงการระลึกการสร้างสมความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการคิดไตร่ตรองและการเรียนรู้ แผนที่ความคิดใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับอายุและทุกวิชา อีกทั้งในคู่มือในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังได้เสนอแนะการนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้ในการเขียนไว้ว่า การเตรียมการเขียนหากให้ผู้เขียนช่วยกันระดมสมองและจัดความคิดเข้าเป็น โครงเรื่องที่จะเขียนแล้วนำความคิดเชื่อมโยงเป็นหัวข้อเรื่องย่อยและทำแผนภาพโครงเรื่องก็จะนำไปสู่การเขียนร่างต่อไป (กรมวิชาการ 2545 ข : 131) ส่วน ผงกาญจน์ ภูวิภาดารรรณ (2533 : 88 – 89, อ้างถึงใน อมรรัตน์ วิศมแสวงสุข 2543 : 6) ให้ทัศนะว่าการสรุปข้อความหรือความคิดในรูปของแผนภูมิความหมาย (Mind Mapping) จะช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์และจัดกลุ่มความคิดที่สำคัญได้ การให้นักเรียนเสนอการสรุปความคิดในแผนภูมิความหมายให้เพื่อนฟังเป็นการฝึกการพูดที่ดี และถ้าให้ผู้เขียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับหัวข้อนั้นขึ้นมาใหม่โดยใช้แผนภูมิความหมาย (Mind Mapping) เป็นเค้าโครงเรื่อง ก็จะเป็นการฝึกให้นักเรียนเขียนสรุปใจความได้อีกทาง นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้ กำหนดว่า ใช้แผนที่ความคิดมาพัฒนางานเขียนและเขียนรายงานและเขียนสื่อสารได้ตามจุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 22) จากประโยชน์ของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) และความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ทำให้ผู้วิจัยสนใจนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้การเขียนสรุปความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนสามารถนำวิธีการเขียนสรุปความ วิธีการของแผนผังความคิดไปสรุปบทเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ได้และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความต่อไป

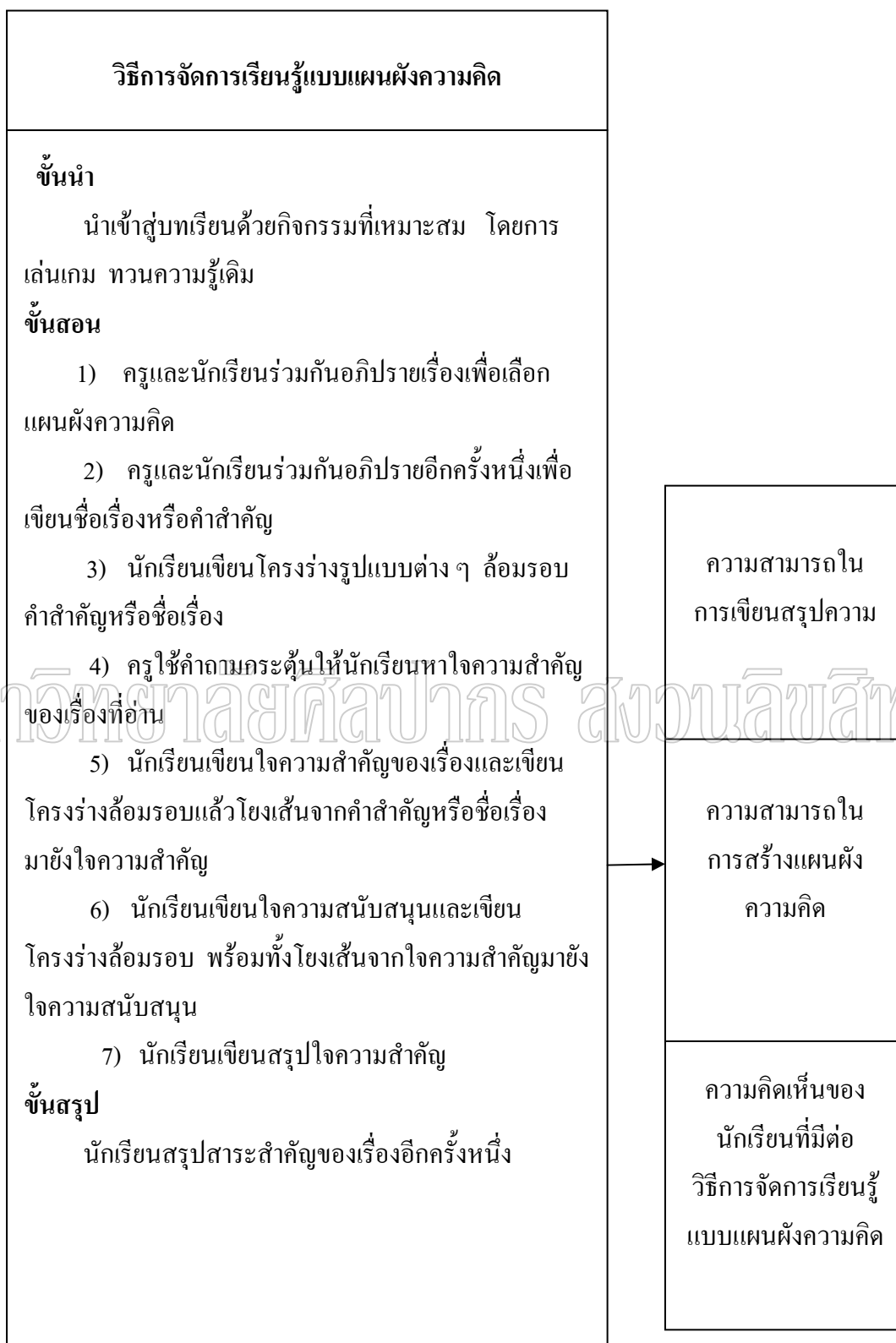
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการสอนทักษะการอ่านและเขียนสรุปความเนื้อเรื่องที่อ่าน คือ กระบวนการแผนภูมิความหมาย (Semantic Mapping) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจนและสามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่านหรือสรุปความจากบทเรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ ฉัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 35) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือในการจัดรวบรวมและสรุปความคิดหรือข้อมูลสำคัญให้เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ หรือภาพทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหานั้น ๆ ซึ่งกระบวนการแผนภูมิความหมายนี้มีชื่อเรียกหลากหลายตามจุดประสงค์ของผู้ใช้ เช่น ผังความเข้าใจ (Cognitive Mapping) บันทึกย่อที่มีรูปแบบ (Patterned Note Taking) ผังใยแมงมุม (Web) กระบวนวิธีสร้าง (Construct) แผนภูมิเรื่อง (Story Mapping) แผนภูมิความคิดรวบยอด (Concept Mapping) แต่ชื่อเรียกที่เราคุ้นหูและมีการแพร่หลายในปัจจุบัน คือ แผนผังความสัมพันธ์ความหมาย (Semantic Mapping) ส่วนชื่อเรียกเป็นภาษาไทยมีหลายชื่อด้วยกัน เช่น ผังความสัมพันธ์ของความหมาย แผนผังสรุปโยง แผนภูมิความหมาย (อมรรัตน์ วิสวแสวงสุข 2543 : 6) แผนที่ความคิด แผนภูมิกราฟิก แผนภาพโครงเรื่อง แผนผังมโนทัศน์ ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

มิซินาติ (Miccinati, 1988 : 546 – 549, อ้างถึงใน อมรรัตน์ วิสวแสวงสุข 2543 : 70) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบแผนภูมิความหมาย 6 ขั้นตอน คือ 1) ครูให้นักเรียนนึกถึงเรื่องราวที่อ่าน แล้วเขียนออกมาเป็นคำจำกัดความ 2) ตรวจสอบเนื้อเรื่องที่อ่าน แล้วกำหนดโครงสร้างของข้อมูลของผู้เขียนใช้ระบุในส่วนที่เป็นบทนำ เนื้อเรื่อง สรุป 3) ให้แผนภูมิที่สมบูรณ์แสดงโครงสร้างที่ผู้เขียนได้แสดงความสัมพันธ์ 4) ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งและเติมบางส่วนของแผนภูมิ 5) ให้แผนภูมิข้อความที่นักเรียนไม่เคยอ่านเพื่อตัดสินใจว่าแผนภูมิใดเหมาะสมกว่ากัน 6) นักเรียนสร้างแผนภูมิความหมายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อศึกษาวิธีตั้งเนื้อหาเข้ามาสู่แผนภูมิสำหรับ จอห์นสันและคณะ (Johnson et. al. 1990 : 778 – 783) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่ความคิดไว้ 6 ขั้นตอน เช่นกัน คือ 1) เขียนคำศัพท์ที่เป็นหัวใจของเรื่องบนกระดานดำหรือในกระดาษแล้ววาดกรอบสี่เหลี่ยมหรือวงกลมล้อมรอบคำนั้น 2) ให้นักเรียนทั้งชั้นระดมความคิดหาคำที่สัมพันธ์กับคำที่เป็นหัวใจของเรื่องนั้นแล้วจดบันทึกไว้ 3) จัดคำศัพท์ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วเขียนออกมาในรูปแผนภูมิ 4) ให้นักเรียนหาคำศัพท์ใหม่เติมลงไปบนแผนผังให้สมบูรณ์ 5) พัฒนาแผนผังให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยขยายคำศัพท์จากกลีเป็นประโยค 6) เขียนผังความสัมพันธ์ของความหมายที่ได้ไปเขียนเป็นเรื่องที่สมบูรณ์ ส่วน สุพิศ กลิ่นบุบผา (2545 : 46 – 49)

ได้ศึกษาความสามารถเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีแผนที่ความคิด (Mind Mapping) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีแผนที่ความคิดไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เขียนคำหนึ่งคำที่เป็นคำสำคัญหรือคำหลักไว้กลางกระดานคำหรือกลางหน้ากระดาษ 2) ผู้สอนกระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบแล้วเขียนคำตอบลง รอบ ๆ คำที่กำหนดให้ แล้วลากเส้นจากคำหลักไปหาคำย่อยเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ 3) เมื่อได้ความคิดย่อยชุดที่หนึ่งแล้ว จึงนำคำแต่ละคำที่เป็นความคิดย่อยนั้นไปแตกแขนงเป็นความคิดย่อย ๆ อีกต่อไป โดยให้ได้ ความคิดย่อยมากที่สุด 4) เมื่อได้ปริมาณความคิดย่อยมากที่สุดแล้วจึงนำข้อมูลนั้นมาจัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลโดยใช้หมายเลขกำกับ 5) นำข้อมูลที่ได้มาวางโครงเรื่องโดยเรียงลำดับโครงเรื่อง ตามหมายเลขที่กำกับไว้และตกแต่งให้สวยงาม 6) เขียนความเรียงตามโครงเรื่องที่วางไว้โดยใช้ คำย่อย ๆ ในแผนที่ความคิด เพราะแผนที่ความคิดที่สร้างขึ้นนั้นเป็นการระดมความคิดและเป็นการเพิ่มปริมาณของข้อมูลที่จะนำมาเขียนเรื่องเท่านั้น 7) เมื่อเขียนเรื่องจบแล้วจึงตั้งชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องที่ตั้งขึ้นนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นคำสำคัญที่กำหนดขึ้นก็ได้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถ ของการเขียนความเรียงภาษาไทยหลังจากเรียนโดยใช้วิธีแผนที่ความคิดของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบการเขียนความเรียง ภาษาไทยทุกองค์ประกอบยกเว้นองค์ประกอบด้านกลไกทางภาษา ส่วน วีรวรรณ พุนดี (2544 : 87) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการสอนอ่านด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้แผนภูมิ ความหมายกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและความคงทน ในการจำของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แผนภูมิความหมายไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ครูสร้างแผนภูมิความหมายที่เป็นโครงร่าง (Skeleton Mapping) ซึ่งเป็นโครงร่างที่ไม่สมบูรณ์ (Incomplete Mapping) และแผนภูมิที่สมบูรณ์ (Completed Mapping) 2) ขั้นตอนการอ่าน (Pre-Reading) เพื่อเป็นการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ครูให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม ดังนี้ 2.1) ครูเขียนคำสำคัญหรือหัวข้อเรื่องบนกระดานคำแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด คำศัพท์หรือข้อความสำคัญ โดยครูเพิ่มคำศัพท์หรือข้อความ สำคัญเพื่อช่วยเหลือนักเรียน 2.2) ครูเสนอแผนภูมิความหมายที่ไม่สมบูรณ์ให้กับนักเรียนแล้วให้ นักเรียนและครูช่วยกันจัดข้อมูลลงในแผนภูมิ 3) ขั้นตอนการอ่าน (While-Reading) ครูบอกวัตถุประสงค์ ในการอ่านให้กับนักเรียนและครูช่วยกันจัดข้อมูลลงในแผนภูมิ 4) ขั้นตอนหลังการอ่าน (Post Reading) นำข้อมูลใหม่ที่ได้จากการอ่านมาปรับปรุงแก้ไข 5.) ตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจทำแบบฝึกหัด ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาการบัญชีที่เรียน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้แผนภูมิความหมายมีค่าเฉลี่ยของ คะแนนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์และพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น เล่นเกม ทบทวนความรู้เดิม ขั้นสอน 1) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่ทำแล้วเลือกแผนผังความคิดที่เหมาะสมกับเรื่องที่ทำ 2) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเขียนชื่อเรื่องหรือคำสำคัญในกรณีที่ทำเลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดถ้าเลือกใช้แผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนผลที่เกิดขึ้น (เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเริ่มเขียนแผนผังความคิด) 3) นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำสำคัญหรือชื่อเรื่องในกรณีที่ทำเลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังแบบก้างปลานิยมเขียนโครงร่างเป็นรูปหัวปลา 4) ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่ทำ ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร หรือสาเหตุคืออะไร 5) นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบแล้วโยงเส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญในกรณีที่ทำเลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังแบบก้างปลาให้เขียนสาเหตุลงในก้างปลาจนครบทุกสาเหตุ 6) นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุนในกรณีที่ทำเลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังแบบก้างปลาให้เขียนสาเหตุสนับสนุนลงในก้างปลาจนครบ 7) นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่งด้วยสำนวนภาษาของตนเอง ขั้นสรุป นักเรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

คำถามการวิจัย

1. ความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการเขียนสรุปความก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด แตกต่างกันหรือไม่
2. ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดอยู่ในระดับใด
3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาดำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหัววัง โรงเรียนบ้านหนองเฝ้า โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ โรงเรียนบ้านดอนตำลึง โรงเรียนวัดหัวกลับ โรงเรียนวัดทับกระดาน โรงเรียนวัดเวฬุวัน และโรงเรียนวัดหนองพันทา มีนักเรียนทั้งหมด 207 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา ตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

- ความสามารถในการเขียนสรุปความ
- ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด
- ความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

3. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 2 การเขียน ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับบันทึงคลี สารคดี และบทร้อยกรอง

4. ระยะเวลา

ใช้เวลาการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การเขียนสรุปความ หมายถึง การเขียนเฉพาะเนื้อหาสำคัญของเรื่องที่อ่านซึ่งเป็นเรื่องประเภท บันทึงคลี สารคดี บทร้อยกรอง โดยให้ได้ใจความสมบูรณ์ที่สุดด้วยสำนวนของตนเองและถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา

2. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสอน 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น เล่นเกม ทบทวนความรู้เดิม ขั้นสอน 1) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องเพื่อเลือกแผนผังความคิด 2) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเขียนชื่อเรื่องหรือคำสำคัญ 3) นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำสำคัญหรือชื่อเรื่อง 4) ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน 5) นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องและเขียนโครงร่างล้อมรอบแล้วโยงเส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญ 6) นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างล้อมรอบ พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน 7) นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญขั้นสรุป นักเรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

3. ความสามารถในการเขียนสรุปความ หมายถึง คะแนนความสามารถในการเขียนสรุปเนื้อเรื่องให้ได้ใจความสมบูรณ์ เขียนประโยคและเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง จากเรื่องประเภท

บันเทิงคดี สารคดี บทร้อยกรอง ของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด หมายถึง คะแนนความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได แบบจำแนกประเภทและแบบก้างปลา จากงานเขียนประเภทบันเทิงคดี สารคดีและบทร้อยกรอง ของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดในด้าน การจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้รับ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา ตำบลบ่อสุวรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 3) ทักษะการเขียนและการเขียนสรุปความ 4) ความสนใจในการอ่าน 5) วิธีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 6) การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นสาระหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ ก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ไทยนั้น ผู้วิจัยขอกล่าวถึงประเด็นสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก : 1-5)

3. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สำหรับสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมีรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษา ในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้เกิด ความชื่นชมซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าทางวรรณคดี และภูมิปัญญาทาง ภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อกลางของ ความคิดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้คิดสร้างสรรค์ กิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทาง สร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิด ความน่าเชื่อถือและเชื่อภูมิด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและ การเขียนเป็นทักษะการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียง ความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงตาม ความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้ และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอด ความรู้สึนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงาม ของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและ ความภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ง : 7) สำหรับการกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ นั้น มีรายละเอียดและประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ง : 17)

จุดมุ่งหมาย

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถและ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถ อ่าน เขียน ฟัง คูและพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์อาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมใน วรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายละเอียดของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะ หรือ กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมประกอบด้วย

- สาระที่ 1 การอ่าน
- สาระที่ 2 การเขียน
- สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด
- สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา
- สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 1.2 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และ เขียนเรื่องราวต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 1.3 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐานที่ ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สำหรับสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) กำหนดรายละเอียดไว้ดังนี้

1. สามารถเขียนเรียงความ ข้อความ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การเขียนรายงาน เขียนจดหมาย สื่อสาร ได้เหมาะสมกับ โอกาสและจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับชีวิตจริงรวมทั้งใช้กระบวนการเขียน พัฒนาการเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนและการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ทักษะการเขียน จดบันทึกข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการแผนภาพความคิด มาพัฒนางานเขียนสื่อสารได้ตามจุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม

ซึ่งในสาระการเขียนนี้ได้กำหนดเนื้อหาที่ต้องเรียนไว้ ดังแผนผัง

แผนภูมิที่ 2 ฟัง โมนทัศน์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 29.

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสมประสานการวัดผลและประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น การวัดผลและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการวัดผลและประเมินผลและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ทางตรงก็คือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้อีกที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมคือ จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อ การจัดการศึกษาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 24)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

1. ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกันและความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการทักษะอื่น ๆ
2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาเช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป
3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกฝน มิใช่การเรียนรู้กฎเกณฑ์ภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์การสะกดคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาของตน
4. ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกันในเรื่องจังหวะก้าว และวิธีการเรียน
5. ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดหลักสูตรที่ให้ความสำคัญให้ความเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิภาคภาษาและความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้

หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ประการแรก : การประเมินในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประการที่สอง : การประเมินผลต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ประการที่สาม : การประเมินต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้และยุติธรรม

1. การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน หลังจากที่คุณสอนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณากำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ทั้งนี้โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

2. ผลการเรียนรู้ที่ต้องการกิจกรรมการเรียนการสอน คืออะไร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ระดับต่างๆ ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่างๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จะนำไปสู่การเลือกวิธีการเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เช่น ผู้สอนกำหนดว่า ผลการเรียนรู้ที่ต้องการคือ ความสามารถในการเขียนบทความที่โน้มน้าว ชักชวนผู้สอนจะต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างผลงานที่เคยมอบหมายให้ผู้เรียน ได้จัดทำเกี่ยวกับเรื่องนี้ และประเมินโดยเทียบเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินจึงจะเที่ยงตรง เชื่อถือได้ แต่ถ้าผู้สอนใช้แบบทดสอบแบบชนิดเลือกตอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าผู้สอนใช้วิธีการไม่เหมาะสม

3. ความมุ่งหมายของการประเมินคืออะไรและใครจะเป็นผู้นำผลการประเมินไปใช้ ความมุ่งหมายของการประเมินและผู้จะนำผลการประเมินไปใช้ จะช่วยให้สามารถเลือกวิธีการประเมินได้เหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้

การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยในการเรียน กับการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน มีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัย ต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นวิธีการประเมินจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียน เหมาะที่จะนำมาใช้ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมดแนวทางการวัดจึงมีลักษณะที่นำมาเฉพาะเป้าหมายหลักสำคัญที่จะแสดงภาพรวมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตามความคาดหวังมาประเมิน เป็นต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป เช่น การสังเกต การตรวจงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติ และการแสดงออกอย่างไรก็ตามมีการนำเสนอแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ี้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ดังนี้

1. การให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกคำตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก-ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง คำตอบสั้นเป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ

2. การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน รายงานการทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติของผู้เรียน

3. ดูการปฏิบัติ โดยผู้สอนสามารถสังเกตการนำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้จะนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติที่มีระเบียบข้อบังคับ เช่น การร้องเพลง ดนตรี พลศึกษา การโต้วาที การกล่าวสุนทรพจน์ละครเวที

4. ดูกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนมากกว่าที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้ทราบกระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้วิธีการที่พบว่าครูผู้สอนใช้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอน คือ การให้นักเรียนคิดตั้ง ๆ การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัย และเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย

จากแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาพิจารณากำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลทักษะทางภาษาได้ โดยการสังเกตผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การให้คำชี้แจง การเล่าประสบการณ์ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล หากผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากการเรียนคือ ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของภาษา การใช้ภาษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินที่เหมาะสม คือ การใช้ข้อสอบซึ่งอาจเป็นแบบเลือกตอบหรือให้สร้างคำตอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 25)

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6)

โรงเรียนวัดหนองพันทา เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนในเขตอำเภอสองพี่น้อง อำเภออู่ทองและอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีครู 11 คน นักเรียน 316 คน และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น มีรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติและใช้ภาษาในการประกอบกิจการ ทั้งส่วนครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบันและเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสม การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดีและภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษ ที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนส่งเสริมความงามในชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ วิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือและเชื่อภูมิด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร การอ่าน การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูด และการเขียนเป็นทักษะการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้ และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทรื่องเล่นของเด็ก

เพลงกล่อมเด็กปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (โรงเรียนวัดหนองพันทา 2546 : 4)

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ

5. ตระหนักในวัฒนธรรม การใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์กว้างไกลลึกซึ้ง

เมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถดังนี้

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น
2. เข้าใจความหมายของคำ สำนวน โวหาร การเปรียบเทียบ จับประเด็นสำคัญ

แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปลความ

3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน

4. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้

5. เขียนเรียงความ ย่อความ สรุปลความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงาน และรายงาน เขียนเรื่องราวจากจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ

6. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังที่ดูได้ และเปรียบเทียบกับประสบการณ์กับชีวิตจริงได้
7. สนทนา ได้ตอบ พุดแสวงหาความรู้ ความคิด ความต้องการ พุดวิเคราะห์เรื่องราว พุดต่อหน้าชุมชน และพุดรายงาน
8. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมรวมทั้งใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
9. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทย
10. ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
11. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. สามารถแต่งกาพย์และกลอนง่าย ๆ ได้
13. สามารถเล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่นได้
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพุด มีนิสัยรักการอ่านและ

การเขียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โครงสร้างของหลักสูตร

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างของหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1- ป.3)			ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 -6)		
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
- ภาษาไทย	280	280	280	200	200	200
- คณิตศาสตร์	200	200	200	200	200	200
- วิทยาศาสตร์	80	80	80	120	120	120
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80
- สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
- ศิลปศึกษา	80	80	80	80	80	80
- การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	80	80	80	80	80	80
- ภาษาอังกฤษ	40	40	40	80	80	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	80	80	80	80	80
รวมเวลา	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ช่วงชั้นที่ 1

- แนะนำ 1 ช.ม.
- ลูกเสือ-เนตรนารี 1 ช.ม.

ช่วงชั้นที่ 2

- แนะนำ 1 ช.ม.
- ลูกเสือ-เนตรนารี 1 ช.ม.

ที่มา : โรงเรียนวัดหนองพันทา, หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (สุพรรณบุรี : ฝ่ายวิชาการ, 2546), 7.

มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า รายละเอียดของหลักสูตรภาษาไทยที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม นั้น ประกอบด้วย 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ในแต่ละ สาระจะมีมาตรฐานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวเฉพาะมาตรฐานและผลการเรียนรู้สาระการเขียน เท่านั้น ดังนี้

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท.2.1 สามารถเขียนเรียงความ ข้อความ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การเขียน รายงาน เขียนจดหมายสื่อสารได้เหมาะสมกับโอกาสและจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจาก จินตนาการหรือเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงรวมทั้งใช้กระบวนการเขียน พัฒนาการเขียน

มาตรฐาน ท.2.2 มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนและการศึกษาค้นคว้า โดยใช้ ทักษะการเขียนจดบันทึกข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการของ แผนภาพความคิดมาพัฒนางานเขียนสื่อสารได้ตามจุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐานที่ ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โรงเรียน วัดหนองพันทาได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย (โรงเรียนวัดหนองพันทา 2546 : 78 – 79) มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

สามารถเขียนเรียงความ ข้อความ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การเขียนรายงาน เขียนจดหมาย สื่อสารได้เหมาะสมกับโอกาสและจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่สัมพันธ์กับ ชีวิตจริงรวมทั้งใช้กระบวนการเขียน พัฒนาการเขียน ตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
1. สามารถเขียนเรียงความได้	1. สามารถเขียนเรียงความได้ ถูกต้องมากขึ้น	1. สามารถเขียนเรียงความได้ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น
2. สามารถเขียนย่อความ เขียนสรุปความได้	2. สามารถเขียนย่อความ เขียนสรุปความได้ถูกต้อง มากขึ้น	2. สามารถเขียนย่อความ เขียนสรุปความได้ถูกต้อง มากยิ่งขึ้น
3. สามารถเขียนจดหมาย สื่อสารเหมาะสมกับโอกาส และตามจุดประสงค์	3. สามารถเขียนจดหมาย สื่อสารเหมาะสมกับโอกาส และตามจุดประสงค์มากขึ้น	3. สามารถเขียนจดหมาย สื่อสารเหมาะสมกับโอกาส และตามจุดประสงค์มาก ยิ่งขึ้น
4. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการหรือเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับชีวิตจริงได้	4. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการหรือเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับชีวิตจริงได้มากขึ้น	4. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการหรือเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับชีวิตจริงได้มาก ยิ่งขึ้น
5. สามารถเขียนรายงานได้	5. สามารถเขียนรายงานได้ ถูกต้องมากขึ้น	5. สามารถเขียนรายงานได้ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น
6. สามารถเขียนชี้แจงการ ปฏิบัติงานได้	6. สามารถเขียนชี้แจงการ ปฏิบัติงานได้มากขึ้น	6. สามารถเขียนชี้แจงการ ปฏิบัติงานได้มากยิ่งขึ้น
7. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการได้	7. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการได้มากขึ้น	7. สามารถเขียนเรื่องราวจาก จินตนาการได้มากยิ่งขึ้น
8. สามารถใช้กระบวนการ เขียนพัฒนางานเขียนได้	8. สามารถใช้กระบวนการ เขียนพัฒนางานเขียนได้ มากขึ้น	8. สามารถใช้กระบวนการ เขียนพัฒนางานเขียนได้มาก ยิ่งขึ้น

จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2.1 ของสาระการเขียนพบว่า มีผลการเรียนรู้ที่
คาดหวังจำนวน 8 ข้อ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่เกี่ยวข้องกับ
การเขียนสรุปความเท่านั้น คือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อที่ 2 สามารถเขียนย่อความ เขียนสรุปความ
ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ทักษะการเขียนและการเขียนสรุปความ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น มีทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสรุปความ ดังนั้น จึงขอเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับทักษะการเขียนซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสรุปความ ดังนี้

ความหมายของการเขียน

การเขียนนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญ เพราะการเขียนจะช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ช่วยจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เช่น เขียนตอบคำถาม เขียนถ่ายทอดแสดงความคิดเห็น เขียนเล่าเรื่อง เขียนจดหมาย เขียนย่อความ เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน อีกทั้งยังมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำลีลาในการเขียนเพื่อสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของตนและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถทางการเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ นักภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางภาษาหลายท่านได้ให้คำนิยามคำว่าเขียนไว้ ดังนี้

กันต์คนัย วรจิตพล (2542 : 12) นกคณ จันทรเพ็ญ (2542 : 91) สนิท สัตโยภาส (2542 : 142) จุติมา นาควรรณ (2544 : 14) วรณี โสมประยูร (2544 : 139) มนวิภา เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 48) อรุมา ตั้งพัฒนาสมบูรณ์ (2546 : 27) เพลินตา โมสกุล (2548) เบอร์น (Byrne 1991 : 4-5, อ้างถึงใน อมรรัตน์ วิสวแสงสุข 2543 : 17) มารินา ซัลสรวล (2548) ให้ความหมายของการเขียนในทำนองเดียวกันว่า การเขียน คือการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความต้องการและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยการรวบรวมและเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านได้ตรงตามจุดประสงค์ ส่วน สุจริต เพ็ชรขอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย (2536 : 115) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนว่า การเขียน คือ การเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้ มีเอกภาพ มีความเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านของความคิด และการใช้ภาษาเรียบเรียง แต่ ไวท์ (White 1981 : 16) กล่าวว่า การเขียนคือ การลำดับประโยคที่เชื่อมโยงกันอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และสมเหตุสมผล และเขียนได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยที่ผู้เขียนสามารถสื่อสารตามที่ต้องการได้ การเขียนจะต้องไม่คลุมเครือ กล่าวคือ จะต้องประกอบด้วยความถูกต้องของภาษา (Correctness of form) ความเหมาะสมของรูปแบบงานเขียน (Appropriateness of style) และเอกภาพของเรื่อง (Unity of theme and topic)

ซามเอล (Zamel 1982 : 197) และเทลเลอร์ (Taylor 1984 : 1 – 15) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเขียนเป็นการสำรวจความคิดและการเรียนรู้ทางด้านความคิด เป็นกระบวนการแสวงหาเชิงสร้างสรรค์ (Discovery creative procedure) โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างเนื้อหาและภาษา กล่าวคือ เป็นการใช้ภาษาเพื่อการค้นหาสิ่งทีนอกเหนือความรู้เดิมที่มีอยู่ การเขียนจึงเป็นเครื่องมือในการค้นหาความหมายจากประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อจะได้นำสิ่งเหล่านั้นมาเสนอผู้อ่าน ในความคิดของเทลเลอร์ การเขียนมีใช่เป็นเพียงเครื่องมือสะท้อนความคิดของผู้เขียนหากแต่ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดได้อีกด้วย ดังนั้นการเขียนจึงเป็นกระบวนการทั้งการให้และการรับ

จากคำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนคือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกรัก ของผู้ส่งสาร โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจ

ประเภทของการเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความเข้าใจของตนเอง ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้การเขียนยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นสื่อต่าง ๆ ที่ช่วยจรรโลงใจให้ผู้อ่านเกิดความสุข คลายความทุกข์ได้ ตามประเภทของการเขียนนั้น ๆ ซึ่งมีผู้แบ่งประเภทของการเขียนไว้ ดังนี้

มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ (2541 : 120) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตามจุดมุ่งหมายของการเขียน ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การเขียนเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ส่วนใหญ่ใช้ในการเขียนชีวประวัติ การเขียนข่าว การเขียนสารคดี การเขียนแบบนี้ผู้เขียนต้องเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์และใช้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง
2. การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อบอกวิธีการทำสิ่งหนึ่ง ซึ่งเจตนาเพื่อปัญหาผู้เขียนต้องลำดับขั้นตอนของเรื่องเป็นอย่างดี และใช้ภาษาที่รัดกุม ชัดเจนเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย
3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งอาจมีข้อคิด คติ หรือแนวคิดที่น่าสนใจแทรกอยู่ด้วย
4. การเขียนเพื่อโฆษณา คือการเขียนจูงใจ เชิญชวนให้ผู้อ่านสนใจสิ่งที่เขียนแนะนำ เช่น การเขียนคำโฆษณา คำขวัญ คำที่ใช้ควรรู้ให้สั้น มีการเล่นลีลาของคำ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจ
5. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกรัก จินตนาการ ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกรักเห็นภาพตามผู้เขียน ต้องใช้คำประณีต มีความหมายแฝง เช่น การเขียนเรื่องนวนิยาย เป็นต้น

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2548 : 189 – 190) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตามจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง

การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้วมาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน อาจเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนประสบเองหรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเกิดขึ้นในสังคมโดยทั่วไป การเขียนเพื่อเล่าเรื่องส่วนใหญ่เป็นการเขียนเล่าประวัติ เล่าเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การเขียนสารคดีและเขียนข่าว เป็นต้น สิ่งสำคัญสำหรับการเขียนเล่าเรื่องคือจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามความเป็นจริงและต้องเล่าเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การเขียนเพื่ออธิบาย

การเขียนเพื่ออธิบาย คือการเขียนเพื่อชี้แจง อธิบาย เช่น อธิบายวิธีใช้ วิธีทำ ขั้นตอนการทำ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามได้ เช่น อธิบายวิธีใช้เครื่องมือ ขั้นตอนการปรุงอาหาร ขั้นตอนการตอนกิ่งติดตาต้นไม้ การดูแลรักษาเครื่องใช้ในบ้าน หรืออธิบายเปรียบเทียบของสองสิ่ง เป็นต้น การเขียนเพื่ออธิบายต้องระวังเรื่องการใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่สั้นกระชับ เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น

การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นเป็นการเขียนเพื่อวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเดียวหรืออาจมีข้อเสนอแนะประกอบด้วยโดยต้องคำนึงถึงพื้นฐานข้อเท็จจริงอีกทั้งต้องมีลักษณะและมีเหตุผล ตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็น เช่น การเขียนบทความ การเขียนบทวิจารณ์และการเขียนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ

การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการเป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามและเกิดจินตนาการเห็นภาพตามที่ผู้เขียนต้องการ การใช้ถ้อยคำภาษาในงานเขียนลักษณะนี้ ต้องใช้ถ้อยคำภาษาที่ประณีต งดงาม สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึกให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ ซึ่งในบางครั้งก็ควรใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ หรือมีความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อช่วยสร้างจินตนาการให้เกิดแก่ผู้อ่าน การเขียนตามจุดมุ่งหมายนี้จะปรากฏในการเขียนประเภทบันเทิงคดีเป็นส่วนใหญ่

5. เขียนเพื่อโน้มน้าวใจ

การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะชักจูง โน้มน้าวใจ ให้ผู้อ่านยอมรับในสิ่งที่ผู้เขียนเสนอ เช่น การเขียนโฆษณา การเขียนคำขวัญ การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้ต้องใช้ภาษาที่สั้นกระชับรัดกุม สะดุดตา สะดุดใจผู้อ่าน อาจเล่นคำ เล่นสำนวน เพื่อให้เกิดความคล่องจงทำให้ผู้อ่านจดจำได้ในเวลาอันรวดเร็ว

6. การเขียนเพื่อล้อเลียนและเสียดสี

การเขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสีเป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะต้องดำเนินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล เหตุการณ์หรือสถานการณ์ แต่เป็นการดำเนินอย่างนุ่มนวล ทำนองดีเพื่อก่อนการเขียนลักษณะนี้ต้องไม่มีลักษณะการกล่าวร้ายหรือมุ่งทำลาย การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้ต้องสุภาพ นุ่มนวล อาจแทรกอารมณ์ขันทำนองขำล้อด้วยถ้อยคำหรือด้วยเรื่องราว

7. การเขียนเพื่อกิจธุระ

การเขียนเพื่อกิจธุระ คือการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การเขียนชนิดนี้จะมีรูปแบบการเขียนและลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภทของงานเขียน เช่น การเขียนหนังสือราชการ การเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนโทรเลข การเขียนประกาศแจ้งความ เป็นต้น

สมพร มั่นตะสูตร (2540 : 8 – 10) ได้จำแนกประเภทของการเขียนตามจุดมุ่งหมายของการเขียน ดังนี้

1. บันเทิงคดี (Fiction) หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากการสมมุติผสมกับจินตนาการ โดยยึดหลักความจริงให้มากที่สุด แบ่งเป็น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร ทัศนคติหรือปณิธานอื่น ๆ

2. สารคดี (Feature or non-fiction) คือ งานเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความรู้ เนื้อหาสาระเชิงวิชาการแก่ผู้อ่านมากกว่าความเพลิดเพลิน แต่ก็มีสารคดีประเภทที่ให้ความบันเทิงปะปนอยู่ด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้เขียนเป็นสำคัญ ลักษณะที่สำคัญของสารคดี คือ

2.1 มีจุดมุ่งหมายที่ให้ความรู้เป็นเบื้องต้น

2.2 ต้องให้ทั้งความคิดและความจริงที่เชื่อถือได้

2.3 ให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเขียนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียนว่าต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจในเรื่องใด

สำหรับการเขียนสรุปความนั้น เป็นการเขียนที่ต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างมีแบบแผน แล้วจึงสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ให้ได้ใจความสมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งการเขียนสรุปความนี้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมากเพราะสามารถนำไปใช้ในการสรุปเนื้อหาของบทเรียนหรือเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้หรือเข้าใจในสิ่งที่ตนเสนอได้เป็นอย่างดี

การเขียนสรุปความ

ความหมายการเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความเป็นการเขียนสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่องทีอ่านโดยใช้หลักการเขียนตอบคำถามให้ได้สาระว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร และนำเนื้อหาสำคัญดังกล่าวมาเรียบเรียงใหม่ให้สะดวกต่อเนื้ออย่างชัดเจนและกะทัดรัด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 : 224) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

ขนิษฐา แสงภักดี (2540 : 7) นฤมล ม่วงไทย (2543 : 8) จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2548 : 229) สรวีย์ เกียนสันเทียะ (2545 : 9) ให้ความหมายของการเขียนสรุปความไว้ทำนองเดียวกันว่า การเขียนสรุปความ หมายถึง การเขียนเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่องโดยผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ได้ใจความสั้น กะทัดรัด และสะดวกด้วยสำนวนของผู้เขียนเอง

สมาคมนักเขียน (The Writers's Workshop 2005) ให้ความหมายของการเขียนสรุปความไว้ว่า การเขียนสรุปความ คือการเขียนเนื้อเรื่องซ้ำใหม่อีกครั้งหนึ่งด้วยสำนวนของตนเอง การเขียนสรุปความมีหลายชนิดแตกต่างกันไปตามความสามารถในการเขียนอธิบายหรือวิเคราะห์ของผู้เขียน ซึ่งอาจมีความยาวหลายหน้ากระดาษหรืออาจมีความยาวเพียง หนึ่งหรือสองประโยค

ลินดา บีฮัน และ สก็อต ลอยด์ เดวิท (Lynda Behan and Liloyd Dewitt 2005) กล่าวว่า การเขียนสรุปความ เป็นการสะท้อนความเข้าใจของผู้อ่านจากงานเขียนต่าง ๆ โดยผ่านการสังเคราะห์แล้วเขียนด้วยถ้อยคำที่กระชับ รัดกุม ด้วยสำนวนภาษาของผู้เขียนเอง หรือจะกล่าวว่าการเขียนสรุปความก็คือการจับประเด็นหรือจุดสำคัญของเรื่องทีอ่านเพื่อบุคคลที่ไม่ได้อ่านต้นฉบับ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความเป็นการเขียนเฉพาะเนื้อหาสำคัญของเรื่องทีอ่านหรือฟังให้ได้ใจความครบสมบูรณ์ที่สุดด้วยภาษาสำนวนของตนเอง

ความสำคัญของการเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เพราะจะช่วยให้จดจำเรื่องราวหรือประเด็นสำคัญจากสิ่งที่ฟังหรืออ่านได้ด้วยการถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งต้องมีทั้งกระบวนการทางความคิดและความสามารถในการใช้ภาษาดังที่ บันลือ พุกกะวัน

(2535 : 79) กล่าวว่า การเขียนสรุปความจะอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการอ่านและค้นคว้ารายงาน และเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ กุหลาบ มลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2538 : 77, อ้างถึงใน ขนิษฐา แสงภักดี 2540 : 23) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปความว่า มีความสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียน เพราะในการเรียนและการดำรงชีวิตประจำวันมักจะเกี่ยวข้องกับการคิด การวิเคราะห์ เรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับบุคคลอื่น เนื่องจากการสื่อสารในชีวิตประจำวันต้องการความรวดเร็วภาษาที่ใช้เขียนจึงต้องมีความกระชับแต่มีใจความสมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ การเขียนสรุปความยังสามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งในการศึกษาเล่าเรียนและการประกอบอาชีพ ส่วน พริ้มเพรา หันตรา (2541 : 79) กล่าวว่า การเขียนสรุปความเป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสาร เพราะจะช่วยให้จดจำสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน การใช้ภาษาเพื่อเขียนสรุปความให้ได้ดีนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างถูกหลักเกณฑ์จึงจะทำให้การเขียนสรุปความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความสำคัญของการเขียนสรุปความ สามารถสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญต่อบุคคลโดยทั่วไปและนักเรียนทุกระดับชั้นเพราะการได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ต้องมีการสรุปความเพื่อจดจำสาระสำคัญของเรื่องราวและนำไปใช้ในการสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การทำงาน และใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีการเขียนสรุปความ

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2548 : 222) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่ต้องการสรุปให้จบ ทางที่ดีควรอ่านสองครั้ง ครั้งแรกอ่านแบบคร่าว ๆ ให้เข้าใจเรื่องหรือจับความโดยส่วนรวมก่อน แล้วจึงอ่านครั้งที่สองเพื่อจับใจความสำคัญที่เป็นความคิดหลักของผู้เขียนในแต่ละย่อหน้า (หรือกลุ่มย่อหน้า) บางครั้งความคิดหลักอาจปรากฏเป็นประโยคความสำคัญเด่นชัด ผู้สรุปความก็ทำเครื่องหมาย เช่น จีดเส้นใต้ หรือเขียนสรุปใจความสำคัญแต่ละย่อหน้าไว้ ถ้าย่อหน้าใดผู้เขียนไม่ได้แสดงประโยคใจความสำคัญไว้เด่นชัด หรือไม่ได้แสดงความคิดหลักเป็นประโยคใจความสำคัญไว้ แต่ผู้สรุปสามารถอ่านพิจารณาความคิดหลักของคนเขียนได้ ก็สามารถเขียนสรุปความคิดหลักของย่อหน้านั้น ๆ ด้วยภาษาของตนเองได้ แต่ถ้าอ่านจนจบย่อหน้าและพิจารณาแล้วไม่เห็นว่าเป็นประโยคใดเป็นใจความสำคัญ หรือเห็นว่าเป็นใจความสำคัญพอ ๆ กันหมดจนไม่อาจสรุปความคิดหลักได้ ให้ทดลองอ่านอีกครั้งหนึ่งขณะที่อ่านก็ให้คำนึงถึงหลักการเขียนย่อหน้าที่ดีไปด้วยเสมอ บางย่อหน้าเราอาจผ่านโดยไม่ต้องสรุปเพราะเป็นเพียงส่วนขยายความแต่บางย่อหน้าอาจต้องเขียนสรุปความที่ยาวกว่าปกติ เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นความคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน

2. นำผลจากการอ่านสรุปใจความจากแต่ละย่อหน้าตามที่ได้ทำเครื่องหมายหรือเขียนสรุปย่อ ๆ เอาไว้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อเรียบเรียงสรุปความเป็นภาษาเขียนของตนเอง ปกติเรามักเรียบเรียงข้อความให้ต่อเนื่องตามลำดับย่อหน้าที่ได้อ่านสรุปไว้ด้วยภาษาที่กระชับรัดกุม และเชื่อมโยงแต่ละความคิดหลักแต่ละประโยคใจความสำคัญด้วยคำเชื่อมที่เหมาะสม เป็นเหตุเป็นผลตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม แต่บางครั้งก็อาจเรียงลำดับความหลักเสียใหม่ เพื่อให้การเขียนสรุปกระชับรัดกุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องสรุป

ไพโรธ เลิศพิริยกุลม (2543 : 113) กำหนดขั้นตอนการเขียนสรุปความ ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นพิจารณาสารว่ามีเนื้อหาเป็นอย่างไร รูปแบบของสารเป็นอะไร

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการย่อเนื้อหาของเรื่องจากเรื่องทั้งหมดให้เหลือประมาณหนึ่งในสาม พร้อมทั้งคิดชื่อเรื่องด้วย

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นสรุปเรื่องให้สั้นและกะทัดรัด โดยหาข้อความหรือคำมาทดแทนประโยคหรือข้อความยาว ๆ ให้เหลือข้อความที่สั้นให้ได้ ในขั้นนี้คิดปรับปรุงถ้อยคำและชื่อเรื่องให้กระชับรัดกุมกว่าเดิม ขั้นนี้ถือเป็นสรุปความได้แล้ว

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นสุดท้ายคือ ขั้นการสรุปรวบยอดเรื่องราวทั้งหมดให้เหลือเฉพาะใจความสำคัญจริง ๆ หรือให้เหลือประเด็นหลักเพียงประเด็นเดียว ขั้นนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดด้วย

ลินดา บีฮัน และ สก็อต ลอยด์ เดวิท (Lynda Behan and Lioyd Dewitt 2005) ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

1. จดเส้นใต้ หรือวงกลมประโยค วลี ที่สำคัญ
2. อ่านแต่ละย่อหน้าเหมือนเป็นหน่วยความคิด
3. ใช้พจนานุกรมสำหรับคำที่ไม่เข้าใจความหมาย
4. สรุปจุดสำคัญด้วยถ้อยคำไม่กี่คำ
5. พิจารณาว่าสิ่งที่อ่านนั้นมีรากฐานจากความคิดเห็น หลักฐาน หรือ ตรรกะ และทำไมสิ่งเหล่านั้นจึงสำคัญ
6. คิดถึงความสำคัญระหว่าง หัวข้อ – คนอ่าน – คำอธิบาย – จุดมุ่งหมาย
7. มองหาหลักฐาน การวิเคราะห์ทางตรรกะและเหตุผล
8. ไม่เขียนแสดงความคิดเห็นส่วนตัว
9. แยกถ้อยคำหรือวลีที่สำคัญออกมาแล้วเขียนบันทึกคำ วลีหรือประโยคที่สำคัญเหล่านั้น
10. ทบทวนและศึกษารายละเอียดอีกครั้งหนึ่งเพื่อจัดลำดับแล้วเขียนสรุป

สมาคมนักเขียน (The Writers's Workshop 2005) ให้ข้อเสนอแนะในการเขียนสรุปความ ดังนี้

1. อ่านต้นฉบับหรือข้อความเดิมอย่างรอบคอบ
2. ใช้ดินสอเน้นข้อความหรือขีดเส้นใต้เมื่อพบใจความสำคัญ หรือจุดบันทึกลงบริเวณขอบกระดาษหรือบันทึกลงในกระดาษอื่น ๆ

3. ร่างข้อความที่สรุปเป็นแผนผังโดยสังเขปหรือเขียนเป็นเค้าโครงอย่างง่าย
4. เขียนสรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนของตนเอง
5. เขียนที่มาของเนื้อหาต้นฉบับ

จากวิธีการเขียนสรุปความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความนั้นมีขั้นตอนการเขียน ดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องอย่างรอบคอบหรืออ่านซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนเกิดความเข้าใจที่ละเอียดอ่อน
2. ขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องหรือจุดบันทึกไว้
3. นำข้อความที่ขีดเส้นใต้หรือจุดบันทึกไว้มาเขียนเป็นแผนผังหรือเค้าโครงอย่างง่ายด้วยสำนวนของตนเอง
4. จากนั้นจึงเรียบเรียงข้อความใหม่ให้ได้ใจความที่สั้นกระชับแต่ได้ใจความที่สมบูรณ์
5. เขียนบอกที่มาของข้อความต้นฉบับ

เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความ

การให้คะแนนการเขียนสรุปความนั้นมีผู้กำหนดเกณฑ์ไว้มากมายแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดมากที่สุด ก็จะกำหนดเกณฑ์ในด้านนั้นให้มาก เช่น ขนิษฐา แสงภักดี (2540 : 35 – 36) กำหนดเกณฑ์ประเมินการเขียนสรุปความไว้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เนื้อเรื่องย่อ	คะแนนเต็ม	4	คะแนน
1. เขียนสรุปเนื้อเรื่องได้ใจความสำคัญครบถ้วน สั้น กระชับรัด	4	4	คะแนน
2. เขียนสรุปเนื้อเรื่องได้ใจความสำคัญประมาณ 3 ใน 4	3	3	คะแนน
3. เขียนสรุปเนื้อเรื่องได้ใจความสำคัญประมาณ 2 ใน 3	2	2	คะแนน
4. เขียนสรุปเนื้อเรื่องได้ใจความสำคัญประมาณ 1 ใน 4	1	1	คะแนน
5. เขียนสรุปเนื้อเรื่องไม่ได้ใจความสำคัญ	0	0	คะแนน

ส่วนที่ 2 การใช้ภาษา	คะแนนเต็ม	6 คะแนน
1. การใช้ถ้อยคำสำนวน		4 คะแนน
1.1 เขียนประโยครัดกุม สื่อความหมายได้เข้าใจใช้ถ้อยคำตรงความหมายตลอดเรื่อง		4 คะแนน
1.2 เขียนประโยครัดกุม สื่อความหมายได้เข้าใจใช้ถ้อยคำตรงความหมายประมาณ 3 ใน 4		3 คะแนน
1.3 เขียนประโยครัดกุม สื่อความหมายได้เข้าใจใช้ถ้อยคำตรงตามความหมาย 2 ใน 4		2 คะแนน
1.4 เขียนประโยครัดกุม สื่อความหมายได้เข้าใจใช้ถ้อยคำตรงตามความหมาย 1 ใน 4		1 คะแนน
1.5 เขียนประโยครัดกุม สื่อความหมายไม่เข้าใจใช้ถ้อยคำไม่ตรงความหมาย		0 คะแนน
2. การเขียนสะกดยคำ	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
2.1 เขียนถูกต้องทั้งหมด		2 คะแนน
2.2 เขียนผิด 1–3 คำ		1 คะแนน
2.3 เขียนผิดเกิน 3 คำขึ้นไป		0 คะแนน
สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544 : 10) กำหนดหลักเกณฑ์การเขียนสรุปความไว้ ดังนี้		
1. สรุปใจความถูกต้อง	คะแนนเต็ม	4 คะแนน
1.1 สรุปใจความได้ตรงทุกประเด็น		4 คะแนน
1.2 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 1 ประเด็น		3 คะแนน
1.3 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 2 ประเด็น		2 คะแนน
1.4 สรุปใจความได้ตรงแต่ขาด 3 ประเด็น		1 คะแนน
1.5 สรุปใจความได้น้อยแต่ขาดประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นขึ้นไป		0 คะแนน
2. สะกดยคำและวางวรรณยุกต์ถูกต้อง	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
2.1 เขียนสะกดยคำและวางวรรณยุกต์ถูกต้องทุกคำ		2 คะแนน
2.2 เขียนสะกดยคำผิดหรือวางวรรณยุกต์ผิดที่ 2 – 4 คำ		1 คะแนน
2.3 เขียนสะกดยคำผิดหรือวางวรรณยุกต์ผิดที่เกิน 4 คำ		0 คะแนน
3. เขียนประโยคถูกต้อง	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
3.1 เขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาทุกประโยค		2 คะแนน
3.2 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 1 ประโยค		1 คะแนน
3.3 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 2 ประโยคขึ้นไป		0 คะแนน

4. ความสะอาดและเป็นระเบียบ	คะแนนเต็ม	2 คะแนน
4.1 สะอาดและเป็นระเบียบทั้งหมด		2 คะแนน
4.2 ชิดฆ่าหรือสกปรก 1-2 ที่		1 คะแนน
4.3 ชิดฆ่าหรือสกปรก 3 ที่ขึ้นไป		0 คะแนน
	รวมคะแนนทั้งหมด	10 คะแนน
จากเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนสรุปความดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้		
1. การสรุปใจความสำคัญ		4 คะแนน
1.1 สรุปใจความสำคัญได้ตรงประเด็นครบถ้วน สั้น กะทัดรัด		4 คะแนน
1.2 สรุปใจความสำคัญได้ตรงประเด็นครบถ้วน สั้น กะทัดรัด แต่ขาด 1 ประเด็น		3 คะแนน
1.3 สรุปใจความสำคัญได้ตรงประเด็นครบถ้วน สั้น แต่ขาด 2 ประเด็น		2 คะแนน
1.4 สรุปใจความสำคัญได้ตรงประเด็นครบถ้วน สั้น แต่ขาด 3 ประเด็น		1 คะแนน
1.5 สรุปใจความสำคัญไม่ได้ใจความ		0 คะแนน
2. การใช้ภาษา		6 คะแนน
2.1 เขียนประโยคได้ถูกต้อง		2 คะแนน
2.1.1 เขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาทุกประโยค		2 คะแนน
2.1.2 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 1 ประโยค		1 คะแนน
2.1.3 เขียนประโยคผิดหลักไวยากรณ์ 2 ประโยคขึ้นไป		0 คะแนน
2.2 การสะกดคำ		2 คะแนน
2.2.1 เขียนสะกดคำและวางวรรณยุกต์ถูกต้องทุกคำ		2 คะแนน
2.2.2 เขียนสะกดคำและวางวรรณยุกต์ผิดหลักไวยากรณ์ 2-3 คำ		1 คะแนน
2.2.3 เขียนสะกดคำและวางวรรณยุกต์ผิดหลักไวยากรณ์ 4 คำขึ้นไป		0 คะแนน
2.3 ความสะอาดเป็นระเบียบ		2 คะแนน
2.3.1 สะอาดเป็นระเบียบทั้งหมด		2 คะแนน
2.3.2 ชิดฆ่าหรือสกปรก 1-2 ที่		1 คะแนน
2.3.3 ชิดฆ่าสกปรกมากกว่า 2 ที่		0 คะแนน

ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้สรุปความจากเรื่องที่อ่าน เพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจในการอ่าน และได้อ่านเรื่องที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัย และความสนใจในการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยจึงศึกษา ประเด็นความสนใจในการอ่านดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสนใจในการอ่าน

ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กนั้นมีความแตกต่างกันไปตามบริบทต่าง ๆ เช่น วัย เพศ อายุ ประสบการณ์ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ณรงค์ ทองปาน (2526 : 7 – 9) ลวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 50 – 54, 2545 : 45 – 49) กรรณิการ์ พวงเกษม (2543 : 19 – 20) จินตนา ไบกาชุยี่ (2534 : 38 – 40) พรจันทน์ จันทวิมลและคณะ (2534 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กวัย 6 – 12 ปี ไว้ ดังนี้

อายุ 6 – 8 ปี เด็กอายุในช่วงนี้สามารถเข้าใจและมีความคิดในเรื่องที่เป็นนามธรรม ได้รู้จักคำศัพท์มากขึ้น สนใจเรื่องต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ชอบเรื่องต้นไม้ ดอกไม้ การปลูก และการเพาะช่างาย ๆ และนิทานต่าง ๆ เช่น สัตว์ การ์ตูน มีความสนใจในการอ่านยาวขึ้น การอ่านแตกฉานขึ้นและเริ่มอ่านเรื่องสนุกสนาน ตลกขบขัน เช่น นิทาน นิทานพื้นบ้าน ตำนานต่าง ๆ และนิยาย

อายุ 9 – 10 ปี เด็กวัยนี้ชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับชนชาติ เกี่ยวกับเรื่องสัตว์ต่าง ๆ แต่ชอบเรื่องที่เป็นความจริง ไม่ใช่สัตว์มาพูดเป็นภาษามนุษย์ ชอบการผจญภัย เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน สำหรับเด็กผู้ชายจะสนใจการอ่านเรื่องการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น

อายุ 11 – 12 ปี เด็กอายุ 11 ปี เด็กผู้ชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องลึกลับ การค้นคว้า ประดิษฐ์ ส่วนเด็กผู้หญิงชอบอ่านหนังสือประเภทชีวิตในบ้าน เช่น การแต่งกาย เสื้อผ้า นวนิยาย และทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายชอบเหมือนกันคือ วรรณคดี นิยายสำหรับเด็กง่าย ๆ เทพบุตร ซาดก สุภาษิต คำพังเพยต่าง ๆ และเรื่องตลก ส่วนเด็กวัย 12 ปี เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นความสนใจในการอ่านกว้างมากขึ้น ชอบเรื่องบุคคลสำคัญ เรื่องโรงเรียน งานอดิเรก เรื่องสัตว์ แมลงต่าง ๆ วิทยาศาสตร์ เรื่องท้องถิ่น เด็กผู้ชายสนใจวิทยากรที่อยู่ใกล้ตัว คณิตศาสตร์ การประดิษฐ์ การทดลอง เด็กผู้หญิงสนใจนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบแมลง เช่น ผีเสื้อ

จากความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เด็กมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันไปตามวัย แต่เรื่องที่เด็กในช่วงอายุ 11 – 12 ปี ชอบและสนใจเหมือนกัน คือ นิทาน นิยาย วรรณคดี เรื่องเกี่ยวกับสัตว์และเรื่องใกล้ตัว

วิธีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เช่น วัยของนักเรียน ความสามารถในการเรียนรู้ ความสนใจ วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน วัตถุประสงค์ของเนื้อหาและที่สำคัญคือ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรายวิชา สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีนักการศึกษาเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่าน ดังนี้

ประคอง กองเงิน (2545 : 5) เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบหลากหลาย ประกอบด้วย 1) สร้างศรัทธา 2) พาสนุก 3) ปลุกคุณธรรม 4) นำกระบวนการ 5) สร้างผลงาน 6) ประสานประเมิณผล ครูผู้สอนต้องดำเนินการสร้างศรัทธาก่อนการสอนด้วยการพูดหรือสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความรักความศรัทธา ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า คือให้เกิดขึ้นตะ คือความรักความพอใจในตัวครูและวิชาที่เรียนและ ต้องพยายามหาเกม หรือวิธีการเรียนอย่างสนุก ที่ท้าทายความสามารถมาให้นักเรียนได้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมในขณะจัดกิจกรรม นอกจากนี้ครูต้องนำกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างผลงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานที่ทำ

ปราณี กันชัย (2545 : 5) เสนอการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบสร้างเสริมประสบการณ์ทักษะทางภาษา 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างเสริมประสบการณ์เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จริงของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจำได้และสนุกสนาน 2) วางแผนอย่างเข้าใจ โดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี 3) ฝึกทักษะภาษาไทย คือการทำงานกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น ผสมผสานแนวความคิดที่หลากหลายเป็นความคิดสร้างสรรค์ 4) นำไปใช้บูรณาการ ผู้เรียนมีอิสระทางความคิด มีความคิดเป็นของตัวเองและฝึกประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็น 5) พัฒนางานไม่หยุดยั้ง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้เกิดประสบการณ์ที่หลากหลายและเป็นการฝึกทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

ฉัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 34 – 35) กล่าวถึงวิธีสอนแบบ Jigsaw ดังนี้

การสอนแบบ Jigsaw เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่ผู้เรียนแต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม นิยมใช้การสอนนี้ในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน เช่น ภาษาไทย สังคม มีขั้นตอนการสอน ดังนี้

1. ผู้สอนแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม
2. จัดกลุ่มผู้เรียนโดยใช้มีความสามารถละกัน เรียกว่า กลุ่มบ้าน (home groups) แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่แตกต่างกัน
3. ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่ม มานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานและศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าว เรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ” (expert groups)
4. สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตน หลังจากนั้นผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตน
5. ผู้สอนทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนเป็นรายบุคคล

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 จ : 73) ได้วิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรม การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา พบวิธีการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (Mastery learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน หากผู้เรียนคนใดยังไม่ผ่านเกณฑ์ก็ต้องสอนซ่อมเสริมจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ ซึ่งไม่ควรตั้งไว้สูงเกินร้อยละ 80

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ มี 8 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 แบ่งบทเรียนออกเป็นหน่วยย่อยตามที่เห็นสมควร
- ขั้นที่ 2 ชี้แจงโดยบอกเกณฑ์หรือข้อตกลงให้ผู้เรียนทราบ
- ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวินิจฉัย
- ขั้นที่ 4 เสริมสร้างพื้นฐานเป็นรายบุคคลกับผู้เรียนที่มีข้อบกพร่อง
- ขั้นที่ 5 ก่อนเริ่มเรียนให้แจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหน่วยและเกณฑ์ที่ใช้ประเมินผลในตอนท้ายบทเรียน

ขั้นที่ 6 สร้างแบบทดสอบ 2 ชุด (ชุด ก. และชุด ข.) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเดียวกัน

ขั้นที่ 7 หลังจากจบการเรียนแต่ละหน่วย ทำการทดสอบย่อย ด้วยแบบทดสอบชุด ก. หากผู้เรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ต้องทำการสอนซ่อมเสริม โดยครูอธิบายเป็นรายบุคคล หรือให้กลุ่มเก่งสอนกลุ่มอ่อน

ขั้นที่ 8 หลังจากสอนซ่อมเสริมแล้ว ทดสอบอีกครั้งด้วยแบบทดสอบชุด ข. ถ้าผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จึงจะเรียนหน่วยต่อไป

2. วิธีสอนแบบอุปมาน (Inductive method) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ส่วนย่อยหรือสอนจากตัวอย่างนำไปสรุปเป็นส่วนรวมอันเป็นหลักการต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้แสดง

ตัวอย่างของจริงที่เห็น แล้วให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกต สรุปคิดค้นอย่างมีเหตุผล วิธีจัดการเรียนรู้แบบนี้ นอกจากจะเหมาะกับวิชาภาษาไทยแล้ว ยังเหมาะกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการคำนวณ การค้นคว้า ทดลองต่าง ๆ ด้วย เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบอุปมาน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ทบทวนความรู้เดิม จูงใจ เป็นขั้นความเข้าใจและอธิบายความ มุ่งหมายให้ผู้เรียนเข้าใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน เป็นการเสนอกรณีหรือตัวอย่างที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน จะต้องมียุทธวิธีให้มากพอที่จะสังเกตและสรุปได้จากตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบและรวบรวม เป็นขั้นหาค่าประกอบพร้อมจากตัวอย่างเพื่อ เตรียมสรุปกฎเกณฑ์

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป เป็นการสรุปกฎเกณฑ์ นิยาม หลักการหรือสูตรด้วยตัวผู้เรียนไม่ใช่ ตัวครู

ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปใช้ เป็นขั้นทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนา นำ หลักการไปใช้แก้ปัญหา ทำแบบฝึกหัด

3. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอนุมาน (Deductive method) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ หรือหลักความจริงโดยทั่วไป ก่อนแล้วจึงสอนส่วนปลีกย่อยอย่างละเอียด มุ่งเน้นที่จะฝึกหัดให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยปราศจากการพิสูจน์

ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอนุมาน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 อภิปรายปัญหา

ขั้นที่ 2 อภิปรายสรุป

ขั้นที่ 3 ตกลงใจ เป็นขั้นเลือกข้อสรุป กฎหรือนิยาม ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 พิสูจน์แล้วเป็นความจริง จึงยอมรับได้ว่าเป็นความรู้ถูกต้อง

4. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ประกอบ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยอาศัยสื่อการสอนแบบประสม และหลักการของ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้าช่วยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้อย่างหลากหลายตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยตัวเองทันที ประสบการณ์ที่ได้รับทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จและเกิดความรู้ที่ละน้อยตามลำดับ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน มี 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4-6 กลุ่ม เรียกว่า ศูนย์กิจกรรม

ขั้นที่ 2 แต่ละศูนย์ประกอบกิจกรรมแตกต่างกันไปตามที่กำหนดไว้ในชุดการสอน

ขั้นที่ 3 แต่ละศูนย์กิจกรรมมีการกำหนดเวลาให้ใช้ประมาณ 15-25 นาที

ขั้นที่ 4 เมื่อผู้เรียนทุกศูนย์ประกอบกิจกรรมเสร็จแล้วก็จะมีการเปลี่ยนศูนย์กิจกรรมจนกระทั่งครบทุกศูนย์ จึงจะถือว่าเรียนเนื้อหาในแต่ละหน่วยครบตามกำหนด

ขั้นที่ 5 ครูทำหน้าที่ประสานงานสอน คอยดูแลและกระตุ้นการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

ขั้นที่ 6 ชุดการสอนที่ใช้ในแต่ละศูนย์จัดระบบไว้แล้ว มีคำนำ วิธีการดำเนินกิจกรรมและบทสรุป

5. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยสร้างประสบการณ์ทางภาษาให้ได้ คิด ฟัง พูด อ่าน และเขียนเป็นหลัก การสอนอ่านโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษานี้จะสัมพันธ์กับการพูด ฟัง และเขียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ร่วมเป็นการสนทนาหรือเล่าเรื่องหรืออ่านเรื่องให้ผู้เรียนฟัง

ขั้นที่ 2 กระตุ้นให้คิดหลังจากฟังเรื่องแล้ว มีการซักถามให้คิดและอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 บันทึกข้อความ เมื่อผู้เรียนเข้าใจเรื่องตรงกันแล้วให้ผู้เรียนเล่าเรื่องที่ฟังครบบันทึกข้อความของผู้เรียนบนกระดานหรือแผ่นภูมิ หากผู้เรียนใช้ภาษาผิดครูจะช่วยแก้ไขให้

ขั้นที่ 4 อ่านข้อความที่บันทึก เมื่อครูเขียนข้อความในขั้นที่ 3 แล้วให้ผู้เรียนฝึกอ่านให้คล่องทั้งชั้นพร้อมกัน และรายบุคคล

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียน

วัชร่า เล่าเรียนดี (2547 : 53 – 87) กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้

1. เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกวัย ทุกระดับชั้น ทุกสาระวิชา โดยยึดหลักความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมนุษย์แต่ละคนมีแบบหรือวิธีการเรียนรู้ (Laming styles) ที่แตกต่างกัน วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ นักเรียนได้ใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างเท่าเทียมกัน

2. เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเอ็กซ์พลลิซิท (Explicit teaching model) มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนประจำวัน (Providing daily review) 2) การสอนหรือการนำเสนอสาระใหม่ ทักษะใหม่ (Presenting new material) 3) ให้การฝึกปฏิบัติโดยครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด (Conducting guided practice) 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (Providing feedback and corrections) 5) การให้ฝึกปฏิบัติโดยอิสระตามลำพัง (Assigning independent practice) 6) การทบทวนเป็นรายสัปดาห์ และเป็นรายเดือน (Providing weekly and monthly review)

จากวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นมีหลากหลายวิธี ส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้กระบวนการกลุ่มส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีการทบทวนความรู้เดิมและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนสั้น ๆ ดังนี้

1. ทบทวนความรู้เดิม
2. กระตุ้นให้คิดเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่
3. ใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติจริง
4. สรุปเป็นนิยามและนำไปใช้

การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

ความหมายของแผนผังความคิด

แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการแสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของความคิดและเค้าโครงของความคิดในเรื่องที่กำลังคิด ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิด ทำได้โดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางและโยงเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรอง ความคิดย่อย และความคิดที่แยกย่อยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ก็สามารถขยายต่อไปได้อีกไม่มีทิศทางที่กำหนดตายตัว (ชาติรี เกิดธรรม : 2545 :22) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

ศิริรัตน์ นิละคุปต์ (2532 : 27) กล่าวถึงความหมายของแผนผังความคิด (Mind Mapping) ว่า คือการจดบันทึกเนื้อความจากสิ่งที่อ่านมาเขียนเป็นแผนภูมิ ซึ่งต้องคิดวิเคราะห์ประเมินข้อมูลที่จะเติม และให้เหตุผลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ว่า นักเรียนจะต้องเรียบเรียง และจำแนกความคิดตามแบบการเขียนของผู้เขียน อาจกล่าวได้ว่าการเติมข้อมูลในแผนภูมิเป็นแบบฝึกหัดความคิดที่นักเรียนต้องใช้สติปัญญา ถ้านักเรียนเขียนแผนภูมิได้ก็แสดงว่าอ่านเข้าใจ ส่วน มนัส บุญประกอบ (2533 : 26, อ้างถึงใน คชานนท์ สุวรรณพันธ์ 2543 : 30) กล่าวว่า แผนผังความคิดมีลักษณะเป็นแผนภูมิอย่างหนึ่ง ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมโนทัศน์ด้วยเส้นและคำเชื่อมที่เหมาะสมทำให้อ่านความสัมพันธ์จากแผนผังมโนทัศน์นั้นเป็นประโยคหรือข้อความที่มีความหมายได้ ส่วน น้ำผึ้ง มีนิต (2545 : 6) กล่าวว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง วิธีการนำข้อมูลหรือข้อความที่ผ่านการประมวลความรู้แล้วโดยการนำเสนอด้วยผังความคิดแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการสื่อสารให้อ่านเข้าใจง่าย และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ผังการจำแนกข้อมูล ผังมโนทัศน์ ผังแวนน์ไดอะแกรม ผังใยแมงมุม ผังก้างปลา ผัง Flowchart และผังเรียงลำดับ สำหรับ วัฒนา วิจิตชาญ (2546 : 13)

กล่าวว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง การสร้างภาพรวมจากหัวข้อหัวข้อหนึ่งโดยอาศัย คำหลัก (Keywords) เป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดความคิดเสริมต่อ แแตกแขนงออกไปเป็นคำที่เกี่ยวข้อง (Trigger words) อีกจำนวนมาก ซึ่งโยงโยให้เห็นสัมพันธ์ภาพเชิงบูรณาการของข้อมูลทั้งหมดอย่าง ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ คชานนท์ สุวรรณพันธ์ (2543 : 6) และ ศิริมณฑา ขุนศิริ (2546 : 18) ที่กล่าวว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง การเขียนแผนผังเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ อย่างเป็นลำดับจากความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคลในเรื่องนั้น ๆ โดยมีคำเชื่อมระหว่างมโนทัศน์ แต่ละมโนทัศน์ ส่วน รัชญา พลอนันต์ (2548) กล่าวว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือสำหรับรวบรวมความคิด จัดรูปความคิดรวบรวมข้อมูลจำนวนมากลงในหน้ากระดาษ หน้าเดียว โดยการคิดคำสำคัญ (Keyword) แล้วแตกกิ่งก้านสาขาองค์ประกอบย่อยของคำสำคัญนั้น เชื่อม-โยง-ต่อ ออกไปจากจุดศูนย์กลางตามจินตนาการของความคิดที่ไหลออกมา ทำให้ผู้วาดแผนที่ ความคิด (Mind Mapping) มองเห็นความสัมพันธ์ภาพรวมระหว่างความคิดของตนเอง และหากใช้ ในการประชุมก็ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของตนเองกับผู้อื่น

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง แผนผังที่แสดงถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน ที่ผ่านการประมวลผลความรู้ความคิด ตามลำดับขั้นตอนและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ด้วยการเขียน คำ ประโยค วลี สัญลักษณ์ และเส้นเชื่อม โดยให้คำสำคัญหรือหัวข้ออยู่ตรงกลางหรือด้านบนสุดของแผนผังส่วนใจความรอง กระจายออกไปหรือแตกสาขาออกมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้นเชื่อมโยง และคำหรือวลีที่แสดงถึงข้อมูลหรือคำสำคัญนั้น ๆ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Mapping)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดนี้ มีผู้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

ประทุม วิชาโคตร (2544 : 72) สุพิศ กลิ่นบุบผา (2545 : 46-50) รุ่งนภา ทศภานนท์ (2544 : 65 – 67) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ไว้ทำนองเดียวกัน ดังนี้

1. หากกระดาษเปล่าไม่มีเส้น เขียนคำสำคัญหรือชื่อเรื่องตรงกึ่งกลางของกระดาษ
2. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงใจความสำคัญของเรื่อง แล้วเขียนรอบ ๆ หรือต่อลงมา จากคำสำคัญหรือชื่อเรื่อง แล้วลากเส้นจาก คำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญเพื่อเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างคำ

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนแตกแขนงใจความย่อยจากใจความสำคัญ และลากเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความย่อยเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคำ

4. แตกแขนงข้อมูลต่อจากใจความย่อย จนได้รายละเอียดมากที่สุด (ระดับที่ 3, 4)

5. จากนั้นใส่หมายเลขกำกับตามลำดับความสำคัญ แล้วตกแต่งให้สวยงาม

6. เขียนความเรียงตามลำดับหมายเลขที่กำกับไว้

7. เมื่อเขียนจบแล้วจึงตั้งชื่อเรื่องหรือจะใช้ชื่อตรงกับคำสำคัญก็ได้

ส่วน จุติมา นาควรรณ (2544 : 60) อมรรัตน์ วิศวแสงสุข (2543 : 84–85) วีรวรรณ พุนที (2544 : 87) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ไว้ทำนองเดียวกัน ดังนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน/ก่อนการเขียน ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ โดยครูกำหนดแผนผังความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ให้นักเรียนระดมสมองแล้วเติมข้อความให้สมบูรณ์

2. ขั้นระหว่างการอ่าน/ระหว่างการเขียน ครูบอกวัตถุประสงค์ในการอ่านหรือการเขียน จากนั้นให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแล้วร่วมกันสร้างแผนผังความคิด โดยเขียนใจความสำคัญของเรื่องเป็นแกนกลางของแผนภูมิแล้วใช้เส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากใจความสำคัญไปยังใจความสนับสนุน

3. ขั้นหลังการอ่าน/หลังการเขียน

3.1 สร้างแผนผังความคิดเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสม

3.2 แก้ไขและปรับปรุงแผนผังความคิดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 ทำแบบฝึกหัด

สำหรับ สุชาติ ผลภายี (2546 : 65 – 66) ดุยิต พรหมชนะ (2546 : 53 – 55) และ วีรพงษ์ ขำเหม (2544 : 54) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ไว้ทำนองเดียวกัน ดังนี้

1. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น การเล่านิทาน การดูรูปภาพ การร้องเพลง ฯลฯ

2. ขั้นสอน

2.1 นักเรียนฝึกความสามารถในการคิดด้วยการอ่าน การอภิปราย การซักถาม การรวบรวมข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ

2.2 วางแผนและสร้างแผนผังความคิด โดยกำกับใจความหลัก ใจความรองและใจความย่อยแล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยเส้น

3. ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปแผนผังความคิดแล้วให้นักเรียนไปพัฒนาแผนผังความคิดของตนให้สมบูรณ์

4. ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการอ่าน การอภิปราย การตอบข้อซักถาม ฯลฯ และจากแบบประเมินผลงานการสร้างแผนผังความคิด

รอยซ์เซลด (Reutzel 1985 : 400 – 401) ได้เสนอแนะแนวการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ดังนี้

1. หาใจความสำคัญของเรื่อง เหตุการณ์สำคัญ ตัวละครสำคัญนำมาสรุปและจัดอันดับ
2. เขียนใจความสำคัญของเรื่อง เป็นแกนกลางของแผนที่ความคิด
3. เขียนเส้นโยงให้มีลักษณะสมดุลกันจากจุดศูนย์กลางไปสู่เหตุการณ์สำคัญ ตัวละครสำคัญ โดยอาศัยรายการที่สรุปได้

4. เติมความคิดรวบยอดหลักลงในแผนที่ความคิด ในลักษณะตามเข็มนาฬิการอบจุดศูนย์กลาง

5. เติมเหตุการณ์ย่อย ๆ หรือความคิดย่อย ๆ ในลักษณะตามเข็มนาฬิกาเรียงลำดับรอบ ๆ ความคิดรวบยอดหลัก

โทนี บูซาน (Tony Buzan 2005) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ดังนี้

1. ใช้กระดาษสี่เหลี่ยมขนาด เอ 4 วางแนวนอน
2. รวบรวมปากกาหลากสี ตั้งแต่ขนาดปลายแหลม ขนาดกลางและปากกาสำหรับเน้นข้อความ

3. เลือกหัวข้อ ปัญหา หรือเรื่องสำหรับเขียนแผนผังความคิด
4. เริ่มจากศูนย์กลางด้วยภาพที่ไม่มีโครงร่าง ความกว้างและความยาวประมาณ 6 เซนติเมตร สำหรับผู้ใช้กระดาษเอ 4 และความกว้างและความยาวประมาณ 10 เซนติเมตร สำหรับผู้ใช้กระดาษเอ 3

5. ใช้สีอย่างน้อยที่สุด 3 สี ตรงภาพศูนย์กลางเพื่อที่จะดึงดูดความสนใจและช่วยในการจำ
6. ทำกึ่งก้านที่หนาขึ้นให้ติดกับศูนย์กลางมากที่สุด แล้วต่อเส้นเป็นคลื่นและเขียนหัวข้อให้ตรงกับเส้นกึ่งก้าน

7. ทำเส้นกึ่งก้านที่บางกว่าออกจากส่วนปลายข้อความ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน

8. ภาพหรือถ้อยคำควรอยู่บนเส้นที่เป็นแนวเดียวกัน

9. ใช้สีตกแต่งแล้วจัดแนวความคิดทั้งหมดให้เป็นระเบียบสวยงาม

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิด (Mind Mapping) ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิด (Mind Mapping) มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น การเล่านิทาน การดูรูปภาพ การร้องเพลง ทบทวนความรู้เดิม ฯลฯ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านแล้วเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะกับเรื่องที่อ่าน

2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเขียนชื่อเรื่องหรือคำสำคัญในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบชั้นบันได ถ้าเลือกใช้แผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนผลที่เกิดขึ้น (เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเริ่มเขียนแผนผังความคิด)

2.3 นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำสำคัญหรือชื่อเรื่องในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบชั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนโครงร่างเป็นรูปหัวปลา

2.4 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร หรือสาเหตุคืออะไร

2.5 นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบแล้วโยงเส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญ ในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบชั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนสาเหตุลงในก้างปลาจนครบทุกสาเหตุ

2.6 นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน ในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบชั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนสาเหตุสนับสนุนลงในก้างปลาจนครบ

2.7 นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

3. ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

ประโยชน์ของแผนผังความคิด

วิธีการของแผนผังความคิด มีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

น้ำผึ้ง มีนิต (2545 : 30) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการสอนของครู

2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและแสดงแบบของการคิดที่เข้าใจง่าย สามารถอธิบาย และมองเห็นได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

3. เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยใช้ผังกราฟฟิกสรุปสิ่งที่เรียนเพื่อจะก่อให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้เพราะผู้เรียนจะเห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนไปทั้งหมด

4. ช่วยพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของผู้เรียน

สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ (2544 : 21) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) กับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้สำหรับจดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงาน และการเขียนรายงาน

2. ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการ การเตรียมบทเรียน การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจจากบทเรียน

ทวีศักดิ์ ภวานันท์ (2545 : 27) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด ดังนี้

1. สำหรับข้อมูลที่ซับซ้อนหากเขียนด้วย แผนผังความคิด จะช่วยทำให้เกิดความรวดเร็วมากกว่าการเขียนเป็นคำหรือเป็นประโยค

2. เนื่องจากแผนผังความคิดเป็นวิธีการคิดที่ต้องใช้สมองทั้งสองข้างซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อม

3. ช่วยทำให้ระลึกถึงข่าวสารที่เคยคิด วาดไว้ได้ง่าย เพราะแผนผังข้อมูลได้ถูกบันทึกในความทรงจำอย่างมีโครงสร้างเป็นระบบ

4. ช่วยจัดการกับข่าวสารต่าง ๆ ในรูปของโครงสร้างความสัมพันธ์
5. สมองด้านขวาที่เกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือแนวคิดใหม่ ๆ จะถูกพัฒนาและใช้งานมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมต่อครูและนักเรียน กล่าวคือ ครูนำแผนผังความคิดมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน สำหรับนักเรียนนั้น แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจดจำ การวางแผนการทำงาน การทบทวนความรู้เดิม และการสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

การให้คะแนนแผนผังความคิด

การให้คะแนนแผนผังความคิด ใช้หลักการการประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ อย่างมีความหมายของ ออซูเบล (Ausubel) โดยพิจารณาความสมบูรณ์ ความสมเหตุสมผลของ แผนผังความคิดในการให้คะแนน

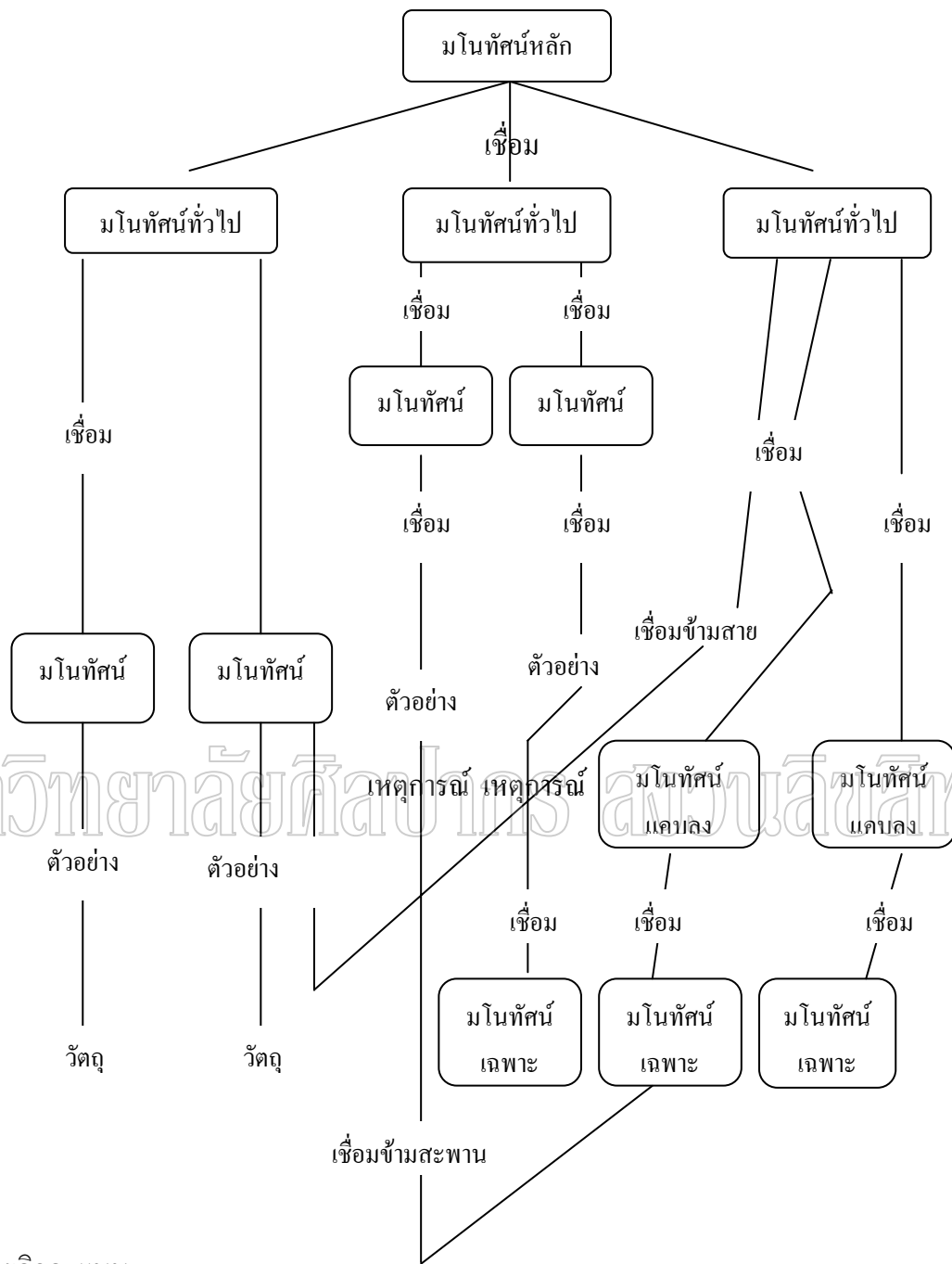
โนแวก และ โกวิน (Novak and Govin, 1984 : 105) กล่าวว่า การให้คะแนนแผนผังความคิด มีหลักดังนี้

1. นับความสัมพันธ์ทั้งหมดที่สมเหตุสมผลและให้คะแนนความสัมพันธ์ละ 1 คะแนน
2. นับจำนวนของการเรียงลำดับชั้น การให้คะแนนลำดับชั้นนำตัวเลขตัวใดมาคูณกับลำดับชั้นนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้สอนไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ระหว่าง 3-10 เท่าของความสัมพันธ์แล้วนำมาคูณกับจำนวนลำดับชั้นของผู้เรียนสร้างขึ้นที่มีแขนงสาขามากที่สุดมานับเป็นจำนวนลำดับชั้น และจะไม่ให้คะแนนถ้ามีการจัดลำดับชั้นไม่ชัดเจน
3. การเชื่อมโยงระหว่างสายของมโนคติที่แสดงความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผลจะให้คะแนน 2-10 เท่าของคะแนนที่ให้ในแต่ละระดับคูณด้วยจำนวนความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสายของมโนคติ
4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างมโนคติที่เป็นเหตุการณ์ หรือวัตถุที่อยู่ในแผนผังมโนคติ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจถูกต้องและให้คะแนนเช่นเดียวกับความสัมพันธ์อื่น ๆ คือ 1 คะแนน หรืออาจจะให้ครึ่งคะแนนก็ได้ เพราะทำได้ง่ายกว่าการหาความสัมพันธ์

เกณฑ์ในการให้คะแนนแผนผังความคิด มีดังต่อไปนี้

1. ประพจน์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 มโนคติ ที่เชื่อมกันโดยใช้คำเชื่อมและทำให้ประพจน์สมเหตุสมผล จะได้ 1 คะแนน
2. การจัดลำดับมโนคติที่อยู่รองลงมา จะได้คะแนน 5 คะแนน ของทุกระดับที่จัดลำดับได้สมเหตุสมผล
3. การเชื่อมข้ามสายของมโนคติ การเชื่อมระหว่างชุดของมโนคติแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคิดสร้างสรรค์จึงควรได้รับคะแนนพิเศษ ถ้าความสัมพันธ์ถูกต้องจะได้ 10 คะแนน
4. ตัวอย่าง ไม่ว่าจะเป็นตัวอย่างวัตถุหรือเหตุการณ์ จะให้คะแนนตัวอย่างละ 1 คะแนน
5. เกณฑ์การให้คะแนนอาจสร้างขึ้นมาใหม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่น่าสนใจมาสร้างแผนผังความคิด อาจแบ่งคะแนนออกเป็นส่วน ๆ และนำมาเปรียบเทียบกันโดยทำเป็นคะแนนร้อยละนักเรียนบางคนอาจทำได้ดีกว่าคะแนนที่ตั้งไว้ ทำให้ได้คะแนนมากกว่า 100% ดังตัวอย่างในการให้คะแนนแผนผังความคิดที่เสนอไว้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การคิดคะแนน

ความสัมพันธ์		=	14	คะแนน
ลำดับขั้น	4 × 5	=	20	คะแนน
เชื่อมข้ามสาย	10 × 2	=	20	คะแนน
ตัวอย่าง	4 × 1	=	4	คะแนน
รวม		=	58	คะแนน

แผนภูมิที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546 : 42) เสนอเกณฑ์การสร้างแผนผังความคิดไว้ ดังนี้

1. มโนทัศน์ที่เชื่อมโยงกันในผังมโนทัศน์ซึ่งสร้างได้ถูกต้อง ควรกำหนดให้คะแนน 1 มโนทัศน์ ต่อ 1 คะแนน และถ้ามีการยกตัวอย่างหรือเหตุการณ์ประกอบมโนทัศน์ ก็ควรให้คะแนนเพิ่มขึ้นด้วย

2. การจัดลำดับขั้นตอนของการเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ได้ถูกต้อง ควรกำหนดคะแนนแต่ละขั้นอยู่ในช่วง 3 – 5 คะแนน

3. การเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างกลุ่มคำหรือใช้คำที่กำกับการเชื่อมโยงได้ถูกต้อง แสดงว่าผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างซับซ้อนมากขึ้น จึงควรกำหนดคะแนนเชื่อมโยง ระหว่างกลุ่มมโนทัศน์เป็น 50 – 10 คะแนน

ทรัพย์ทวี อภิญาวาท (2543 : 153 – 155) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแผนผังมโนมติไว้ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 มโนมติสำคัญและมโนมติทั่วไป

ก. 5 มีการนำเสนอมนมติจากบัญชีคำคิดเป็นจำนวนร้อยละ 90 หรือ

มากกว่าและมีจุดเน้นมนมติชัดเจน

4 มีการนำเสนอมนมติจากบัญชีคำคิดเป็นจำนวนร้อยละ 80 หรือ

มากกว่าและมีจุดเน้นมนมติชัดเจน

3 มีการนำเสนอมนมติจากบัญชีคำคิดเป็นจำนวนร้อยละ 70 หรือ

มากกว่าและมีจุดเน้นมนมติชัดเจน

2 มีการนำเสนอมนมติจากบัญชีคำคิดเป็นจำนวนร้อยละ 60 หรือ

มากกว่าและมีจุดเน้นมนมติชัดเจน

1 มีการนำเสนอมนมติจากบัญชีคำคิดเป็นจำนวนร้อยละ 50 หรือ

มากกว่าและมีจุดเน้นมนมติชัดเจน

ข. 5 มีการนำเสนอมนมติอื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีคำแต่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่นำเสนอ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50 หรือมากกว่า

4 มีการนำเสนอมนมติอื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีคำแต่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่นำเสนอ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40 หรือมากกว่า

3 มีการนำเสนอมนมติอื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีคำแต่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่นำเสนอ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 30 หรือมากกว่า

2 มีการนำเสนอมนมติอื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีคำแต่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่นำเสนอ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 20 หรือมากกว่า

- 1 มีการนำเสนอโมโนมิติอื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีคำแต่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าเสนอ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 10 หรือมากกว่า

เกณฑ์ที่ 2 การเชื่อมโยงอย่างมีความหมาย

- ค. 5 ความสัมพันธ์ระหว่างโมโนมิติ 2 โมโนมิติแสดงด้วยคำเชื่อมที่สำคัญ ความหมายของคำที่ใช้เป็นคำเชื่อมชัดเจน สมเหตุสมผล
ประมาณร้อยละ 90

- 4 ความสัมพันธ์ระหว่างโมโนมิติ 2 โมโนมิติแสดงด้วยคำเชื่อมที่สำคัญ ความหมายของคำที่ใช้เป็นคำเชื่อมชัดเจน สมเหตุสมผล
ประมาณร้อยละ 80

- 3 ความสัมพันธ์ระหว่างโมโนมิติ 2 โมโนมิติแสดงด้วยคำเชื่อมที่สำคัญ ความหมายของคำที่ใช้เป็นคำเชื่อมชัดเจน สมเหตุสมผล
ประมาณร้อยละ 70

- 2 ความสัมพันธ์ระหว่างโมโนมิติ 2 โมโนมิติแสดงด้วยคำเชื่อมที่สำคัญ ความหมายของคำที่ใช้เป็นคำเชื่อมชัดเจน สมเหตุสมผล
ประมาณร้อยละ 60

- 1 ความสัมพันธ์ระหว่างโมโนมิติ 2 โมโนมิติแสดงด้วยคำเชื่อมที่สำคัญ ความหมายของคำที่ใช้เป็นคำเชื่อมชัดเจน สมเหตุสมผล
ประมาณร้อยละ 50 หรือน้อยกว่า (ขาดคำเชื่อมที่เป็นไปได้มากมาย)

เกณฑ์ที่ 3 รูปแบบโดยรวม ในแต่ละส่วนของผังมีความหมาย

- จ. 5 ผังจะแสดงนัยสำคัญและความหมายเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งกับส่วนอื่น ๆ ในแนวตั้งประมาณร้อยละ 90 หรือมากกว่า

- 4 ผังจะแสดงนัยสำคัญและความหมายเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งกับส่วนอื่น ๆ ในแนวตั้งประมาณร้อยละ 80 หรือมากกว่า

- 3 ผังจะแสดงนัยสำคัญและความหมายเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งกับส่วนอื่น ๆ ในแนวตั้งประมาณร้อยละ 70 หรือมากกว่า

- 2 ผังจะแสดงนัยสำคัญและความหมายเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งกับส่วนอื่น ๆ ในแนวตั้งประมาณร้อยละ 60 หรือมากกว่า

- 1 ผังจะแสดงนัยสำคัญและความหมายเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งกับส่วนอื่น ๆ ในแนวตั้งประมาณร้อยละ 50 หรือน้อยกว่า

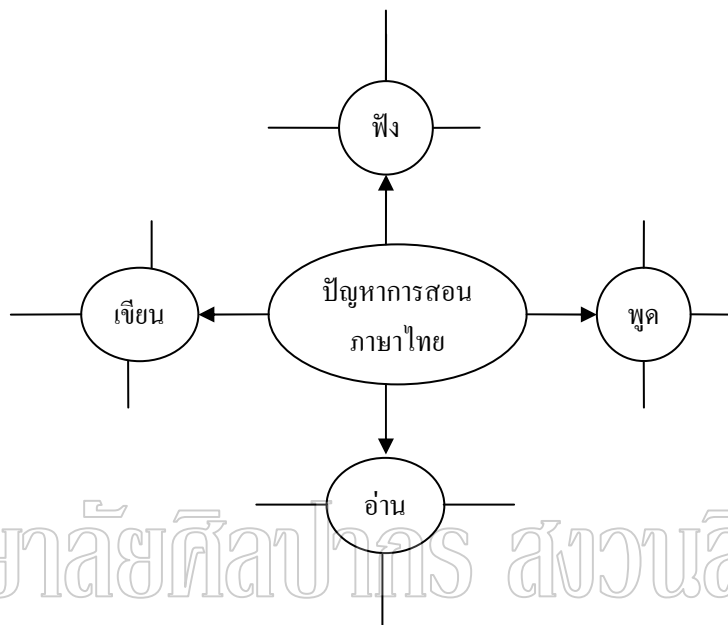
- ฉ. 5 ฟังจะแสดงการแตกสาขาทั้งแนวตั้งและแนวนอนอย่างมีความหมาย
มโนคติและตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันประมาณร้อยละ 90
หรือมากกว่า
- 4 ฟังจะแสดงการแตกสาขาทั้งแนวตั้งและแนวนอนอย่างมีความหมาย
มโนคติและตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน ประมาณร้อยละ 80
หรือมากกว่า
- 3 ฟังจะแสดงการแตกสาขาทั้งแนวตั้งและแนวนอนอย่างมีความหมาย
มโนคติและตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน ประมาณร้อยละ 70
หรือมากกว่า
- 2 ฟังจะแสดงการแตกสาขาทั้งแนวตั้งและแนวนอนอย่างมีความหมาย
มโนคติและตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน ประมาณร้อยละ 60
หรือมากกว่า
- 1 ฟังจะแสดงการแตกสาขาทั้งแนวตั้งและแนวนอนอย่างมีความหมาย
มโนคติและตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน ประมาณร้อยละ 50
หรือน้อยกว่า

จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการให้คะแนนแผนผังความคิดมีลำดับขั้นตอน
ดังนี้ นับความสัมพันธ์ทั้งหมดที่สมเหตุสมผลและให้คะแนนความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงมโนคติ
และการยกตัวอย่างและการเชื่อมโยงข้ามสาย ตามดุลพินิจของครูผู้สอนแล้วนำมาเปรียบเทียบเป็น
คะแนนร้อยละ

ประเภทของแผนผังความคิด

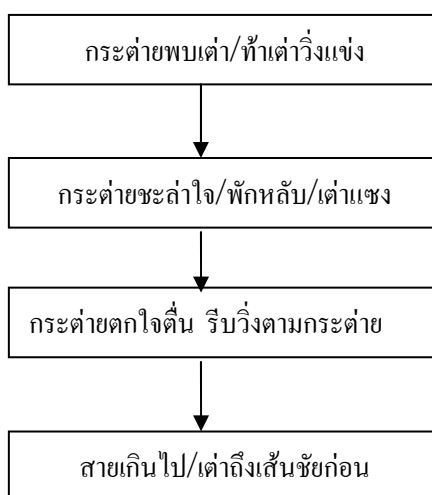
แมเรียน บี ชมิทท์ (Marion B. Schmidt 1986 : 82 – 84) ได้จำแนกแผนที่ความคิดไว้ 5 รูปแบบ คือ

1. แผนผังรูปแมงมุม (Spider Map) สำหรับข้อความที่ใจความสำคัญและรายละเอียด สนับสนุนไว้ชัดเจน

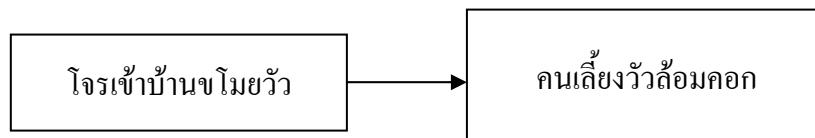
แผนภูมิที่ 4 แผนผังรูปแมงมุม (Spider Map)

2. แผนผังรูปขั้นบันได (Time ladder Map) สำหรับข้อความที่แสดงลำดับเวลา กระบวนการหรือขั้นตอน เช่น

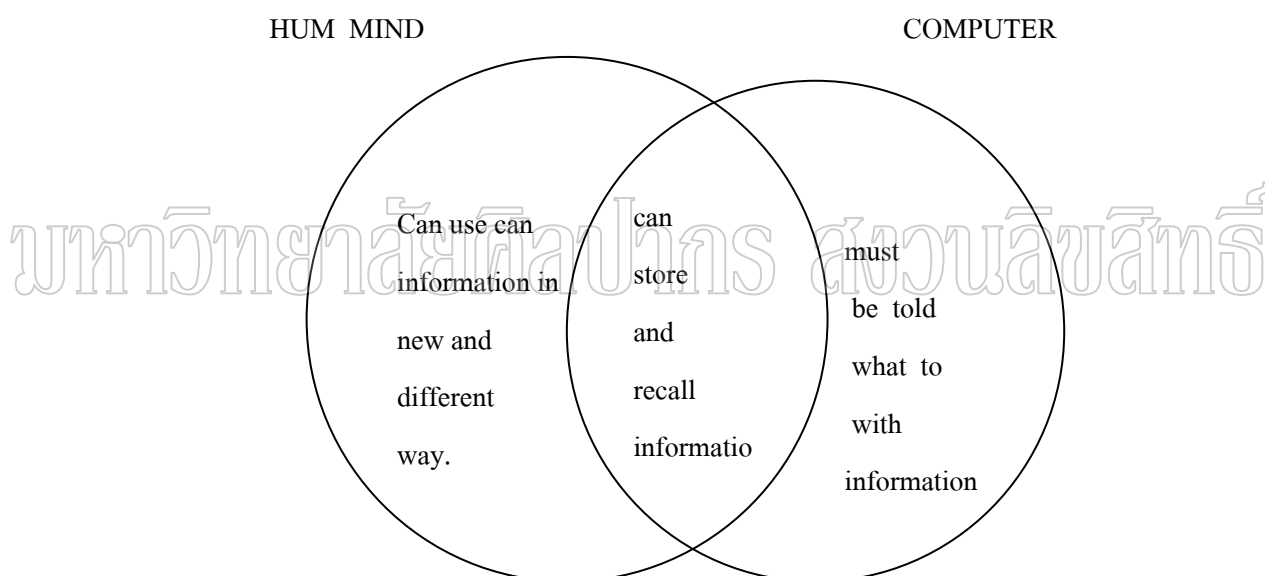
แผนภูมิที่ 5 แผนผังรูปขั้นบันได (Time ladder Map)

3. แผนผังแสดงเหตุผล (Cause/effect Map) สำหรับข้อความที่แสดงเหตุผล เช่น

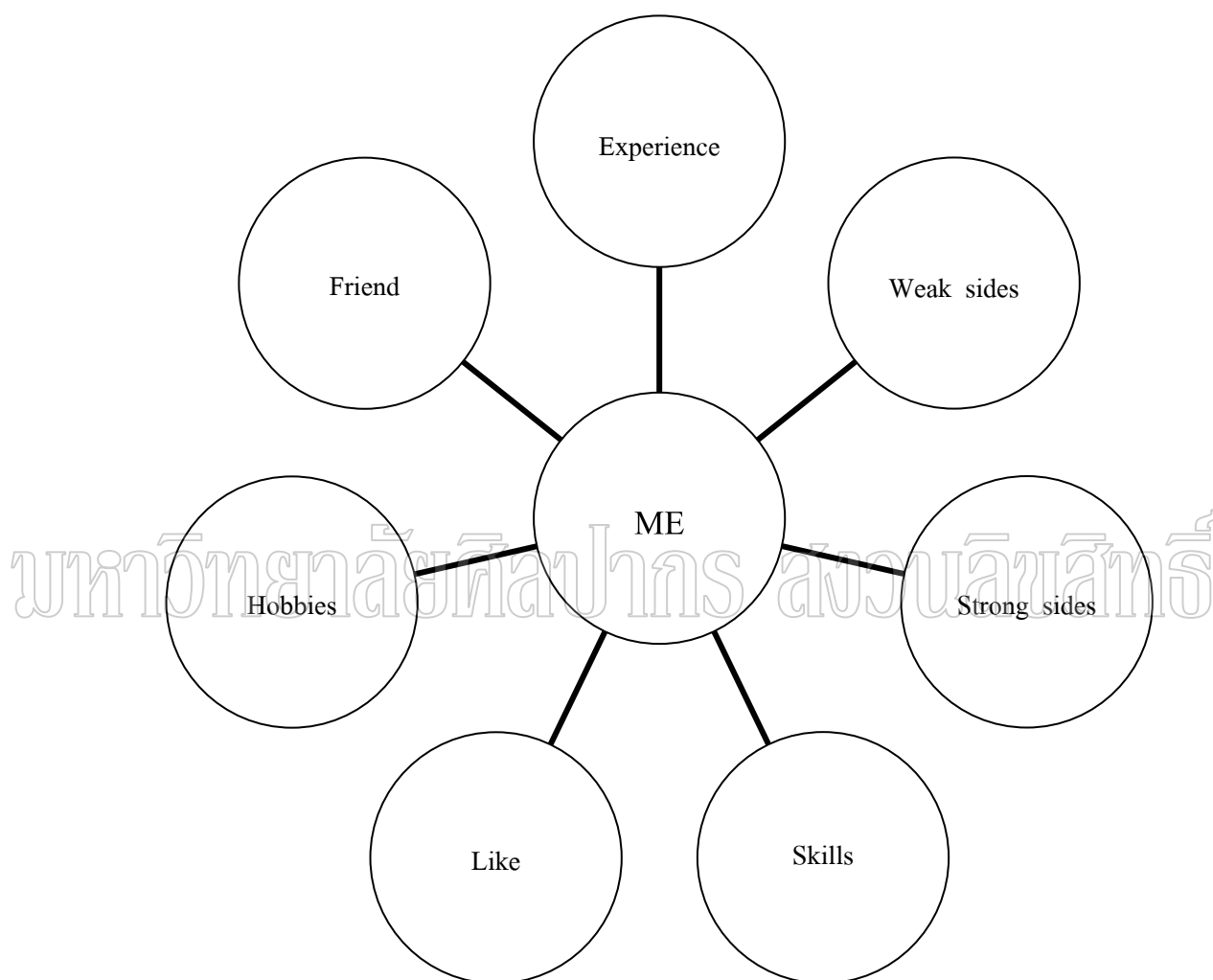
แผนภูมิที่ 6 แผนผังแสดงเหตุผล (Cause/effect Map)

4. แผนผังแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison/Contrast Map) สำหรับข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบหรือความตรงกันข้าม เช่น

แผนภูมิที่ 7 แผนผังแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison/Contrast Map)

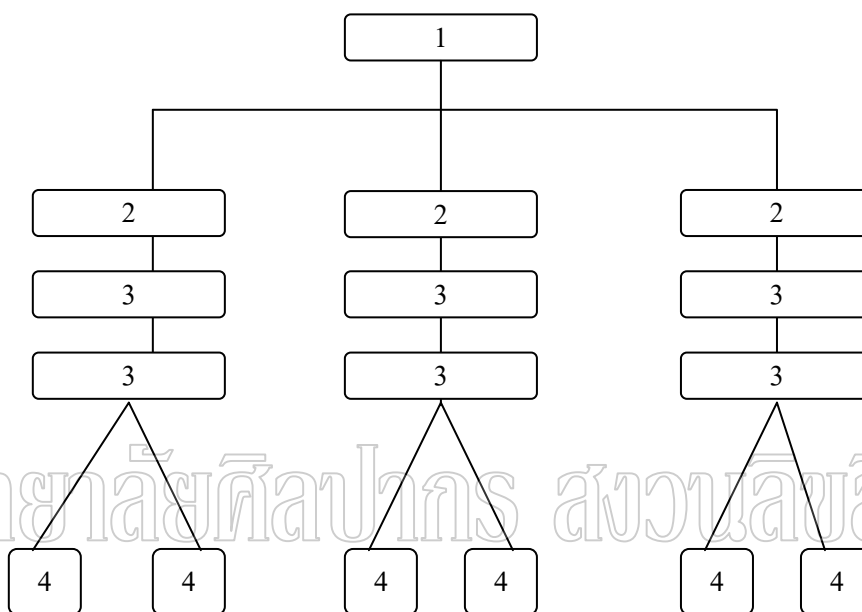
5. แผนผังแบบผสมผสาน (Combined Map) สำหรับข้อความที่มีเนื้อหาซับซ้อน หรือ ผสานความคิดแบบต่าง ๆ ไว้ในเรื่องเดียวกัน รูปแบบของแผนที่ความคิดเป็นลักษณะกิ่งที่แตกแขนง ความคิดออกกรอบทิศทางไร้ขอบเขต

แผนภูมิที่ 8 แผนผังแบบผสมผสาน (Combined Map)

ส่วนสินาทราและคณะ (Sinatra et. al. 1986, อ้างถึงใน พิพัฒน์ งอกเสมอ 2539 : 47) ได้จำแนกรูปแบบแผนผังความคิดออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. แผนผังความสัมพันธ์ความหมาย แบบบรรยายลำดับเหตุการณ์ (Narrative organization or sequential episodic Map) ใช้แสดงเรื่องเล่าที่จัดองค์ประกอบตามลำดับ โดยมีลูกศรเป็นเครื่องแสดงลำดับและเชื่อมโยงรายละเอียดสนับสนุนในแต่ละกรอบ ดังรูป

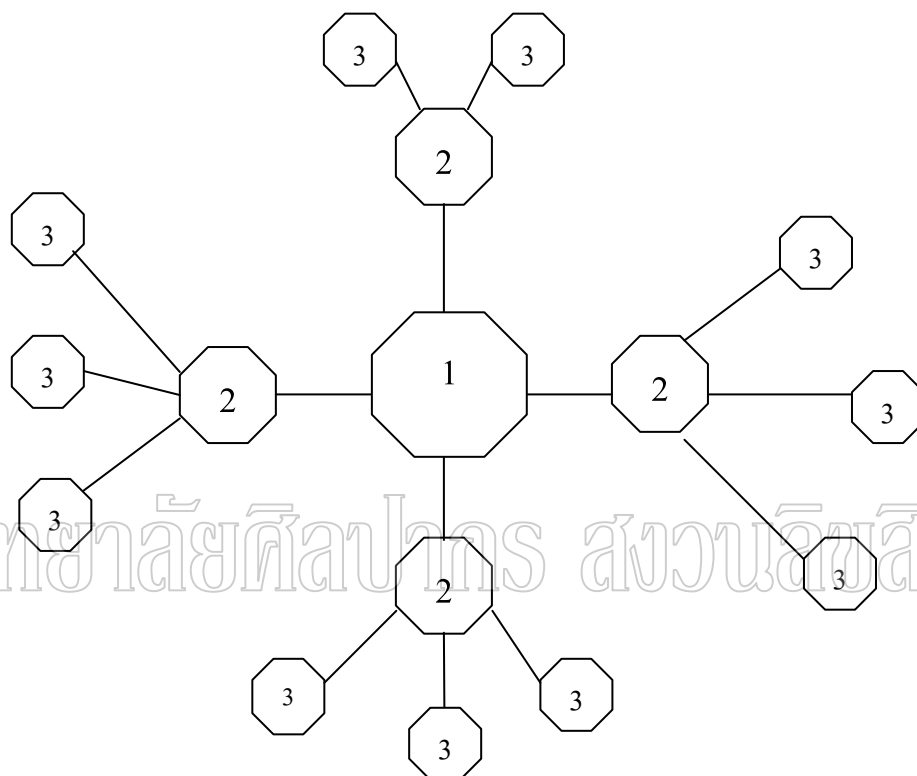

หมายเหตุ :

- 1 = ชื่อเรื่องหรือใจความหลัก
- 2 = เหตุการณ์รอง
- 3, 4 = รายละเอียดสนับสนุน

แผนภูมิที่ 9 แผนผังความสัมพันธ์ความหมาย แบบบรรยายลำดับเหตุการณ์ (Narrative organization or sequential episodic Map)

2. แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบพรรณนา (Thematic or Descriptive Map) ใช้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลสถานที่ หรือ สิ่งของ โดยมีใจความสำคัญอยู่ตรงกลางโยงความสัมพันธ์จากใจความสำคัญต่าง ๆ ด้วยเส้นตรง และโยงความสัมพันธ์ของรายละเอียดปลีกย่อยเข้ากับหัวข้อสำคัญ ดังรูป

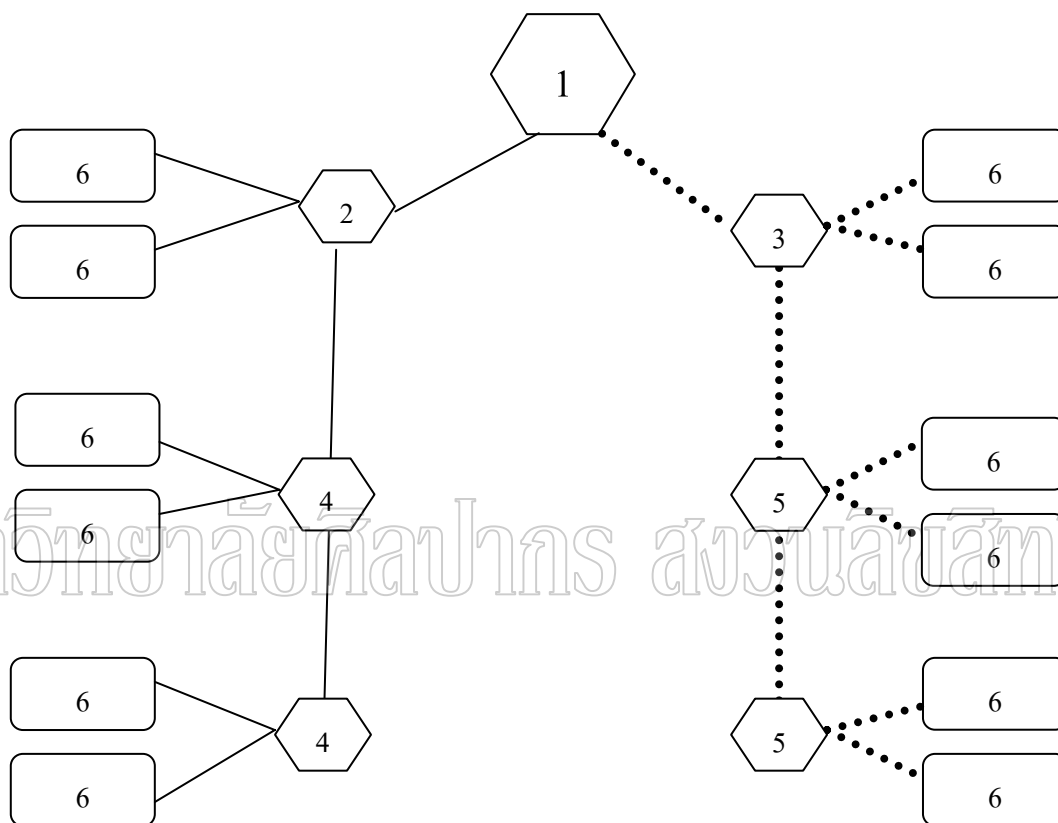

หมายเหตุ

- 1 = ใจความสำคัญ
- 2 = หัวข้อสำคัญ
- 3 = รายละเอียดปลีกย่อย

แผนภูมิที่ 10 แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบพรรณนา (Thematic or Descriptive Map)

3. แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือน (Comparative and Contrastive Map) กรอบบนสุดเป็นหัวเรื่องที่จะเปรียบเทียบ เครื่องหมายลูกศรตรง โยงลงไปตรงกรอบด้านซ้ายมือ ใช้แสดงความเหมือน (Sameness) ลูกศรประชิดโยงกรอบด้าน ขวามือแสดงความแตกต่างและมีรายละเอียดย่อย ๆ ทั้งสองฝ่ายอยู่ในกรอบด้านข้าง ดังรูป

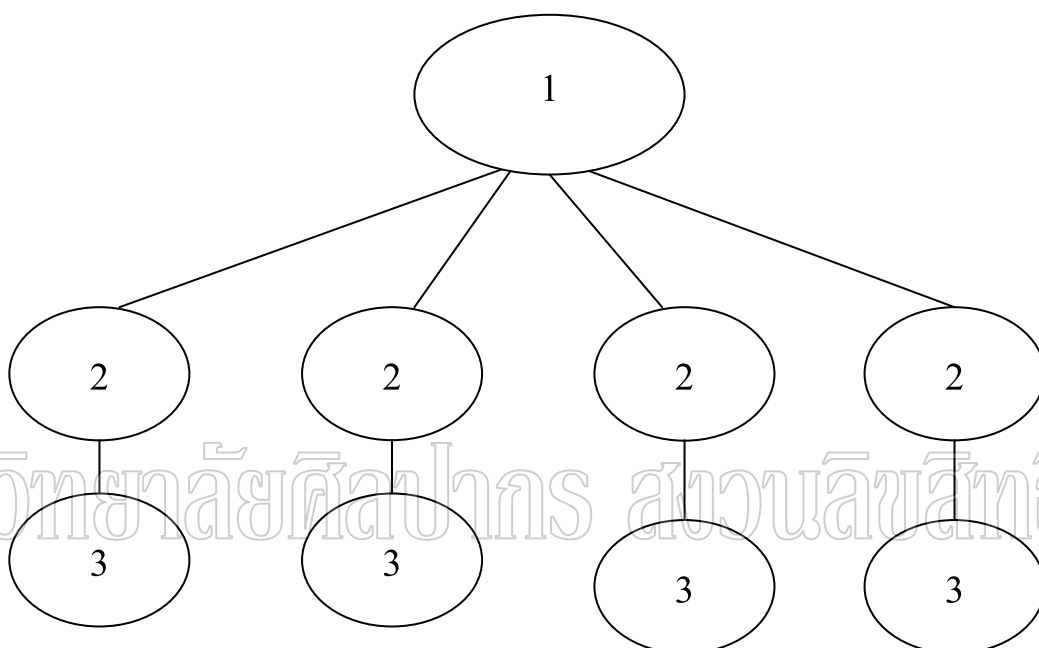

หมายเหตุ

1 = หัวเรื่องที่จะเปรียบเทียบ	2 = ความเหมือน
3 = ความแตกต่าง	4 = ลักษณะที่เหมือน
5 = ลักษณะที่แตกต่าง	6 = รายละเอียดสนับสนุน

แผนภูมิที่ 11 แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือน (Comparative and Contrastive Map)

4. แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบจำแนกประเภท (Classification Map) ผังรูปนี้
 เหมาะกับข้อเขียนแบบพรรณนาโวหาร (Expository Discourse) จะแสดงความสัมพันธ์ หัวเรื่อง ตัวอย่าง
 คุณสมบัติ/คุณลักษณะ โดยหัวเรื่องทีกล่าวถึงจะอยู่บนสุด ตัวอย่างและคุณสมบัติหรือรายละเอียด
 สืบสนุนจะโยงลงมาข้างล่างในหัวเรื่องนั้น ๆ ดังรูป

หมายเหตุ

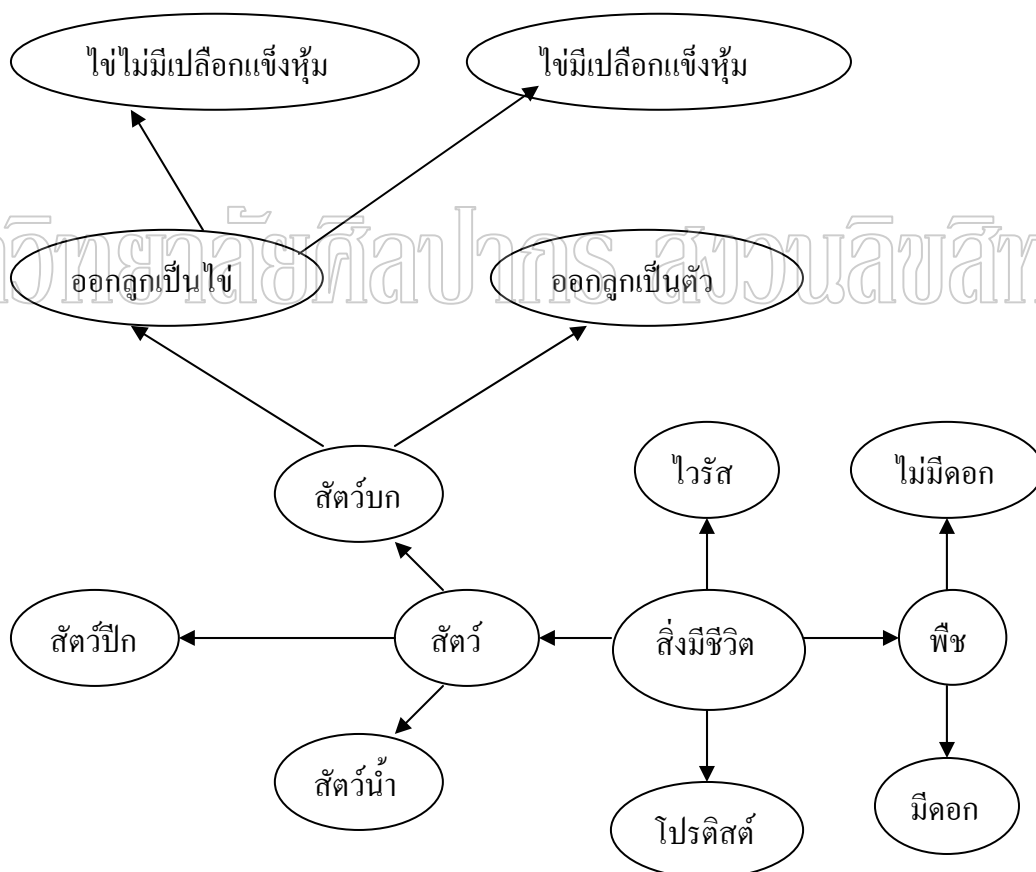
- 1 = หัวเรื่อง
- 2 = ตัวอย่าง ลักษณะ คุณสมบัติ
- 3 = รายละเอียดสนับสนุน

แผนภูมิที่ 12 แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบจำแนกประเภท (Classification Map)

สำหรับ ชาตรี เกิดธรรม (2545 : 22 – 26) ได้เสนอรูปแบบของโครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิดไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. แผนผังความคิด (Mind Mapping)

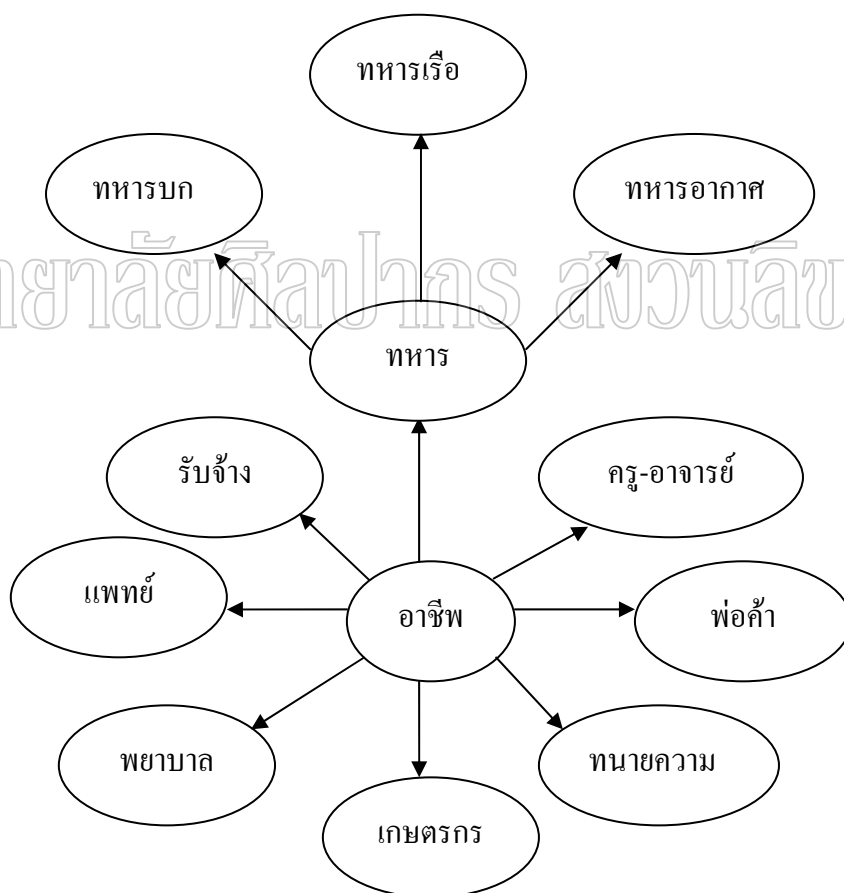
แผนผังความคิดเป็นการแสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งแต่ต้นจนจบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของความคิดและเค้าโครงของความคิด ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิด ทำได้โดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางและโยงเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรอง ความคิดย่อย และความคิดที่แยกย่อยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ก็สามารถขยายต่อไปได้อีก ไม่มีทิศทางที่กำหนดแน่นอนอนตายตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 13 แผนผังความคิด (Mind Mapping)

2. แผนผังใยแมงมุม (Web)

แผนผังใยแมงมุมเป็นการคิดแบบโยงใยสัมพันธ์ เพื่อสร้างความคิดให้กระจ่างชัด มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะคล้ายแผนผังความคิด (Mind Mapping) แต่จะเขียนในลักษณะวงกลมโดยเขียนหัวข้อหลักไว้ตรงกลาง แล้วเขียนหัวข้อรองที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อหลักไว้ตามแขนงของวงกลม และถ้ามีความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ก็สามารถแตกความคิดออกไปได้อีก สามารถใช้ในการระดมสมองโดยเสนอความคิดต่าง ๆ ที่ยังไม่ตัดสินใจคิด เป็นเพียงการระบุสิ่งเกี่ยวข้องที่สัมพันธ์กันให้มากที่สุด ใช้ได้ในการเรียนการสอนทุกวิชา และใช้กับกิจกรรมได้อีกตามตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

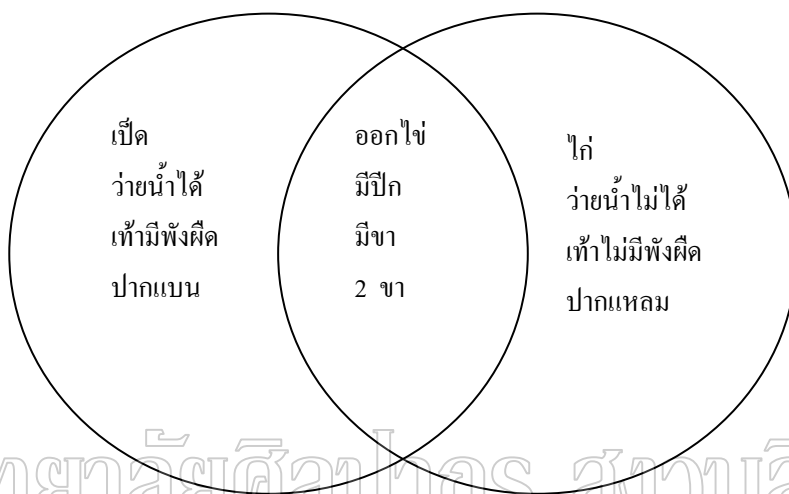

แผนภูมิที่ 14 แผนผังใยแมงมุม (Web)

3. แผนผังรูปแบบเวนน์ (Venn Diagram)

แผนผังรูปแบบเวนน์เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของสิ่งของหรือแนวคิดตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปว่าส่วนใด ลักษณะใด ที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน เป็นการคิดแบบหาตัวร่วมในสิ่งที่เหมือนกัน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักจำแนกความเหมือนและความต่างของสิ่งของ สถานที่และบุคคล หรืออื่น ๆ ได้ดี โดยการเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

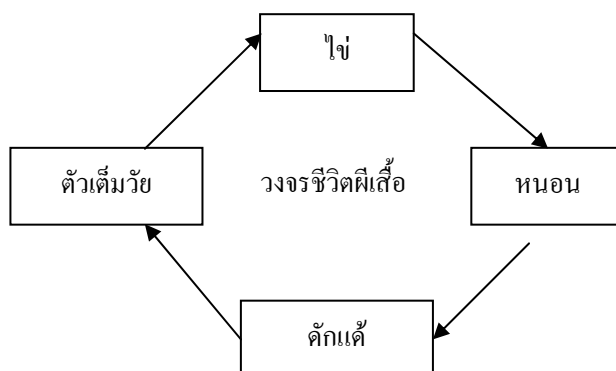
ผิดพลาด!

แผนผังที่ 15 แผนผังรูปแบบเวนน์ (Venn Diagram)

4. แผนผังความคิดแบบวงจร (The Circle)

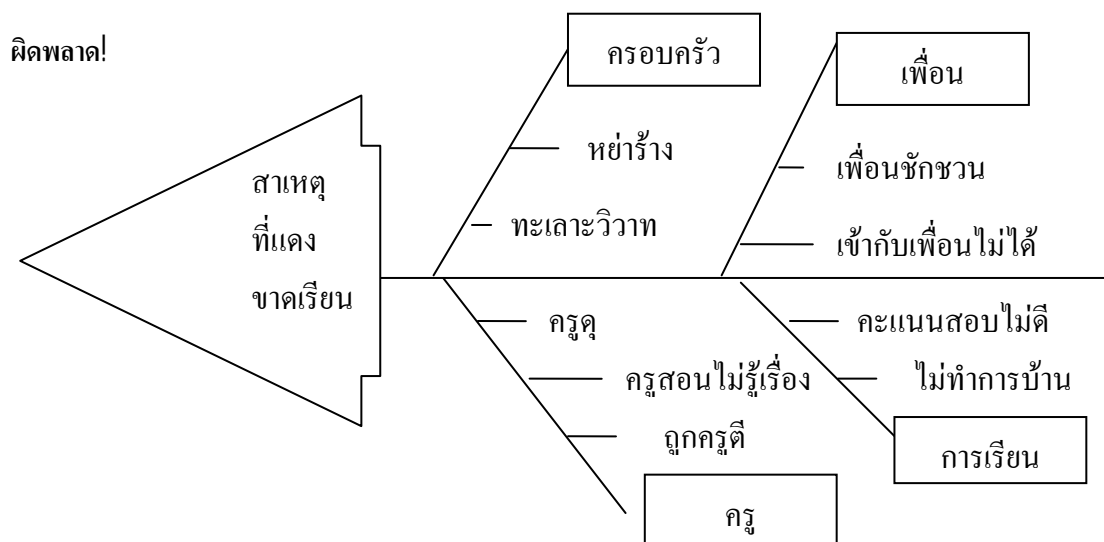
แผนผังความคิดแบบวงจรเป็นการคิดแบบวงจรหรือวงกลม โดยในวงกลมจะไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดจบ เพื่อเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ เรียงลำดับเป็นวงกลม ตัวอย่างเช่น วงจรชีวิตของผีเสื้อ

แผนผังที่ 16 แผนผังความคิดแบบวงจร (The Circle)

5. แผนผังก้างปลา (The fish bone)

แผนผังก้างปลา เป็นการคิดหาสาเหตุของปัญหา เช่น แดงหน้าเรียนเพราะสาเหตุใด เป็นต้น การเขียนแผนผังทำได้โดยกำหนดเรื่อง แล้วหาสาเหตุและผลต่าง ๆ ในแต่ละด้าน

แผนผังที่ 17 แผนผังก้างปลา (The fish bone)

6. แผนผังแบบจำแนกรายละเอียด (The grid)

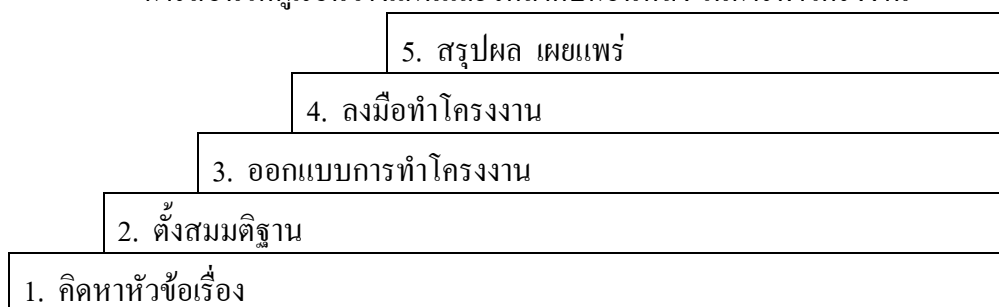
แผนผังแบบจำแนกรายละเอียดเป็นการคิดแบบจำแนกรายละเอียดของสิ่งที่คิด ฝึกการมองให้เห็นถึงรายละเอียดของสิ่งนั้น เช่น อาหารแต่ละชนิดต่อไปนี้มีสารอาหารอะไรบ้าง

รายการอาหาร	สารอาหาร				
	คาร์โบไฮเดรต	โปรตีน	ไขมัน	เกลือแร่	วิตามิน
1. ราดหน้าทะเล					
2. ข้าวผัด					
3. แกงเนื้อ					
4. น้ำพริกปลาทุ					
5.					
6.					

แผนผังที่ 18 แผนผังแบบจำแนกรายละเอียด (The grid)

7. แผนผังความคิดแบบเปรียบเทียบเรียงลำดับ (The ranking ladder) แผนผังความคิดแบบเปรียบเทียบเรียงลำดับเป็นการคิดแบบเรียงลำดับ เช่น มาก-น้อย ต่ำ-สูง ก่อน-หลัง อ่อน-แก่ การเรียงลำดับมีทั้งรูปธรรมและนามธรรม ดังตัวอย่าง

การสอนให้ผู้เรียนวางแผนและจัดลำดับก่อนหลัง ในการทำโครงการ

การเรียงลำดับวงจรชีวิตของมนุษย์จากอ่อนไปแก่

แผนผังที่ 19 แผนผังความคิดแบบเปรียบเทียบเรียงลำดับ (The ranking ladder)

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 36 – 47) จำแนกประเภทของแผนผังความคิดไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. บันไดจัดอันดับ (Ladder)

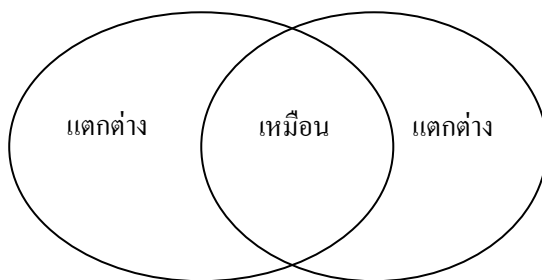

แผนผังที่ 20 แผนผังความคิดแบบบันไดจัดอันดับ (Ladder)

เป้าหมาย รูปแบบบันไดจัดอันดับมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการจัดอันดับของปัจจัยของเรื่องที่ต้องการศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถใช้รูปแบบบันไดจัดอันดับกับการจัดกิจกรรมทุกวิชาที่ต้องการให้มีการจัดอันดับความสำคัญของความคิดงาน เหตุการณ์ กระบวนการ ตลอดจนใช้ในกิจกรรมที่ต้องการแสดงให้เห็นขั้นตอนของกระบวนการหรือเหตุการณ์

2. ผังวงกลมซ้อน (Venn Diagram)

ผิดพลาด!

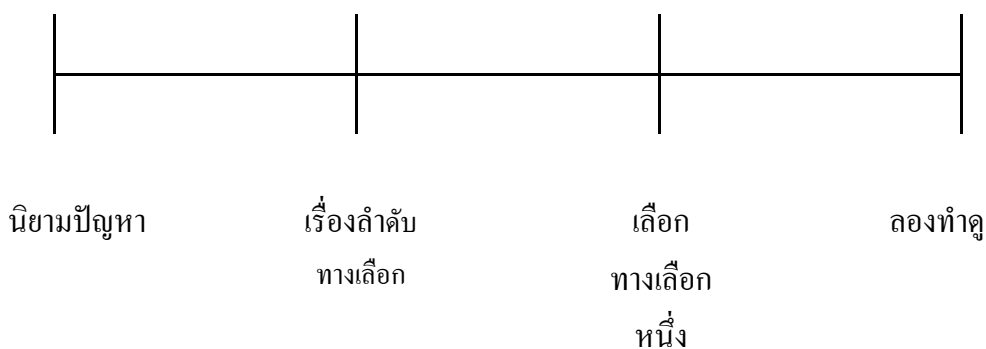

แผนผังที่ 21 แผนผังความคิดแบบวงกลมซ้อน (Venn Diagram)

เป้าหมาย รูปแบบวงกลมซ้อน (Venn Diagram) มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักจำแนกความเหมือนและความแตกต่างของ 2 สิ่ง ของสถานการณ์หรือในด้านคุณลักษณะ คุณสมบัติ บุคลิกภาพ คุณค่า และเครื่องหมายสำคัญ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้ได้กับทุกวิชาที่ต้องการให้มีการศึกษาเปรียบเทียบโดยวงกลมอาจใช้มากกว่า 2 วง ก็ได้

3. เส้นลำดับ (Spectrum)

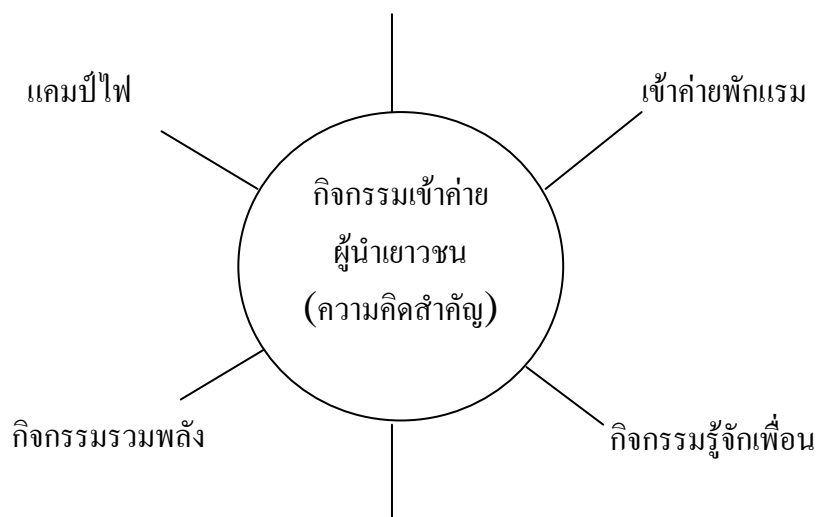
รูปแบบเส้นลำดับ เป็นรูปแบบของช่วงของการแปรผันที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของความคิดหรือเหตุการณ์

แผนผังที่ 22 แผนผังแบบ เส้นลำดับ (Spectrum)

เป้าหมาย เพื่อช่วยให้มองเห็นลำดับขั้นของเหตุการณ์ ซึ่งสามารถใช้กับหัวเรื่องที่
ประสงค์ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ลำดับขั้นของเหตุการณ์ที่ศึกษาจากเอกสาร สถานการณ์จริง
หรือใบความรู้

4. Web

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
แผนผังที่ 23 แผนผังแบบ Web

เป้าหมาย เพื่อช่วยผู้เรียนสร้างความคิดที่กระจ่างชัดเจน โดยสามารถคิดอย่างมี
ประเด็นพร้อม ๆ กับมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถใช้ได้กับทุกกิจกรรม
และใช้เป็นจุดเริ่มต้นของ Mind Mapping

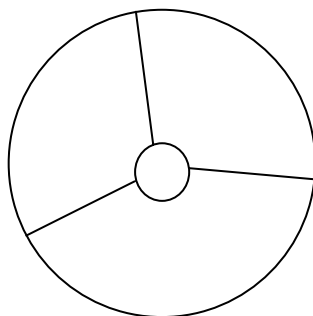
5. แผนที่ความคิด (Mind Map)

แผนผังที่ 24 แผนที่ความคิด (Mind Map)

เป้าหมาย แผนที่ความคิด ฟังความคิด หรือแผนภูมิ ช่วยสร้างความกระฉับกระชวย ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความคิด ซึ่งผู้สอนสามารถนำแผนที่ความคิดใช้กับทุกเรื่อง ที่ต้องการศึกษาความคิด และความสัมพันธ์ของความคิดที่ขยายออกไปสู่ประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

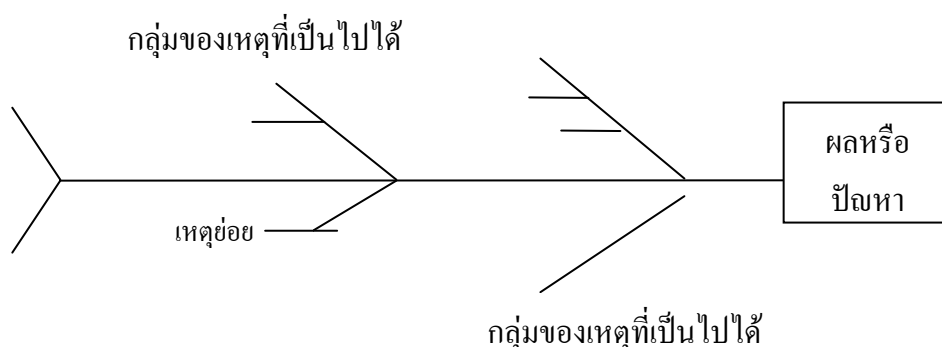
6. Pie chart รูปแบบ Pie chart เป็นรูปแบบของการแยกย่อยความคิด หรือวัตถุ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และศึกษาว่าแต่ละส่วนสัมพันธ์กับส่วนรวมอย่างไร

แผนผังที่ 25 แผนผังแบบ Pie chart

เป้าหมาย การใช้รูปแบบ Pie chart เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักประมาณการสัดส่วน ความสัมพันธ์หรือความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้กับเรื่องที่ต้องการพิจารณา ให้ความสัมพันธ์ในรูปของสัดส่วน เพื่อทำให้มีความชัดเจนในการสื่อสารมากขึ้น

7. ก้างปลา (Fish bone) รูปก้างปลาเป็นรูปแบบของการฝึกทักษะการคิดถึงปัจจัยที่เป็น สาเหตุของผลหรือปัญหา

แผนผังที่ 26 แผนผังก้างปลา (Fish bone)

เป้าหมาย รูปแบบก้างปลาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถแยกแยะสิ่งทีอาจเป็นสาเหตุของ ผลหรือปัญหาที่นำมาศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ในวิชาสังคมศึกษาวิทยาศาสตร์และ วรรณคดีในส่วนที่มีเนื้อหาเป็นเหตุเป็นผลกัน

จากประเภทของแผนผังความคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถเลือกชนิดของแผนผังความคิด ให้เหมาะกับสาระที่นำมาเขียนสรุปความได้ดังนี้

1. แผนผังรูปขั้นบันได (Time ladder Map) หรือ บันไดจัดอันดับ (Ladder) สำหรับ ข้อความที่แสดงลำดับเวลา การจัดอันดับของปัจจัยของเรื่องที่ต้องการศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถใช้ รูปแบบบันไดจัดอันดับกับการจัดกิจกรรมทุกวิชาที่ต้องการ ให้มีการจัดอันดับความสำคัญของ ความคิดงาน เหตุการณ์ กระบวนการ ตลอดจนใช้ในกิจกรรมที่ต้องการแสดงให้เห็นขั้นตอนของ กระบวนการหรือเหตุการณ์ ใช้สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับนิทาน เรื่องสั้น สารคดี บทร้อย กรอง

2. แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบจำแนกประเภท (Classification Map) ผังรูปนี้ เหมาะกับข้อเขียนแบบพรรณนาโวหาร (Expository discourse) จะแสดงความสัมพันธ์ หัวเรื่อง ตัวอย่าง คุณสมบัติ คุณลักษณะ ใช้สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับ ประเภทของแผนผัง ความคิด

3. แขนงก้างปลา (Fish bone) ช่วยให้ผู้ใช้สามารถแยกแยะหรือคิดหาสาเหตุของผลหรือปัญหาที่นำมาศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ในวิชาสังคมศึกษาวิทยาศาสตร์และวรรณคดีในส่วนที่มีเนื้อหาเป็นเหตุเป็นผลกัน ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสารคดี กลอนบทละคร

ส่วนแผนผังความคิดประเภทอื่น ๆ เช่น แผนผังความคิดแบบใยแมงมุม เหมาะสำหรับข้อความที่มีเนื้อหาซับซ้อน ลักษณะของแผนผังความคิดจะแตกออกไปอย่างไรขอบเขต แผนผังความคิดแบบวงจร เป็นการคิดแบบวงกลมเพื่อเสนอขั้นตอนเป็นวงกลม แผนผังความคิดแบบเปรียบเทียบเรียงลำดับ สำหรับการวางแผนก่อนหลัง แผนผังความคิดแบบบันไดจัดลำดับสำหรับจัดลำดับความสำคัญ ความคิด งาน และแผนผังรูปแวนน์ สำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสิ่งของ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะเฉพาะของแผนผังความคิดที่กล่าวมา เหมาะสมกับการใช้เพื่อเสนอความคิดอย่างไรขอบเขต การวางแผน หรือลำดับความสำคัญมากกว่าที่จะใช้เพื่อเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่าน ผู้วิจัยจึงไม่นำมาใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

งานวิจัยในประเทศ

ประทุม วิชาโคตร (2544 : บทคัดย่อ, 72) วิจัยและศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ฝึกโดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิดซึ่งใช้แผนผังแบบใยแมงมุม (Spider Mapping) โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้ 12 ขั้นตอน คือ 1) หากกระดาษเปล่าไม่มีเส้น 2) วาดกระดาษตามแนวนอน 3) เริ่มที่กึ่งกลางหน้ากระดาษ 4) กำหนดข้อความ คำ ภาพวาดที่เป็นข้อใจความของเรื่องที่เขียนหรือคิด 5) คิดถึงหัวข้อสำคัญที่เกี่ยวกับข้อความ คำ หรือภาพศูนย์กลางแล้วเขียนด้วยตัวอักษรหนาบนเส้นที่ยาวเท่ากับตัวหนังสือต่อตรงออกมา 6) เติมหงอกสาขาของหัวข้อสำคัญด้วยจินตนาการ 7) แยกแขนงออกมายังระดับความคิดที่สอง ซึ่งคำหรือภาพจะแตกแขนงออกมาเส้นต้องต่อเนื่องกันและบางลงไป คำที่เขียนตัวเล็กลง 8) แยกแขนงข้อมูลไปยังระดับที่สามและสี่ตามความคิดที่ไหลออกมาอย่างอิสระโยกไปย้ายมายังกิ่งก้านสาขาต่าง ๆ 9) เพิ่มความลึกในแผนที่ความคิดโดยตีกรอบ ใส่กล่องรอบ ๆ คำหรือภาพ 10) ใช้สีตามรูปแบบของกิ่งก้านสาขา 11) ใส่ลูกศรเพื่อช่วยในการแสดงแนวคิดว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร 12) ทำให้แผนที่ความคิดดูสวยขึ้น มีสีลึบมากขึ้น มีสีสันสดใสขึ้นมาด้วยจินตนาการเพิ่มความลึกหรือมิติลงไป แทรกอารมณ์ขันทำให้สนุกสนานที่จะทำได้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิด ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสำหรับความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์

ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิดนั้นไม่แตกต่างกัน

จตุมา นาควรรณ (2544 : บทคัดย่อ, 60) ศึกษาผลการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมอง และผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่ายาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แผนผังแบบใยแมงมุม (Spider Mapping) และกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนก่อนการเขียน เป็นการทบทวนและสร้างความรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมและให้แนวทางในการเรียนรู้ 2) ขั้นระดมสมองและสร้างผังความคิด 3) ขั้นการร่าง เขียนเรียบเรียงเรื่องให้สัมพันธ์ต่อเนื่องและให้ได้ใจความ 4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข เป็นการอ่านบทความ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้งานเขียนที่ดีที่สุด 5) ขั้นการนำเสนอผลงาน เป็นการนำเสนอผลงานต่อบุคคลอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองโดยภาพรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

รุ่งนภา ทศานนท์ (2544 : บทคัดย่อ, 65 – 67) ศึกษาและวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม จังหวัดยโสธร โดยใช้แผนผังแบบใยแมงมุม (A spider Mapping) แผนผังมโนทัศน์แบบลูกโซ่ (Chin Mapping) และแผนผังมโนทัศน์แบบเรียงลำดับ (Hierarch Mapping) ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้ 1) ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์โดยใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ 2) ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความหมายและยกตัวอย่างของมโนทัศน์ 3) ให้นักเรียนระดมมโนทัศน์ที่สำคัญจากบทเรียน 4) ครูอธิบายและยกตัวอย่างการจัดเรียงลำดับมโนทัศน์ 5) ให้นักเรียนจัดกลุ่มมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน 6) ครูอธิบายลักษณะและยกตัวอย่างคำเชื่อม 7) ให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์มีความสามารถในการสร้างแผนผังมโนทัศน์ ทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์

ร้อยละ 50 ที่กำหนดไว้ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแผนผังมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไพรัดคโมเมนต์เท่ากับ 0.070 จากการวิจัยดังกล่าวพบว่า การใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงขึ้น

วีรวรรณ พูนคี (2544 : บทคัดย่อ, 87) ศึกษาการเปรียบเทียบการสอนอ่านด้วยวิธีสอนแบบใช้แผนภูมิความหมายกับการสอนตามคู่มือครูที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการจำของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาการบัญชีวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จังหวัดนครปฐม ใช้แผนผังความคิด 4 รูปแบบ คือ แผนผังความคิดแบบบรรยาย (Thematic or descriptive Map) 2) แผนภูมิแบบแยกประเภท (Classification Map) 3) แผนภูมิแบบเปรียบเทียบ 4) แผนภูมิแบบแสดงลำดับเหตุการณ์หรือเวลา (Narrative sequential organization Map/sequence Map) โดยกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ครูสร้างแผนภูมิความหมายที่เป็นโครงร่าง (skeleton Map) ซึ่งเป็นโครงร่างที่ไม่สมบูรณ์ (Incomplete Map) และแผนภูมิที่สมบูรณ์ (Completed Map) 2) ขั้นตอนการอ่าน (Pre-reading) เพื่อเป็นการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ครูให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ดังนี้ 2.1) ครูเขียนคำสำคัญแล้วผู้เรียนช่วยกันระดมความคิด คำศัพท์หรือข้อความสำคัญ โดยครูอาจเพิ่มคำศัพท์หรือข้อความสำคัญเพื่อช่วยนักเรียน 2.2) ครูเสนอแผนภูมิความหมายที่ไม่สมบูรณ์ให้กับนักเรียนแล้วให้นักเรียนและครูช่วยกันจัดข้อมูลลงในแผนภูมิ 3) ขั้นตอนการอ่าน (While-reading) ครูบอกวัตถุประสงค์ในการอ่านให้กับนักเรียนต่อจากนั้นนักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อนำข้อมูลมาเติมลงในแผนภูมิ 4) ขั้นตอนหลังการอ่าน (Post-reading) นำข้อมูลใหม่ที่ได้จากการอ่านมาปรับปรุงแก้ไขในแผนภูมิเดิมให้ถูกต้อง 5) ตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจและทำแบบฝึกหัด ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาที่เรียนการอ่านโดยวิธีสอนแบบใช้แผนภูมิความหมาย มีคะแนนความเข้าใจการอ่านสูงกว่านักศึกษาที่เรียนการอ่านโดยวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 2) นักศึกษาที่เรียนการอ่านโดยวิธีสอนแบบใช้แผนภูมิความหมายมีคะแนนความคงทนในการจำสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3) นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบใช้แผนภูมิความหมายมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการอ่านที่สอนด้วยแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

วีระพงษ์ จำแหม (2544 : บทคัดย่อ, 76) ศึกษาโครงสร้างความรู้และการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ เรื่อง ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแก่งวิทยาสาทร จังหวัดระยอง ด้วยการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการสร้างแผนผังมโนทัศน์แต่ไม่ได้กำหนดชนิดของแผนผังมโนทัศน์

ให้นักเรียน ในการสร้างแผนผังมโนทัศน์ที่ 2 และ 3 นักเรียนจะใช้วิธีการสร้างแผนผังมโนทัศน์ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนมโนทัศน์จากครั้งก่อน ๆ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์มีโครงสร้างทางความรู้เรื่องไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก มีคะแนนเฉลี่ยของการเขียนของแผนผังมโนทัศน์ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่า มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัฒนา วิจิตชาญ (2546 : บทคัดย่อ, 13) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แผนผังความคิด 3 รูปแบบ คือแผนผังความคิดแบบพรรณนารายละเอียด (Thematic or descriptive) แผนผังความคิดลำดับเหตุการณ์ (Narrative sequential Mapping) แผนผังความคิดเปรียบเทียบความแตกต่าง (Comparative and contrastive Mapping) ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการอ่าน (Pre-read) เป็นการทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ และสอนคำศัพท์ใหม่โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด 2) ขั้นระหว่างกรอ่าน (While-reading) อ่านเรื่องที่กำหนดและอภิปรายเรื่องที่อ่านร่วมกัน โดยการตอบคำถามเกี่ยวกับ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ แล้วสร้างรูปแบบแผนที่ความคิดร่วมกันกับครู 3) ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading) สร้างแผนที่ความคิดของกลุ่ม และนำเสนอหน้าชั้นเรียน แก้ไขเพิ่มเติมและจดบันทึก จากนั้นทำกิจกรรมเสริมทักษะการอ่าน เช่น ทำแบบฝึกหัด ตอบคำถาม เกม เพลง บทบาทสมมุติ เป็นต้น ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด และวิธีสอนเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ช่วยเหลือกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันมากที่สุดในด้านบรรยากาศการเรียนนักเรียนได้รับความสนุกสนานน่าสนใจเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

น้ำผึ้ง บุญวิชัย (2547 : 137) ศึกษาและวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ เรื่องของชีวิตและชีวิตพืชสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ 4 ประเภท คือ แผนผังมโนทัศน์แบบลำดับขั้นตอน แผนผังมโนทัศน์แบบแมงมุม แผนผังมโนทัศน์แบบวีโดแกรมและแผนผังมโนทัศน์แบบก้างปลา ซึ่งผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้โดยใช้

แผนผังโน้ตค้นพบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม มีความตั้งใจในการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างแผนผังโน้ตค้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสรุปเป็นแผนผังโน้ตค้นได้อย่างถูกต้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

เออเวอร์แมน (Alverman 1982 : 754 – 758) ได้ศึกษาผลการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง เป็นแบบฝึกหัดชนิดเติมคำกับนักเรียนระดับ 10 จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มแรกเรียนการอ่านด้วยการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง กลุ่มที่สองเรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านแบบธรรมดา ในขณะที่อ่านบทอ่าน ผู้เรียนในกลุ่มแรกจะต้องเติมข้อความในแผนผังที่เว้นไว้ จากนั้นก็จะมีการอภิปรายสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังสรุปโยงเรื่องที่ทำเสร็จแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบเขียนถ่ายทอดความจำเรื่องที่อ่าน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนผังสรุปโยงเรื่องที่ทำ อ่าน สามารถจำใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถึงร้อยละ 73 ในขณะที่กลุ่มที่เรียนด้วยการอ่านแบบธรรมดาสามารถจำได้ร้อยละ 57 ผลการวิจัยสรุปว่าแผนผังสรุปโยงเรื่องช่วยให้ นักเรียนสามารถจำใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ได้ดียิ่งขึ้น

Williams (1998 : Abstract) ได้ศึกษาผลของการใช้ยุทธวิธีแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในการฝึกอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ใหญ่ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างการฝึกโดยเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) กับการฝึกโดยวิธีธรรมดา ผลปรากฏว่าผู้ฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการฝึกเขียนแผนผังความคิดมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการฝึกโดยวิธีปกติ

Pearsall และคณะ (1997 : Abstract) ได้ศึกษาการปรับโครงสร้างความรู้ของนักเรียน ในวิชาชีววิทยา ที่เรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนโน้ตค้นและการปรับโครงสร้างความรู้ในหนึ่งภาคเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างจะสร้างแผนผังความคิด 4 ครั้ง ตลอดทั้งเทอม แผนผังความคิดจะใช้ประเมินโครงสร้างความรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการปรับโครงสร้างความรู้ โดยมีการพอกโครงสร้าง (Accretion) และการปรับโครงสร้าง (Tuning) คิดเป็นร้อยละ 75 ของการเปลี่ยนโครงสร้างทั้งหมด และเมโน้ตค้นที่ลึกซึ้งและเมโน้ตค้นที่สำคัญจะมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงของ 4 สัปดาห์แรก ของการเรียนการสอน

จอห์นสัน (Johnson Martha Russell 1988, อ้างถึงใน วัฒนา วิจิตชาญ 2546 : 73) ได้ทำการศึกษาผลการใช้ไดอะแกรมสรุปโยงเรื่องเป็นแบบฝึกหัด ชนิดเติมคำที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนโดยการทำไดอะแกรมสรุปโยงเรื่องด้วยตนเองหลังการอ่าน กลุ่มที่สองเรียนโดยการเติมข้อความลงในไดอะแกรมที่ครูสร้างขึ้น กลุ่มที่สาม เรียนโดยการตอบคำถามหลังการอ่านเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ

วัดความเข้าใจในการอ่านและแบบทดสอบวัดความคงทนในการจำ ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของกลุ่มที่เรียนโดยการทำไคอะแกรมสรุปโยงเรื่องด้วยตนเอง แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยการตอบคำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่มที่เรียนโดยไคอะแกรมสรุปโยงเรื่อง และระหว่างกลุ่มที่ใช้ไคอะแกรมสรุปเรื่องเป็นแบบฝึกหัดชนิดเติมคำ กับกลุ่มที่เรียนโดยการตอบคำถาม

สรุป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวกับ หลักการ จุดหมาย สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การวัดและประเมินการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดหนองพันทา เกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ศึกษาจากเอกสารและอินเทอร์เน็ตที่มีสาระเกี่ยวข้องกับทักษะการเขียน การเขียนสรุปความ และศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ภายในประเทศและต่างประเทศ จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความนั้นต้องศึกษา ความหมายและประเภทของการเขียน ศึกษาการเขียนสรุปความ ในประเด็นที่เกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ วิธีเขียนสรุปความ เทคนิคการให้คะแนนการเขียนสรุปความ ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ตลอดจนความสำคัญและประโยชน์ของแผนผังความคิดรวมทั้งการให้คะแนนแผนผังความคิด ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียนอย่างสูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในเรื่องการเขียนสรุปความ และสามารถนำเทคนิคแผนผังความคิดควบคู่กับการเขียนสรุปความไปเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรียนรู้ในรายวิชาอื่นได้

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาดำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบและแบบสอบถามความคิดเห็น ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 2 แผน แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาดำบลบ่อสุพรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน ด้วยการทดสอบก่อนเรียนจากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วจึงทดสอบหลังเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาดำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหัววัง โรงเรียนบ้านหนองเฝ้า โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ โรงเรียนบ้านดอนตำลึง โรงเรียนวัดหัวกลับ โรงเรียนวัดทับกระดาน โรงเรียนวัดเวฬุวัน โรงเรียนวัดหนองพันทาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 207 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2548 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสามารถ ดูแล ดำเนินการหรือจัดการได้เป็นอย่างดี

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping)

1.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1.2.1 ความสามารถในการเขียนสรุปความ

1.2.2 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด

1.2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

2. ระยะเวลา ระยะเวลาในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในเดือนกุมภาพันธ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

แบบแผนการทดลองของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) แบบ One group Pre-test Post-test Design (Tuckman 1999 : 160)

O_1	X	O_2
-------	-----	-------

O_1 หมายถึง คะแนนทดสอบก่อนเรียน

X หมายถึง การทดลองเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

O_2 หมายถึง คะแนนทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนสรุปความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

1.1 การกำหนดเวลาการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยพิจารณาจาก หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดหนองพันทา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเขียน ซึ่งกำหนดเวลาเรียนไว้ 50 ชั่วโมง ให้นักเรียนต้องเรียนในเรื่องต่อไปนี การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความสรุปความ

การเขียนปฏิบัติงาน การเขียนรายงาน การเขียนเรื่องราวจากจินตนาการ การเขียนเรื่องราวให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง การเขียนเพื่อพัฒนางานเขียน การฝึกมารยาทในการเขียนฝึกนิสัยรักการเขียน จัดข้อมูลความรู้ประสบการณ์ การเขียนแผนภาพความคิด การเขียนรายงาน เขียนสื่อสาร การมีมารยาททางสังคม

1.2 การเลือกเรื่องสำหรับสรุปใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2524 : 54 , 2545 : 45 – 49) ณรงค์ ทองปาน (2526 : 8) และ วรรณิการ์ พวงเกษม (2534 : 20) พบว่า เด็กวัย 11 ปี เด็กผู้ชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องลึกลับ การค้นคว้าประติมากรรม ส่วนเด็กผู้หญิงชอบอ่านหนังสือประเภทชีวิตในบ้าน เช่น การแต่งกาย เสื้อผ้า นวนิยาย และทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายชอบเหมือนกันคือ วรรณคดี นิยายสำหรับเด็กง่าย ๆ เทพบุตร ซาดก สุภายิต คำพังเพยต่าง ๆ และเรื่องตลก ส่วนเด็กวัย 12 ปี เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นสนใจในการอ่านกว้างมากขึ้น ชอบเรื่องบุคคลสำคัญ เรื่องโรงเรียนงานอดิเรก เรื่องสัตว์ แมลงต่าง ๆ วิทยาศาสตร์ เรื่องท้องถิ่น เด็กผู้ชายสนใจวิทยากรที่อยู่ใกล้ตัว คณิตศาสตร์ การประติมากรรม การทดลอง เด็กผู้หญิงสนใจนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบแมลง เช่น ผีเสื้อ เนื่องจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนโดยมีสาระดังนี้ บันเทิงคดี ได้แก่ นิทาน เรื่องสั้น สารคดี ได้แก่ สารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ ข่าวด่วนหรือกรง ได้แก่ กลอนสุภาพ และกลอนบทละคร

1.3 การเลือกรูปแบบของแผนผังความคิด ผู้วิจัยคัดเลือกตามลักษณะเฉพาะของแผนผังให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียน เช่น ใช้แผนผังจำแนกประเภทกับการจัดการเรียนรู้เรื่องประเภทของแผนผังความคิด เพราะต้องจำแนกประเภทของแผนผังความคิดให้ชัดเจน ใช้แผนผังรูปขั้นบันไดกับ การจัดการเรียนรู้เรื่อง ขั้นตอนการเขียนสรุปความ เพราะมีเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เป็นต้น

ตารางที่ 3 ตารางกำหนดการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการ จัดการ เรียนรู้ที่	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิด
1	ประเภทของแผนผังความคิด	2	แผนผังความคิด แบบจำแนกประเภท
2	ความหมายและขั้นตอนการเขียนสรุปความ	2	แผนผังความคิด แบบขั้นบันได
3	สรุปความจากบันทึกคดี	2	แผนผังความคิดแบบ ขั้นบันได
4	- นิทานสุภายิต - เรื่องสั้น	2	
5	สรุปความจากสารคดี	2	แผนผังความคิดแบบ ก้างปลา
6	- สารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ - ข่าว	2	
7	บทร้อยกรอง	2	แผนผังความคิด
8	- กลอนสุภาพ - กลอนบทละคร จากวรรณคดี	2	แบบขั้นบันได

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์
ขั้นตอนการสอนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ จนสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการสอนได้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น การเล่านิทาน การดู
รูปภาพ การร้องเพลง ทบทวนความรู้เดิม ฯลฯ

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านแล้วเลือกแผนผังความคิดให้
เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเขียนชื่อเรื่องหรือคำสำคัญ
ในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกใช้
แผนผังความคิดแบบก้างปลาให้เขียนผลที่เกิดขึ้น (เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเริ่มเขียนแผนผังความคิด)

3. นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำสำคัญหรือชื่อเรื่องในกรณี
ที่เลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผัง
แบบก้างปลาเขียนโครงร่างเป็นรูปหัวปลา

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น ใคร
ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร หรือสาเหตุคืออะไร

5. นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ
ล้อมรอบแล้วโยงเส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญในกรณีที่ใช้แผนผัง
ความคิดแบบจำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังความคิดแบบ
ก้างปลาให้เขียนสาเหตุลงในก้างปลาจนครบทุกสาเหตุ

6. นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้ง
โยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุนในกรณีที่ใช้แผนผังความคิดแบบ
จำแนกประเภทและแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ถ้าเลือกแผนผังความคิดแบบก้างปลาให้
เขียนสาเหตุสนับสนุนลงในก้างปลาจนครบ

7. นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดแล้วเขียน
สรุปใจความสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่งด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่เขียนอีกครั้งหนึ่ง

2. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถในการเขียน
สรุปความและสร้างแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่าน เป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกัน แบ่งออกเป็น
2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
กำหนดให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย วัดความสามารถในการเขียนสรุปความและ
การสร้างแผนผังความคิด จำนวน 4 ข้อ 40 คะแนน ดังนี้

ข้อ 2.1 วัดความสามารถในการเขียนสรุปความจากเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนอ่าน
ในประเด็นต่อไปนี้ การสรุปใจความสำคัญ 5 คะแนน การเขียนประโยคได้ถูกต้อง 3 คะแนน
การสะกดคำ 2 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 10 คะแนน

ข้อ 2.2 วัดความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดจากเรื่องที่กำหนดให้
นักเรียนอ่านในประเด็นต่อไปนี้ การจับใจความสำคัญ 4 คะแนน การลำดับความ 4 คะแนน
การเขียนโครงร่าง 2 คะแนน รวมคะแนน 10 คะแนน

ข้อ 2.3 วัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทจากเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนอ่านในประเด็นต่อไปนี้ การจำแนกใจความสำคัญของเรื่อง 4 คะแนน การเขียนใจความสนับสนุน 4 คะแนน การเขียนโครงร่าง 2 คะแนน รวมทั้งหมดคะแนน 10 คะแนน

ข้อ 2.4 วัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลาจากเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนอ่านในประเด็นต่อไปนี้ การกำหนดสาเหตุของผลหรือปัญหา 5 คะแนน การเขียนใจความสนับสนุนสาเหตุของผลหรือปัญหา 5 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 10 คะแนน

สำหรับการทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความผู้วิจัยใช้แบบทดสอบตอนที่ 1 เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน และแบบทดสอบอัตนัย ตอนที่ 2 ข้อ 2.1 จำนวน 10 คะแนน รวมคะแนนวัดความสามารถด้านการเขียนสรุปความทั้งหมด 30 คะแนน

การทดสอบวัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดผู้วิจัยใช้แบบทดสอบตอนที่ 2 เป็นข้อสอบแบบอัตนัย ข้อ 2.2, 2.3 และ 2.4 จำนวน 3 ข้อ รวมคะแนนวัดความสามารถด้านการสร้างแผนผังความคิดทั้งหมด 30 คะแนน

ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ

ประเภทของข้อสอบ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	จำนวน (ข้อ)
1. แบบปรนัยจำนวน 20 ข้อ - วัดความสามารถในการเขียนสรุปความ	1. สามารถสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีได้	7
	2. สามารถสรุปความจากงานเขียนประเภทสารคดีได้	7
	3. สามารถสรุปความจากงานเขียนประเภทบทร้อยกรอง	6
2. แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ 2.1 วัดความสามารถในการเขียนสรุปความ(10 คะแนน) 2.2 วัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด (10 คะแนน) 2.3 วัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด (10 คะแนน) 2.4 วัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด (10 คะแนน)	1. สามารถเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้	1
	2 สามารถสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดได้	1
	3 สามารถสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทได้	1
	2 สามารถสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลาได้	1

ตารางที่ 6 เกณฑ์การประเมินความสามารถการเขียนสรุปความของนักเรียน

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การสรุป ใจความสำคัญ (5 คะแนน)	เขียนเนื้อหา สำคัญของ เรื่องได้ ใจความ สมบูรณ์ด้วย สำนวนภาษา ของตนเอง	เขียนเนื้อหา สำคัญของเรื่อง ได้ใจความ สมบูรณ์โดยใช้ สำนวนภาษาเดิม ของเรื่องที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญของเรื่อง ได้สามในสี่ ส่วนโดยใช้ สำนวนภาษา เดิมของเรื่อง ที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญของ เรื่องได้สองใน สี่ส่วนโดยใช้ สำนวนภาษา เดิมของเรื่อง ที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญได้บ้าง โดยคัดลอก จากข้อความ เดิมของเรื่อง ที่อ่าน
เขียนประโยค ได้ถูกต้อง (3 คะแนน)			เขียนประโยค ถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ ทุกประโยค	เขียนประโยค ผิดหลัก ไวยากรณ์ 1 ประโยค	เขียนประโยค ผิดหลัก ไวยากรณ์ มากกว่า 2 ประโยค ขึ้นไป
การสะกดคำ (2 คะแนน)				เขียนสะกดคำ และวาง วรรณยุกต์ ถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ ทุกคำ	เขียนสะกดคำ และวาง วรรณยุกต์ผิด หลักไวยากรณ์ มากกว่า 1 คำ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

7 คะแนน อยู่ในระดับดี

6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้

5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตารางที่ 10 เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท
(Classification Map)

องค์ประกอบ ที่ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจำแนก ใจความ สำคัญของ เนื้อเรื่อง (4 คะแนน)	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อ เรื่องถูกต้องครบ ทุกประเด็น	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อ เรื่องขาดไป 1 ประเด็น	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อเรื่อง ขาดไป 2 ประเด็น	จำแนก ใจความสำคัญของ เนื้อเรื่อง ขาดไป มากกว่า 2 ประเด็น
เขียนใจความ สนับสนุน (4 คะแนน)	เขียนใจความ สนับสนุนใจ ความสำคัญ ถูกต้องครบทุก ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน ใจความสำคัญ ไม่ถูกต้อง 1 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุนใจความ สำคัญไม่ถูกต้อง 2 – 3 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน ใจความสำคัญ ไม่ถูกต้อง มากกว่า 3 ประเด็น
การเขียน โครงร่าง (2 คะแนน)	-	-	เขียนโครงร่าง ล้อมรอบข้อความ โดยใช้รูปทรงที่ หลากหลาย	เขียนโครงร่าง ล้อมรอบ ข้อความด้วย รูปทรงซ้ำๆ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

7 คะแนน อยู่ในระดับดี

6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้

5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา
คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินขีดเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างแผนผังความคิด
ของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	การกำหนดสาเหตุของผล หรือปัญหา					การเขียนใจความสนับสนุน สาเหตุของผลหรือปัญหา					รวม
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	

ตารางที่ 12 เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา

องค์ประกอบ ที่ประเมิน	คำอธิบายคะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การกำหนด สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหา (5 คะแนน)	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหาของ เรื่องได้ ถูกต้องครบ ทุกประเด็น	กำหนด สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหาของ เรื่องขาด เรื่องขาด 1 ประเด็น	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหาของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	กำหนด สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหาของ เรื่องขาด 3 ประเด็น	กำหนด สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหาของ เรื่องขาด มากกว่า 3 ประเด็น
เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหา (5 คะแนน)	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหา ถูกต้องทุก ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหาไม่ ถูกต้อง 1 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหาไม่ ถูกต้อง 2 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของ ผลหรือ ปัญหาไม่ ถูกต้อง 3 ประเด็น	เขียน ใจความ สนับสนุน สาเหตุของ ผล หรือปัญหา ไม่ถูกต้อง มากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

7 คะแนน อยู่ในระดับดี

6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้

5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Form) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้รับ

ตอนที่ 2 นักเรียนเขียนพรรณนาความคิดเห็นตามแผนผังความคิดในตอนที่ 1 ประกอบด้วย 1) ให้เขียนพรรณนาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2) ให้เขียนพรรณนาความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน 3) ให้เขียนพรรณนาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยใน ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้เรื่องการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบแผนภูมิความหมายของ แมเรียน บี ชมิดท์ (Marion B. Schmidt 1986 : 82 – 84) สินาตรา และคณะ (Sinatra et al 1986, อ้างถึงใน พิพัฒน์ งอกเสมอ 2539 : 47) ฉัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 36 – 47) จำนวน 3 รูปแบบ คือ แผนผังแบบขั้นบันได แผนผังจำแนกประเภทและแผนผังแบบก้างปลา โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่นักเรียนอ่าน

1.3 จัดทำโครงการสอนเรื่องการเขียนสรุปความ

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 คาบ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและวิธีสอนจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการสอนในด้าน เวลา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลประเมินผล แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้อง
 ให้คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องหรือไม่
 ให้คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้อง

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของแผนการสอนที่สร้างขึ้น

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
 แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.97-1.00
 (ดังภาคผนวก ง หน้า 242)

1.6 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตามประเด็น ดังนี้

1.6.1 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ เรื่องประเภทของงานเขียนเป็นประเภทของแผนผังความคิด

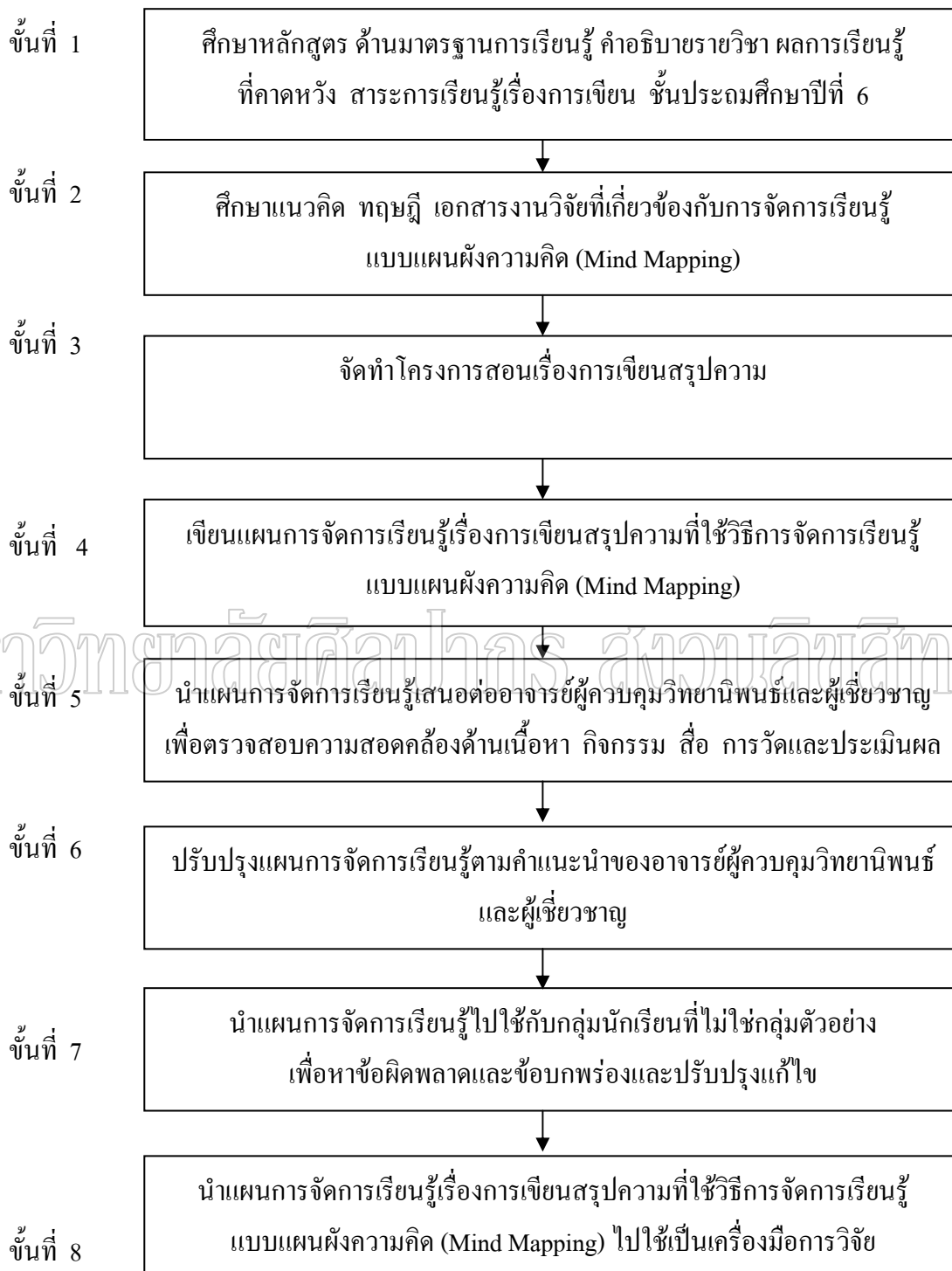
1.6.2 ปรับปรุงรูปแบบของใบงานและใบความรู้ในทุก ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีลักษณะสวยงาม น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยใส่กล่องข้อความในข้อความต่าง ๆ ใส่รูปภาพให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.6.3 ปรับปรุงบันทึกหลังการสอนทุก ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเพิ่มเติมข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัววัง ซึ่งมีสภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดจนคุณลักษณะของผู้เรียนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หลังจากการทดลองใช้ พบว่า นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ไม่เข้าใจ จึงกำหนดให้นักเรียนอ่านข้อความได้มากกว่า 1 จบ

1.8 นำแผนการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย (ดังรายละเอียด แผนภูมิที่ 26)

สรุปขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

แผนภูมิที่ 27 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความด้วยการจัดการเรียนรู้
แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping)

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความและสร้างแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่านผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.2 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความจากเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เนื้อหา

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อสอบที่มี ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงกับจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงกับจุดประสงค์ข้อนั้น

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดไม่ตรงกับจุดประสงค์ข้อนั้น

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 (ดังภาคผนวก ง หน้า 250)

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถที่อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

2.5.1 ปรับปรุงข้อความที่นำมาเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบ โดยบอกแหล่งที่มาของข้อความทุกข้อความให้ชัดเจน

2.5.2 ปรับปรุงคำตอบของข้อคำถามในแต่ละข้อ โดยจัดเรียงคำตอบที่มีเนื้อหาสั้นไปหาคำตอบที่มีเนื้อหายาว

จากนั้นจึงนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัววัง จำนวน 30 คน ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 พบว่า นักเรียนทำข้อสอบไม่เสร็จในเวลาที่กำหนด จึงปรับปรับเวลาในการทำแบบทดสอบให้มากขึ้น

2.6 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาคุณภาพของข้อสอบ ดังนี้

2.6.1 ข้อสอบปรนัย

2.6.1.1 การตรวจสอบค่าความยากง่าย คือ สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20–0.80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 129) แต่เนื่องจากข้อสอบมีจำนวนเกิน 20 ข้อ ผู้วิจัยจึงเลือกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ 1) มีจำนวนข้อสอบในแต่ละจุดประสงค์ใกล้เคียงกันและกระจายให้ครบทุกจุดประสงค์ใกล้เคียงกัน ให้ครบทุกจุดประสงค์ 2) มีความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.20–0.80 (ดังภาคผนวก ง หน้า 255)

2.6.1.2 การตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) คือการตรวจสอบว่าข้อสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนได้เพียงใด โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป(พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 130) แต่เนื่องจากข้อสอบมีจำนวนเกิน 20 ข้อ ผู้วิจัยจึงเลือกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ 1) มีจำนวนข้อสอบในแต่ละจุดประสงค์ใกล้เคียงกันและกระจายให้ครบทุกจุดประสงค์ใกล้เคียงกันให้ครบทุกจุดประสงค์ 2) มีอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20–0.27 (ดังภาคผนวก ง หน้า 256)

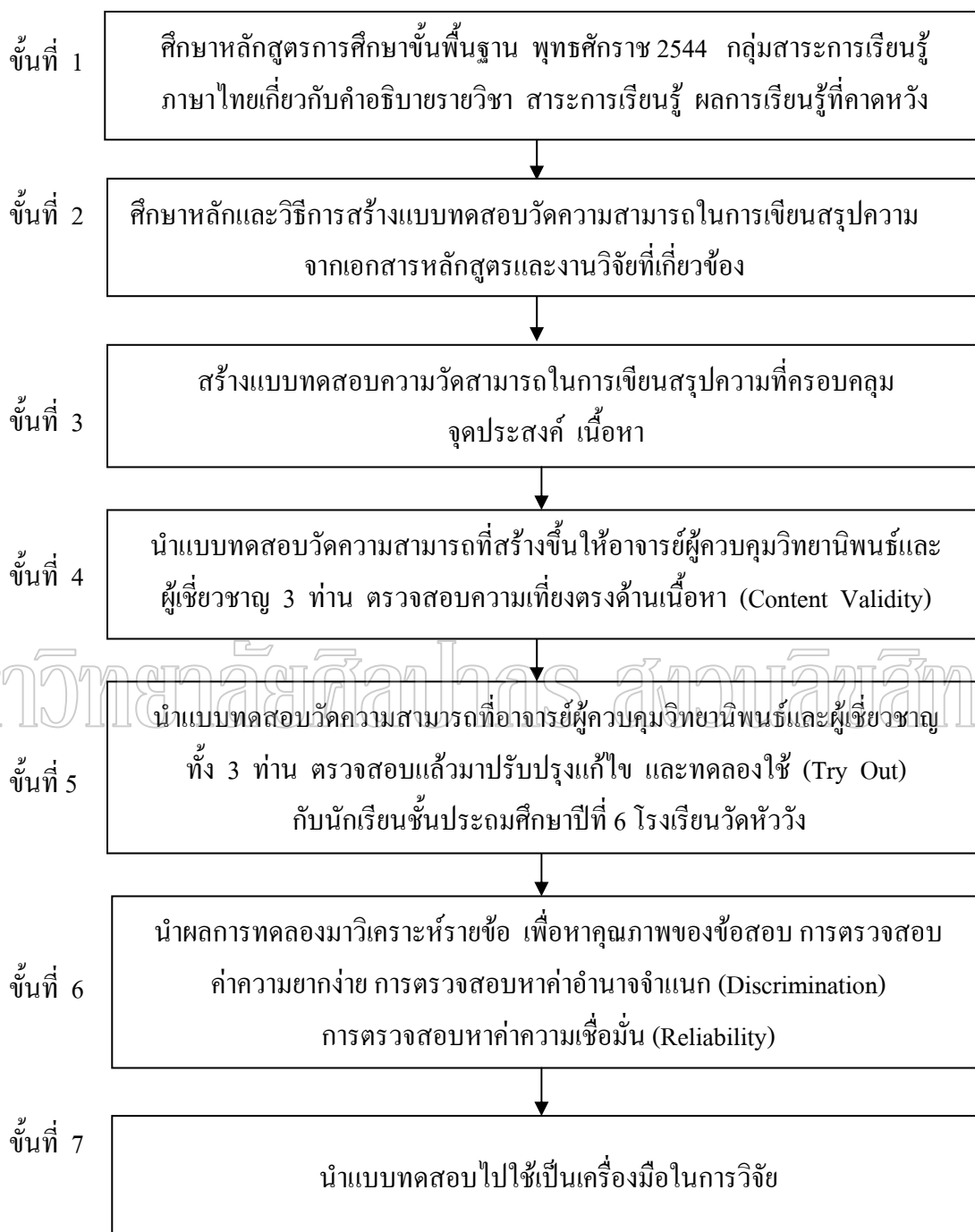
2.6.1.3 การตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ โดยผู้วิจัยเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ได้ 20 ข้อ นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 123) ด้วยสูตร KR 20 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80 (ดังภาคผนวก ง หน้า 256)

2.6.2 ข้อสอบอัตนัย

การตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ โดยใช้สูตร Alpha efficient ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 125–126) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 0.80 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80 (ดังภาคผนวก ง หน้า 258)

2.7 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยทดสอบความสามารถในการเขียนสรุปความ และความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (ดังรายละเอียด แผนภูมิที่ 28)

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ

แผนภูมิที่ 28 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ เทคนิค งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Form) จำนวน 1 ฉบับ

3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง กำหนดค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่า มีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 (ดังภาคผนวก ง หน้า 252)

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือปรับปรุงแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยเพิ่มเติมโครงร่างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทเพื่อให้นักเรียนเติมข้อความ

3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย (ดังรายละเอียด แผนภูมิที่ 29)

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

แผนภูมิที่ 29 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนวัดหัววังเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำความเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด จุดประสงค์ในการเรียนและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความและเก็บคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

2.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 4 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การดำเนินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน	สื่อการเรียนรู้
1 ใช้แผนผัง ความคิดแบบ จำแนกประเภท 2, 3, 4, 6, 7, 8 ใช้แผนผังแบบ ขั้นบันได	<p>ชั้นนำ</p> <p>- ครูจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น เล่นเกม เล่นนิทาน ทบทวนความรู้เดิม</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>- ครูแจกใบความรู้ ใบงาน</p> <p>- ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน</p> <p>- ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องหรือ</p>	<p>- ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูจัด</p> <p>- นักเรียนอ่านใบความรู้</p> <p>- นักเรียนร่วมกันอภิปรายเนื้อเรื่อง และเลือกชนิดของแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเนื้อหา</p> <p>- นักเรียนอภิปรายร่วมกันและเขียนชื่อเรื่องหรือคำสำคัญลงใน</p>	<p>เกม นิทาน ฯลฯ</p> <p>ใบความรู้ ใบงาน ใบงาน</p>

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน	สื่อการเรียนรู้
	<p>คำสำคัญ</p> <p>- ครูใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้ให้นักเรียนหา ใจความสำคัญ</p> <p>- ครูคอยให้คำแนะนำ</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>- ครูคอยให้คำแนะนำและ สรุปเพิ่มเติม</p>	<p>ลงในใบงานจากนั้นจึงเขียนโครง ร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำ สำคัญหรือชื่อเรื่องนั้น</p> <p>- นักเรียนหาใจความสำคัญและ เขียนลงในกระดาษ จากนั้นจึง เขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบใจความสำคัญแล้วโยง เส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายัง ใจความสำคัญ</p> <p>- เปิดโอกาสให้นักเรียนเขียน ใจความสนับสนุนด้วยตนเองและ เขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบใจความสนับสนุนแล้ว โยงเส้นจากใจความสำคัญมายัง ใจความสนับสนุน</p> <p>- นักเรียนช่วยกันสรุปใจความ สำคัญของเรื่องตามแผนผัง ความคิดแล้วเขียนสรุปความ</p> <p>- นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ อีกครั้งหนึ่ง</p>	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน	สื่อการเรียนรู้
<p>5</p> <p>ใช้แผนผังแบบ ก้างปลา</p>	<p>ขั้นนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น เล่นเกม เล่นนิทาน ทบทวน ความรู้เดิม ฯลฯ <p>ขั้นสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูแจกใบความรู้ ใบงาน - ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อเลือกแผนผังความคิดที่เหมาะสมกับเรื่อง - ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเขียน ผลที่เกิดขึ้น - ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดผล - ครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม <p>ขั้นสรุป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูคอยให้คำแนะนำ และสรุปเพิ่มเติม 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูจัด - นักเรียนอ่านใบความรู้ - นักเรียนร่วมกันอภิปรายเนื้อเรื่องเพื่อเลือกชนิดของแผนผังความคิดที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะอ่าน - นักเรียนอภิปรายร่วมกันและเขียนผลที่เกิดขึ้นลงในใบงาน แล้วเขียนโครงร่างรูปหัวปลา ล้อมรอบผล - นักเรียนหาสาเหตุที่เกิดขึ้น แล้วเขียนลงในก้างปลา - เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนสาเหตุสนับสนุนลงในก้างปลาจนครบ - นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องตามแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความ - นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญอีกครั้งหนึ่ง 	<p>เกม นิทาน ฯลฯ</p> <p>ใบความรู้ ใบงาน ใบความรู้ ใบงาน</p>

2.4 ขั้นสรุป สรุปผลจากการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องที่ได้เรียน และสรุปผลการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมดทุกเรื่องที่จัดการเรียนรู้

2.5 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ และวัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ความสามารถในการเขียนสรุปความและความสามารถในการเขียนแผนผังความคิด ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

2. วิเคราะห์ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 14 สรุปการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด	ทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา จำนวน 30 คน	1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียน ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ข้อ 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), การทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

ตารางที่ 14 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด	ทดสอบวัดความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา จำนวน 30 คน	แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียน ตอนที่ 2 ข้อ 2.2, 2.3 และ 2.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด	สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา จำนวน 30 คน	3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์และข้อคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

ตอนที่ 2 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการเขียนสรุปความ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

ตอนที่ 1 ความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันหรือไม่ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ หน้า 263) ดังนี้

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	30	30	13.53	1.66	29.80	.000
หลังเรียน	30	30	26.47	1.36		

จากตารางที่ 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้โดยคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 26.47$, S.D. = 1.36) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 13.53$, S.D. = 1.66)

ตารางที่ 16 ความสามารถในการเขียนสรุปความตามประเภทงานเขียน

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

ประเภทของงานเขียน	N	คะแนนเต็ม (30 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ (%)	ลำดับที่
บันเทิงคดี	30	7	6.73	0.05	96.19	1
สารคดี	30	17	14.84	0.39	87.29	2
บทร้อยกรอง	30	6	4.9	0.20	81.66	3

จากตารางที่ 16 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.19 รองลงมาคือความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทสารคดี คิดเป็นร้อยละ 87.29 และลำดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบทร้อยกรอง คิดเป็นร้อยละ 81.66

ตอนที่ 2 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการเขียนสรุปความ

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด ผู้วิจัยได้ประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมิน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ หน้า 264) ดังนี้

ตารางที่ 17 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

การสร้างแผนผังความคิด	คะแนน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสามารถ
1 แผนผังความคิดแบบขั้นบันได	10	9.17	0.15	ดีมาก
2 แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท	10	8.46	0.28	ดีมาก
3 แผนผังความคิดแบบก้างปลา	10	8.26	0.32	ดีมาก
รวม	30	25.89	0.75	ดีมาก

จากตารางที่ 17 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมากที่สุด ($\bar{X} = 9.17$, S.D. = 0.15) รองลงมาคือความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท ($\bar{X} = 8.46$, S.D. = 0.28) และลำดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา ($\bar{X} = 8.26$, S.D. = 0.32)

ตารางที่ 18 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ตามองค์ประกอบที่กำหนด

แผนผังความคิดแบบขั้นบันได	คะแนนเต็ม (10 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ (%)
1 การจับใจความสำคัญ	4	3.70	0.05	92.50
2 การลำดับความสำคัญ	4	3.60	0.07	90.00
3 การเขียนโครงร่าง	2	1.87	0.03	93.33

จากตารางที่ 18 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ด้านการเขียนโครงร่างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.33 รองลงมาคือความสามารถในการจับใจความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 92.50 ลำดับสุดท้ายคือการลำดับความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 90.00

ตารางที่ 19 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท

ตามองค์ประกอบที่กำหนด

แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท	คะแนนเต็ม (10 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ (%)
1 การจำแนกใจความสำคัญของเรื่อง	4	3.63	0.07	90.83
2 การเขียนใจความสนับสนุน	4	3.23	0.14	80.83
3 การเขียนโครงร่าง	2	1.60	0.07	80.00

จากตารางที่ 19 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท ด้านการจำแนกใจความสำคัญของเรื่องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.83 รองลงมาคือความสามารถด้านการเขียนใจความสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 80.83 ลำดับสุดท้ายคือการเขียนโครงร่าง คิดเป็นร้อยละ 80.00

ตารางที่ 20 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลาตามองค์ประกอบที่กำหนด

แผนผังความคิดแบบขั้นบันได	คะแนน	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ(%)
1 กำหนดสาเหตุของผล	5	4.43	0.10	88.67
2 เขียนใจความสนับสนุนสาเหตุของผลหรือปัญหา	5	3.83	0.21	76.67

จากตารางที่ 20 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบ ก้างปลา ด้านกำหนดสาเหตุของผลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.67 รองลงมาคือความสามารถด้านเขียนใจความสนับสนุนสาเหตุของผลหรือปัญหา คิดเป็นร้อยละ 76.67

ตารางที่ 21 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประเภทของแผนผังความคิด	จำนวนนักเรียน	ความสามารถของนักเรียน			
		ดีมาก		ดี	
		8 – 10 คะแนน		7 คะแนน	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1 แผนผังความคิดแบบขั้นบันได	30	30	100	-	-
2 แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท	30	23	76.66	7	23.33
3 แผนผังความคิดแบบก้างปลา	30	20	66.67	10	33.33

จากตารางที่ 21 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ระดับดีมาก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนก ระดับดีมาก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 ลำดับสุดท้าย นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา ระดับดีมาก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 คือ ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 71.30 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า การเรียนเป็นขั้นตอน เข้าใจง่าย ได้ทำกิจกรรมเป็นลำดับและทำงานเสร็จในชั่วโมงเรียน 2) ได้ทำกิจกรรมหลากหลาย โดยนักเรียนร้อยละ 16.67 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า การเรียนในแต่ละครั้งได้ทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น เล่นเกม อ่านนิทาน เขียนหนังสือ วาดภาพ ระบายสีและนำเสนอผลงานตนเอง 3) มีสื่อประกอบการเรียนรู้ โดยนักเรียนร้อยละ 13.33 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า มีแผนภูมิให้ดูเป็นตัวอย่าง และมีเรื่องที่หลากหลายให้อ่านในใบงาน

2. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ บรรยากาศดีมีความสุข มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยนักเรียนร้อยละ 100 ให้ความเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เครียด ได้วาดภาพระบายสีตามที่ต้องการ ครูและเพื่อน ๆ ช่วยเหลือแนะนำ

3. ประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนนักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับตามลำดับ ดังนี้ 1) ทำให้สรุปความเป็นและสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ โดยนักเรียนร้อยละ 56.67 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า ทำให้สรุปได้ง่ายได้เรียนศิลปะและนำไปใช้ในวิชาต่าง ๆ ได้ 2) มีความคิดสร้างสรรค์ โดยนักเรียนร้อยละ 26.67 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า ได้จินตนาการเรื่องรูปภาพต่าง ๆ ตามความต้องการที่เหมาะสมแล้วจึงระบายสี 3) มีสมาธิในการทำงาน โดยนักเรียนร้อยละ 16.67 ให้ความคิดเห็นดังที่เขียนพรรณาน่าความว่า มีสมาธิในการวาดภาพระบายสี ในการทำกิจกรรม เรียนแล้วเพลิดเพลินและทำให้ใจเย็นมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาดำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหัววัง โรงเรียนบ้านหนองเฝ้า โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ โรงเรียนบ้านดอนตำลิ่ง โรงเรียนวัดหัวกลับ โรงเรียนวัดทับกระดาน โรงเรียนวัดเวฬุวัน และโรงเรียนวัดหนองพันทา มีนักเรียนทั้งหมด 207 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทาดำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่าระหว่าง 0.97 ถึง 1.00 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกัน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ซึ่งใช้ทดสอบด้านการเขียนสรุปความและการสร้างแผนผังความคิดมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดที่ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design คำนวณข้อมูลโดยการคำนวณคะแนนเป็นค่าร้อยละ (%) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทสารคดีและลำดับสุดท้ายคือความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบทร้อยกรอง

2. ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก โดยนักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมากที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท และลำดับสุดท้าย คือ ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา เมื่อพิจารณาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดตามองค์ประกอบที่กำหนด พบว่า แผนผังความคิดแบบขั้นบันได นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนโครงร่างมากที่สุด แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท นักเรียนมีความสามารถด้านการจำแนกใจความสำคัญของเรื่องมากที่สุด แผนผังความคิดแบบก้างปลา นักเรียนมีความสามารถด้านการกำหนดสาเหตุของผลมากที่สุด

3. นักเรียนที่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ในด้านการจัดการเรียนรู้ การเรียนเป็นลำดับขั้นตอนทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ได้ทำกิจกรรมหลากหลายและมีสื่อประกอบการเรียนรู้ ในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นบรรยากาศในห้องเรียนดี มีความสุข มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่วนประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ มีความคิดสร้างสรรค์และทำให้มีสมาธิในการทำงาน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลจากข้อค้นพบในการทำวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 ซึ่งยอมรับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วิธีการของแผนผังความคิดช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากชื่อเรื่องหรือคำสำคัญ จากนั้นจึงหาใจความสำคัญและใจความรอง และช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเหตุการณ์และแนวคิดของเรื่องที่อ่าน โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำชี้แนะหรือตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้คำตอบที่เป็นแนวทางเดียวกันจนสามารถสรุปเนื้อหาที่อ่านแล้วสร้างเป็นแผนผังความคิดได้ ดังที่ มัวร์ และ รีเดนซ์ (Moore and Redence 1984 : 11 – 17, อ้างถึงใน วัฒนา วิชิตชาญ 2546 : 50) กล่าวว่า การใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดหลังการอ่าน ให้ผลต่อนักเรียนดีกว่าการใช้ก่อนอ่าน เพราะนักเรียนจะเกิดการตื่นตัวและใช้ความคิดเพื่อสรุปเนื้อความแสดงเป็นแผนที่ความคิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระวรรณ พูนดี (2544 : 107) ที่เปรียบเทียบการสอนอ่านด้วยวิธีสอนใช้แผนภูมิความหมายกับการสอนตามคู่มือครูที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการจำของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า คะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบใช้แผนภูมิความหมาย มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเนื่องจากทักษะการเขียนสรุปความนั้นมีความเกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านเป็นอย่างมาก เมื่อวิธีการของแผนที่ความคิดสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้สามารถเขียนสรุปความได้ดีอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ วิสวแสวงสุข (2543 : 143) ที่เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเขียนย่อความบทอ่านภาษาอังกฤษที่สอนโดยกระบวนการแผนภูมิความหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถภาษาอังกฤษต่างกัน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเขียนย่อความบทอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน ซึ่งสอนโดยกระบวนการแผนภูมิความหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถภาษาอังกฤษต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และที่พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้พยายามคัดเลือกนิทานและเรื่องสั้นประเภทที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจในการอ่านและวัยของผู้เรียน ได้แก่ นิทานสุภาษิต เรื่องสั้นเกี่ยวกับเดินทางหรือผจญภัย ดังที่ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 53) และ พรจันทร์ จันทวิมล (2534 : 12) กล่าวว่า เด็กวัย 9 – 11 ปี สนใจเกี่ยวกับการผจญภัย นิทานหรือนิยายที่เกี่ยวกับเทพบุตร สุภาษิตและคำพังเพยต่าง ๆ ประกอบกับเนื้อหาของนิทานและเรื่องสั้นนั้นมีเนื้อหาสนุกสนาน ไม่ซับซ้อน มีจุดสนใจเพียงจุดเดียว ฉากและตัวละครน้อยจึงง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน เมื่อผู้วิจัยใช้วิธีการของแผนผังความคิดซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและการใช้คำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อเป็นคำถามนำให้ผู้เรียนได้คิดคำตอบที่เป็น

ใจความสำคัญ แล้วเขียนลงในแผนผังความคิดจึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีได้เป็นอย่างดี แต่นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภททร้อยกรองน้อยที่สุดนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานเขียนประเภททร้อยกรอง เป็นงานเขียนที่มีลักษณะบังคับหรือฉันทลักษณ์ ซึ่งแตกต่างกันไปตามชนิดของบทร้อยกรอง สำหรับประเภทบทกลอนจะบังคับเสียงวรรณยุกต์ของคำทำยวรรค ประกอบกับถ้อยคำและภาษาที่ใช้เขียนในบทกลอนเป็นคำคล้องจองและบางครั้งเป็นศัพท์ที่ยากต่อความเข้าใจ จึงส่งผลให้ผู้เรียนอ่านไม่รู้เรื่องและถอดคำประพันธ์ไม่ได้ ดังที่ วิจิตรวาทกิจ (2522 : 122) กล่าวว่า การย่อความจากบทร้อยกรองนั้น นอกจากจะต้องหาใจความสำคัญของเรื่องแล้วผู้ย่อต้องตีความ บอกความหมาย อุปมา อุปไมย หรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในร้อยกรองนั้นด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนเขียนสรุปความจากบทร้อยกรองได้ไม่ดีเท่าที่ควร

2. ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดอยู่ในระดับดีมาก เรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมากที่สุด รองลงมาคือความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท และลำดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยจัดแผนการเรียนรู้ที่ 1 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องประเภทของแผนผังความคิดทำให้ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนรู้เรื่องประเภทของแผนผังความคิดจนเกิดความรู้ความเข้าใจ และผ่านการฝึกสร้างแผนผังความคิดมาตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการทดลองสอน โดยให้ผู้เรียนฝึกสร้างแผนผังความคิดจากระดับง่าย ด้วยการกำหนดโครงร่างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมาให้แล้วให้ผู้เรียนเติมคำสำคัญ ในลักษณะเป็นขั้นตอนจากบนลงล่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซินาตราและคณะ (Sinatra et. al. 1984 : 25, อ้างถึงใน วีรวรรณ พูนทิ 2544 : 43) ได้กำหนดแนวการสอนสร้างแผนภูมิความหมายไว้ ดังนี้ ครูต้องสร้างแผนภูมิความหมายที่เป็นโครงร่าง (Skeleton map) และโครงร่างที่สมบูรณ์ (Completed map) แล้วครูและนักเรียนจึงช่วยกันเติมคำและความคิดรวบยอดในแผนภูมิโดยการระดมสมอง จากนั้นจึงให้นักเรียนฝึกสร้างแผนผังความคิดด้วยตนเองจากเรื่องที่อ่าน โดยครูคอยให้คำแนะนำหรือใช้คำถามเพื่อหาใจความสำคัญของเรื่องตามลำดับขั้นตอน ดังที่ ไรทเซล (Reutzel 1985 : 400 – 401) ได้เสนอแนวทางการสอนสร้างแผนผังความคิดไว้ว่า หาใจความสำคัญของเรื่อง เหตุการณ์สำคัญ ตัวละครสำคัญ นำมาสรุปและจัดลำดับ และเขียนใจความสำคัญของเรื่องเป็นแกนกลาง แล้วเขียนเส้นโยงจากจุดศูนย์กลางไปยังเหตุการณ์สำคัญ จะเห็นได้ว่าวิธีการดังกล่าวมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการของแผนผังความคิดแบบขั้นบันได ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดได้เป็นอย่างดี ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถ

ในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลาที่น้อยที่สุดนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนผังความคิดแบบก้างปลาเป็นแผนผังที่มีความซับซ้อน ในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลาต้องใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาสาเหตุของผลหรือปัญหา ทำให้ยากต่อการเข้าใจส่งผลให้นักเรียนสร้างแผนผังได้ไม่ดีเท่าที่ควร ดังที่ ฌ็องดูตี กิจรุ่งเรือง (2545 : 46) กล่าวถึง การใช้แผนผังความคิดแบบก้างปลาว่า ขึ้นสร้างครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการใช้แผนผังความคิดแบบก้างปลาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและผลขั้นเสนอ นักเรียนร่วมกันเลือกเอกสารจากตำราเรียน ขึ้นสังเคราะห์/วิเคราะห์ แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อช่วยกันกำหนดปัญหาและระบุตัวเหตุปัจจัยในระดับกลุ่มและระดับเหตุย่อย ขึ้นสรุปเพื่อแสวงหา ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ พร้อมกับอภิปรายความเป็นไปได้หรือการมองต่างมุม

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด พบว่านักเรียนเห็นด้วยกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดและแสดงความคิดเห็นว่า การเรียนเป็นลำดับขั้นตอนทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ได้ทำกิจกรรมหลากหลายและมีสื่อประกอบการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้สึกต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ว่า มีความสุขสนุก และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันบรรยากาศในห้องเรียนดีไม่เครียดและนักเรียนยังให้ความรู้สึกเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับว่า ทำให้สรุปความเป็นและสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ ได้ใช้จินตนาการเรื่องรูปภาพต่างและได้วาดภาพระบายสีซึ่งช่วยให้มีสมาธิในการทำงานหรือทำกิจกรรมอันก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนได้เน้นการสอนตามลำดับขั้นตอน และคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมกลุ่ม ทั้งการเล่นและการแข่งขันกันสร้างแผนผังความคิด กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้และสนุกสนานจากการช่วยกันคิดช่วยกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ น้ำผึ้ง มีนิต (2545 : 30) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและแสดงแบบการคิดที่เข้าใจง่ายสามารถอธิบายและมองเห็นได้อย่างเป็นระบบชัดเจน และนอกจากนี้วิธีการของแผนผังความคิดยังช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการสร้างงานศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีศักดิ์ ภูวานันท์ (2545 : 27) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ว่า แผนผังความคิดเป็นวิธีการที่ต้องใช้สมองทั้งสองข้างซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ระบบ ลำดับ ความคิดเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำผึ้ง บุญวิชัย (2547 : 137) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ เรื่องหน่วยของชีวิตพืชสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม มีความตั้งใจ

ในการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนักเรียนยังมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างแผนผังมโนทัศน์ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสรุปเป็นแผนผังมโนทัศน์ได้อย่างถูกต้อง สำหรับความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งนักเรียนกล่าวว่าสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ นั่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้พยายามอธิบายให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของวิธีการแผนผังความคิดจนเกิดความมั่นใจ นักเรียนจึงพยายามฝึกฝนจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ดังที่ โนวาค (Novak 1984 :154, อ้างถึงใน สุชาติ ผลภายี 2546 : 44) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดว่า ใช้ผังมโนคติ ในการสรุปความหมาย สรุปความจากตำรา และช่วยให้จับใจความสำคัญจากข้อความได้ และแนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ (2544 : 21) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดว่า ผู้เรียนสามารถนำแผนผังความคิดมาใช้สำหรับจัดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย การทบทวนความรู้ การจัดระบบข้อมูลตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงานและการเขียนรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพงษ์ จำเริญ (2544 : 76) ที่ศึกษาผลการสร้างมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยให้นักเรียนเขียนผังมโนทัศน์สรุปรวมมโนทัศน์ที่ได้เรียนมา ผลการวิจัยพบว่า คะแนนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดก่อนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น แสดงว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูควรนำวิธีการดังกล่าว ไปใช้เพื่อพัฒนาการเขียนสรุปความของนักเรียน
2. ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด แสดงว่างานเขียนประเภทบันเทิงคดีเหมาะสมกับการฝึกเขียนสรุปความ ดังนั้น ครูควรฝึกการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดขั้นบันไดมากที่สุด แสดงว่าแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดสามารถนำมาพัฒนาการเขียนสรุปความได้ดีกว่าแผนผังความคิดประเภทอื่น ๆ ดังนั้น ครูควรนำแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมาพัฒนาการเขียนสรุปความของนักเรียน

4. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดว่าการเรียนเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้เข้าใจง่าย บรรยากาศในการเรียนดี สนุกไม่เครียด ทำให้สรุปความเป็นและสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ นั่น แสดงว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น ครูควรนำวิธีการดังกล่าวไปใช้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด โดยใช้แผนผังความคิดแบบขั้นบันได แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท และแผนผังความคิดแบบก้างปลา
2. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ ระหว่างงานเขียนประเภทบันเทิงคดี สารคดีและบทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด
3. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท และแผนผังความคิดแบบก้างปลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสรุปความ
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พลุยทช. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการผลิตและการพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- _____ . ก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545
- _____ . ข สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์, 2545.
- _____ . ค แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____ . ง คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____ . จ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____ . การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กัณฑ์ดน้อย วรจิตติพล. “การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสถาบันราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
ในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส และ วิพุธ โสภางค์. หนังสือเรียนภาษาไทยรายวิชา ท 041 การเขียน 1.
พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2538.

ขนิษฐา แสงภักดี. “การใช้แบบพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหม้อ “พัฒนานุกูล” จังหวัดสระบุรี.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

คชานนท์ สุวรรณพันธ์. “โครงสร้างและการเปลี่ยนมโนทัศน์ เรื่อง ระบบนิเวศ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

จินตนา ไบกาชุย. การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น,
2534.

จตุมา นาควรรณ. “ผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและแผนผังความคิดที่มี
ต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2544.

จุไรรัตน์ ถักณะศิริ และ บำเหน็จ อิ่มสำราญ. ภาษากับการสื่อสาร. นครปฐม : บริษัท
ปริเพรท จำกัด, 2540.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
อมรการพิมพ์, 2527.

ชาติรี เกิดธรรม. เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
2545.

ชาติรี สำราญ. หลากหลายวิธีสอนที่ไม่หลอกหลอนวิธีเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
มูลนิธิศตวรรษที่ 21, 2545.

ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : ชวนการพิมพ์, 2526.

ณัฐวดี กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และ วัชনীร์ เชาวน์ดำรง ผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์, 2545.

ดวงใจ ไทยอุบุญ. ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์,
2543.

ศุภิต พรหมชนะ. “การใช้กระบวนการสร้างผังความคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด
และสร้างองค์ความรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปิ่นสร้อยแย้ม
วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ทรัพย์ทวี อภิญญาวาท. “การใช้เทคนิคแผนผังมโนมิติในการศึกษาการปรับโครงสร้างความรู้และการเปลี่ยนมโนมิติในรายวิชา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนักศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

ทวีศักดิ์ ภูวานันท์. “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่นำเสนอด้วยเทคนิคการเขียนแผนที่ความคิด เรื่อง การเพาะเลี้ยงปลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ชัยญา ผลอนันท์. แผนที่ความคิด(Mind Mapping) [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2548. เข้าถึงได้จาก [http://web.lru.acth/-405001/Mind % 20 map.pdf](http://web.lru.acth/-405001/Mind%20map.pdf).

นภดล จันทร์เพ็ญ. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดินอ้อ 1999, 2542.

นฤมล ม่วงไทย. “การสร้างแบบฝึกการเขียนสรุปความอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

น้ำผึ้ง บุญวิชัย. “การพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ เรื่องหน่วยของชีวิตและชีวิตพืช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

น้ำผึ้ง มีนิต. “ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

บันลือ พุกกะวัน. พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

ประคอง กองเงิน. ร่วมปฏิบัติการเรียนรู้ครุต้นแบบ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), 2545.

ประทุม วิชาโคตร. “ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ฝึกโดยวิธีการแผนที่ความคิด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ปราณี ก้นชัย. ร่วมปฏิบัติการเรียนรู้ครุต้นแบบ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), 2545.

พรจันทร์ จันทวิมล และคณะ. หนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดินอ้อ, 2534.

พริ้มเพรา หันตรา. การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

พิพัฒน์ งอกเสมอ. “ผลของกิจกรรมฝังความสัมพันธ์ของความหมายที่มีต่อความสามารถในการเขียนย่อความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

เพ็ญภา ขุนโหร. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องอักษรและหลักการเขียนตัวอักษรที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สและวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลีซิทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

เพลินดา โมศุกุล. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2548.

เข้าถึงได้จาก <http://e-learning.aru.ac.th/tsh3/e-new/lesson 1. html>.

ไพโรธ เลิศพิริยกุล. การย่อความ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุริยาศาสตร์, 2543.

พื่อน เปรมพันธ์. ศาสตร์แห่งการใช้ภาษาไทย. กาญจนบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2542.

มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์. “พระปรีชาญาณด้านภาษาในการตั้งนามสกุลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ภาษาและวรรณกรรม 20, 39 (มี.ย. 40 – พ.ค. 41) : 37 – 53.

มนวิภา เสนีย์วงศ์ ณ อรุณยา. “การพัฒนาบทอ่านนิทานเพื่อเพิ่มความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาภาษาไทยและภาคตะวันตก.

เอกสารประกอบการเรียนการสอนทักษะทางภาษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาภาษาไทย. ภาษากับการสื่อสาร.

นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

มารีนา ชัลสรวล. การเขียน (Reading) [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2548.

เข้าถึงได้จาก <http://www.Thaigoodview.com/library/teachershow/pechburi/marinawisan/work 4. html>.

- รุ่งนภา ทศภานนท์. “ผลการใช้เทคนิคการจัดการจัดแผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการสร้างแผนผังมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- โรงเรียนวัดหนองพันทา. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. สุพรรณบุรี : ฝ่ายวิชาการ, 2546.
- ลออ อางนานนท์. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยแผนผังมโนทัศน์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- วรรณิ โสมประยูร. การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- วัชรา เล่าเรียนดี. เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- วัฒนา วิชิตชาญ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- วิจิตรา แสงพลสิทธิ์. การใช้ภาษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2522.
- วีระพงศ์ จำแหม. “โครงสร้างความรู้และการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ในวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแก่ง “วิทยถาวร” จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- วีรวรรณ พูนดี. “การเปรียบเทียบการสอนอ่านด้วยวิธีสอนแบบใช้แผนภูมิความหมายกับการสอนตามคู่มือครูที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการจำของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกวิชาการบัญชีวิทยาลัยอาชีวชนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- วุฒิชัย ประสารสอย. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วี.เจ พรินติ้ง, 2541.

ศิริมณฑา ขุนศิริ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ แผนผังมโนทัศน์และวิธีสอนตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ศิริรัตน์ นิลคุปต์. ทักษะการอ่านที่ต้องพัฒนาเพื่อฝ่าฟันเข้าสู่ประตุมหาวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย, 2532.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. คู่มือการวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

สนิท สัตโยภาส. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารอักษร, 2542.

สมพร มั่นตะสุตร. การเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2540.

สมศรี กิติวรพันธ์. “การประเมินพัฒนาการทักษะการเขียนด้วยแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง.

เชียงใหม่ : The Knowledge Center, 2544.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

สรวิชัย เคียนสันเทียะ. “การใช้เพลงลูกทุ่งเป็นสื่อพัฒนาการเขียนสรุปความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

สัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองพันทา. สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2548.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. รายงานผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2546. สุพรรณบุรี : กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา, 2546.

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรย์. วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สุชาติ ผลภาษี. “ผลการใช้กิจกรรมแผนผังมโนทัศน์ในการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏนครสวรรค์, 2546.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. การประเมินผลภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

สุพิศ กลิ่นบุบผา. “การศึกษาความสามารถการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

อมรรัตน์ วิศวแสวงสุข. “การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเขียนย่อความบทความภาษาอังกฤษที่สอนโดยกระบวนการแผนภูมิความหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถภาษาอังกฤษต่างกัน โรงเรียนโพธิ์พิทยากร กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

อรอุมา ตั้งพัฒนาสมบูรณ์. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ภาษาต่างประเทศ

Alverman, Donna E. “Graphic Organizers : Cuing Devices For comprehending and Remembering Main Ideas.” In Teaching Main Idea Comprehension, 210 – 217 Edited by James F.Bauman. Newark, Delaware : International Reading Association, 1986.

Buzan, Tony. Use Both Side of Your Brain. New York : Penquin Group, 1991.

_____. Mind Maps [Online]. Accessed 22 February 2005. Available from [http://www.mind-map.com/EN/mind maps/ how-to.html](http://www.mind-map.com/EN/mind%20maps/how-to.html).

Johnson, David W., and Roger T. Johnson. Cooperative Learning in Mathematics. New York : Addison Westley Publishing Company, 1990.

Lynda Behan and Lloyd Dewitt. Summary Writing. [Online]. Accessed 5 February 2005.

Available from <http://www.genral/lbs/summary.htm>.

Novak, Joseph D, and Govin D.Bob. Learning How to Learn. London : Cambridge University Press, 1984.

Reutzel D. Ray. "Story Maps Improve Comprehension." The Reading Teacher 38 (January 1985) : 400 – 405.

Schmidt, Marion B. "The Shape of Content" The Reading Teacher, No. 32 (1996) : 42 – 43.

Taylor, Barry P. "Content and Written Form : A two way Street." Composition in a Second Language. Edited by Sandra McKay Mass. London : Newbury House Publisker, Inc., 1984.

The Writers 'Workshop. Writing Summaries [Online]. Accessed 22 February 2005.

Available from <http://www.english.uiuc.edu/cws/workshop/advice/writingsummaries.htm>.

Tuckman, Bruce W. Condcuting Educational Research. 5TH ed. Washington D.C. : Harcourt Brace & Company, 1999.

Weir, C.J. Understanding and Developing Language Test. London : Prentic Hall, 1993.

White. R.V. "Reading" In Communication in the Classroom. 87 – 92. Edited by K. Johnson and K. Morrow. Harlow Essex : Logman, 1981.

Wycoff, Joyce. Mind Mapping. New York : Berkley Book, 1991.

Zamel, V. "The Composing Processes of Advanced ESL Student Studies." TESOL Quarterly, No.1 (1982) : 165 – 187.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

1. นางวาสนา คงมั่น
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2
ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
2. นางสาวจินตนา สุขสมแดน
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2
ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
3. นายไพศาล ยาทิพย์
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 4741

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 กันยายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายไพศาล ยาทิพย์

ด้วย นางสาวกัณหา คำหอมกุล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 4743

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 กันยายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางวาสนา คงมั่น

ด้วย นางสาวกัณหา คำหอมกุล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 4742

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 กันยายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวจินตนา สุขสมแดน

ด้วย นางสาวกัณหา คำหอมกุล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 6013

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

15 ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

ด้วย นางสาวกัณหา คำหอมกุล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 5521

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

22 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหัววัง

ด้วย นางสาวกัณหา คำหอมกุล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวได้ทดลองเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนเรียน-หลังเรียน
- แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด
- แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ
- แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด
- แบบสอบถามความคิดเห็น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำชี้แจงแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนสรุปความ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทดสอบทักษะด้านการเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

2. แบบทดสอบมีทั้งหมด 2 ตอน ให้นักเรียนอ่านคำสั่งทุกแห่งให้เข้าใจหากสงสัยให้สอบถามผู้ควบคุมการสอบ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ กำหนดเวลาในการทำข้อสอบ 40 นาที

2. เขียนเครื่องหมายกากบาท (**X**) ลงในกระดาษคำตอบ ข้อ ก. ข. ค. หรือ ง. ที่นักเรียนคิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ดังนี้

ก	ข	ค	ง	จ
X				

หากต้องการเปลี่ยนคำตอบให้เขียนเครื่องหมาย (**≠**) แล้วจึงเลือกคำตอบที่ถูกต้องใหม่ ดังนี้

ก	ข	ค	ง	จ
≠		X		

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบอัตนัย (เขียนสรุปความและสร้างแผนผังความคิด) จำนวน 4 ข้อ โดยให้เขียนลงในกระดาษคำตอบ กำหนดเวลาในการทำข้อสอบ 60 นาที

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่องการเขียนสรุปความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองพันทา

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

1. ข้อใดบอกความหมายของการเขียนสรุปความได้ถูกต้อง
 - ก. การเขียนเนื้อเรื่องให้สั้นลงหรือย่อเรื่องด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
 - ข. การเขียนสรุปเฉพาะสาเหตุและผลของเรื่องด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
 - ค. การเขียนเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่องให้สมบูรณ์ที่สุดด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
 - ง. การเขียนเฉพาะแก่นของเรื่องและส่วนขยายเพิ่มเติมพอเข้าใจด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
2. ข้อใดจัดลำดับขั้นตอนการเขียนสรุปความได้ถูกต้อง
 1. นำข้อความที่ขีดเส้นใต้หรือจดบันทึกไว้เขียนเป็นแผนผังหรือเค้าโครงง่าย ๆ
 2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างรอบคอบหรืออ่านซ้ำ ๆ หลายครั้งจนเกิดความเข้าใจ
 3. เรียบเรียงข้อความใหม่ให้สั้นกะทัดรัดและได้ใจความสมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
 4. ขีดเส้นใต้ข้อความหรือจดบันทึกข้อความที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องไว้
 - ก. 4-3-2-1
 - ข. 4-2-1-3
 - ค. 2-1-4-3
 - ง. 2-4-1-3

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3-4

ประเภทของโรคอ้วน

“ความอ้วนเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคเรื้อรังหลายโรค เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันผิดปกติในเลือด ฯลฯ โรคอ้วนที่มีผลร้ายต่อสุขภาพมีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. โรคอ้วนทั้งตัว (overall obesity) เกิดจากทั้งร่างกายมีไขมันมากกว่าปกติ มิได้จำกัดอยู่ที่ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง
2. โรคอ้วนลงพุง (visceral obesity/abdominal obesity) เกิดจากมีไขมันของอวัยวะในช่องท้องมากกว่าปกติโดยอาจมีไขมันใต้ผิวหนัง (subcutaneous fat) บริเวณหน้าท้องเพิ่มขึ้นด้วย

(จากวารสารยา ฉบับเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2548)

3. จากข้อความข้างต้นเราควรใช้แผนผังความคิดแบบใดเพื่อสรุปใจความสำคัญ
 - ก. ขึ้นบันได
 - ข. ก้างปลา
 - ค. ไยแมงมุม
 - ง. จำแนกประเภท
4. ข้อใดสรุปใจความสำคัญของข้อความข้างต้นได้ถูกต้อง
 - ก. โรคอ้วนทั้งสองประเภทเป็นอันตรายต่อร่างกาย
 - ข. โรคอ้วนเป็นสาเหตุของการเกิดโรคเรื้อรังมากมาย
 - ค. โรคอ้วนที่เป็นอันตรายต่อร่างกายแบ่งออกเป็น 2 ชนิดและก่อให้เกิดโรคเรื้อรัง
 - ง. โรคอ้วนที่เป็นอันตรายต่อร่างกายแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ โรคอ้วนทั้งตัวและโรคอ้วนลงพุง

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 5 – 7

วันนี้เป็นวันที่ 5 ของการเดินทาง ที่คุณรู้เพราะแม่นับนิ้วมือให้คุณดู ว่าวันที่ผ่านมา นั้นเป็นบ้านตำบลอะไรบ้าง แต่คุณก็จำไม่ได้หรือกว่าเป็นที่แห่งไหน ขณะนี้เสียงเกวียนก็ ดังออก ๆ แอด ๆ ไปเรื่อย ๆ ดวงตะวันสีหมากสุกก็กำลังลอยต่ำลงเรื่อย ๆ เมื่อแม่บอกว่า อีกไม่นานก็ถึงริมฝั่งแม่น้ำชีแล้ว คุณดีใจมาก บอกยี่สุ่นกับบุญหลายว่า ที่นี่และเราจะได้ เห็นแม่น้ำใหญ่กันแล้ว

คุณขยับไปนั่งใกล้ ๆ พ่อ พ่อยิ้มให้คุณอีก แต่คุณสีหน้าของพ่อมีรอยเมื่อยล้ากว่าแม่ เพราะพ่อไม่ได้หลับนอนมากเท่าแม่ บางคืนดึก ๆ คุณตื่นขึ้นมาเห็นพอนั่งไถ่วัวหิว ๆ แต่พ่อ ไม่เคยบ่นว่าเหนื่อยสักที “ลูกฟังเสียงอะไรซิ” พ่อชี้มือไปข้างหน้าแล้วยิ้มอีก

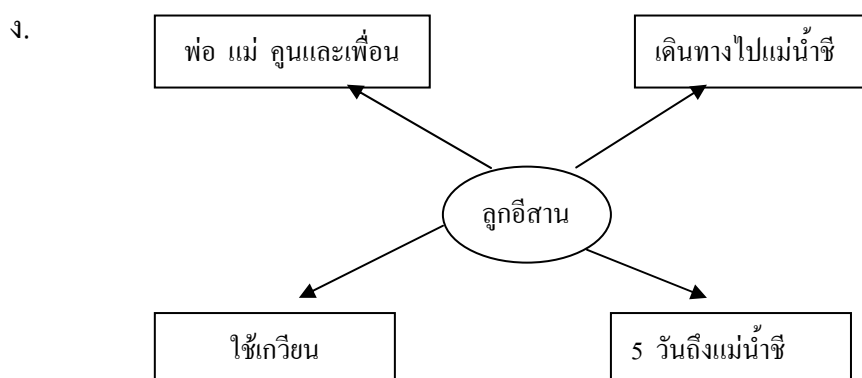
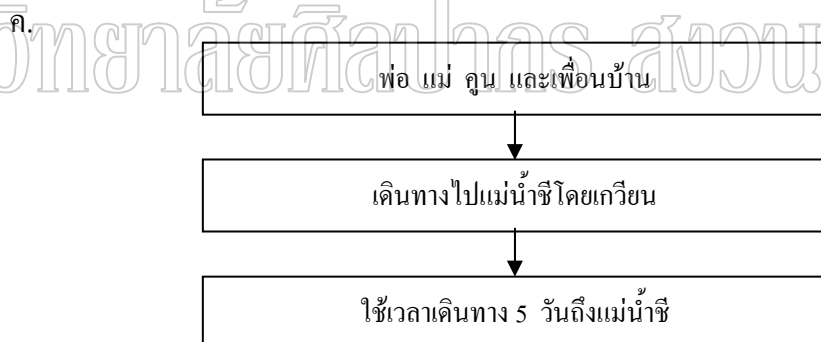
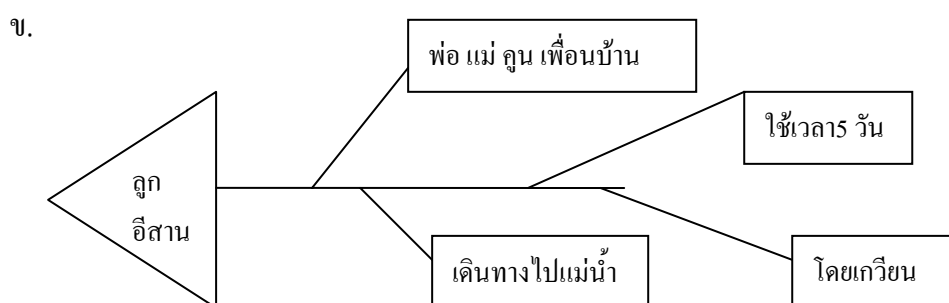
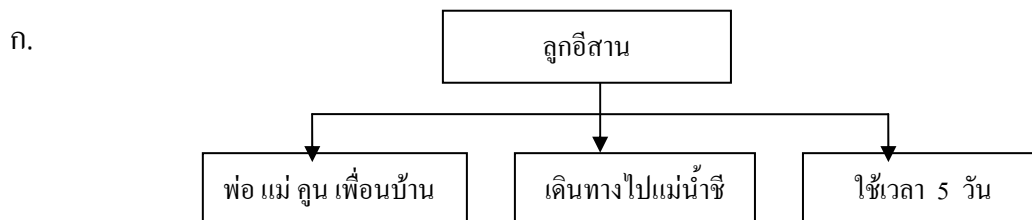
คุณเงยหูฟังก็ได้ยินเสียงหึ่ง ๆ ซ่า ๆ ดังมาแต่ไกล พ่อบอกว่ามันแหละคือเสียง แม่น้ำไหล คุณจับไหลพ่อยืนขึ้นตะโกนไปดัง ๆ ว่า “เฮ้ย จันดี เราถึงแม่น้ำใหญ่แล้ว” จันดีตอบมาทันใดว่า “แม่นแล้ว กูได้ยินเสียงน้ำไหลมาแล้วเน้อคุณเอ๊ย”

(ลูกอีสาน : คำพูน บุญทวี)

5. พ่อทราบได้อย่างไรว่าเดินทางมาใกล้ถึงแม่น้ำแล้ว

- ก. ได้กลิ่นของไอน้ำ
- ข. ได้ยินเสียงน้ำไหล
- ค. เดินทางมาหลายวัน
- ง. แสงของดวงตะวันที่สะท้อนมา

6. ข้อใดเขียนแผนผังความคิดเพื่อสรุปใจความสำคัญของข้อความข้างต้นได้ถูกต้องที่สุด

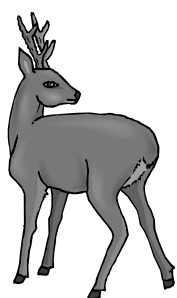

7. ใจความสำคัญของข้อความนี้คือ

- ก. คุณ พ่อ แม่ และเพื่อนบ้านเดินทางใช้เวลา 5 วัน
- ข. คุณ พ่อ แม่และเพื่อนบ้านเดินทางโดยเกวียน ใช้เวลา 5 วันถึงแม่น้ำชี
- ค. คุณ พ่อ แม่ และเพื่อนบ้านเดินทางใช้เวลา 5 วันเมื่อถึงแม่น้ำชีทุกคนดีใจมาก
- ง. คุณ พ่อ แม่ และเพื่อนบ้านเดินทางโดยเกวียนใช้เวลา 5 วันถึงแม่น้ำชีระหว่างทางพ่อรู้สึกเหนื่อยล้ากว่าแม่เพราะเหนื่อย

คำชี้แจง อ่านนิทานต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 8-9

กวางตัวหนึ่งหากินตามชายป่า และเล็มหญ้าเหลืองเห็นนายพรานใหญ่
 ถือหน้าไม้เดินค้อมมาแต่ไกล ก็ตกใจโดดหนีรีเข้าดง
 พรานสะกดรอยรูดไม่ละลด กวางเห็นหมดช่องหวังดั่งประสงค์
 ก็หลบเข้าถ้ำลึกตั้งจำนง เลือมหอบลงไม่ให้กวางเห็นตัว
 ปลอຍให้เข้าถ้ำถ้ากระโจนจับ ปากจับคอฟัดสะบัดหัว
 ก่อนสิ้นใจกวางร้องเสียงระรัว อันตรายย่อมมีทั่วทุกแห่งไป
 เราหนีคนพ้นแล้วปะเสื่ออีก สุดเลื่องหลักจิงชีวิตปลิดตัดภัย
 (กวางกับเสื่อ ของ วลีรัตน์ ปานเพียร)

8. แผนผังชนิดใดใช้สรุปใจความสำคัญจากนิทานได้เหมาะสมที่สุด
- ก. ก้างปลา
 - ข. ขึ้นบันได
 - ค. ไยแมงมุม
 - ง. จำแนกประเภท
9. ใจความสำคัญของเรื่องนี่คือ
- ก. กวางตัวหนึ่งวิ่งหนีนายพรานมาพบเสือจึงถูกเสือจับกินเป็นอาหาร
 - ข. กวางตัวหนึ่งหากินตามชายป่าพบนายพรานจึงวิ่งหนีเข้าไปหลบในถ้ำเสือ
 - ค. กวางตัวหนึ่งหนีนายพรานโดยเข้าไปหลบในถ้ำของเสือจึงถูกเสือจับกินเป็นอาหาร
 - ง. กวางตัวหนึ่งหนีนายพรานมาพบเสือ เสือหลอกให้เข้ามาในถ้ำแล้วจับกินเป็นอาหาร

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 10

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนเลขสิทธิ์

เย็นวันนั้น ลอย ชูและคำ อยากให้น้ำบัวผันแปลกใจและดีใจ หลังจากทุกคนหมดหน้าที่ช่วยงานครอบครัวของตนเองแล้ว จึงได้พากันมาที่บ้านของอุดมพร้อมด้วยปลาสามสี่ตัวที่พากันไปทอดแหได้เมื่อตอนกลางวัน โดยนัดแนะกับอุดมไว้ล่วงหน้าแล้ว ทุกคนตั้งใจจะทำกับข้าวและกินข้าวเย็นด้วยกัน ลอยอาสาต้มยำปลาช่อนตัวใหญ่ ส่วนชูและคำ จะช่วยกันปิ้งปลาคุกกี้สุกเหลืองน่ากิน แล้วจะชวนน้ำบัวผันกินข้าวมาก ๆ

(จากหนังสือการอ่านจับใจความ ของ พรทิพย์ แฟงสุด)

10. เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในเวลาใด
- ก. เช้า
 - ข. สาย
 - ค. บ่าย
 - ง. เย็น

11. บุคคลใดน่าจะอยู่บ้านเดียวกับ “น้ำบัวผัน”

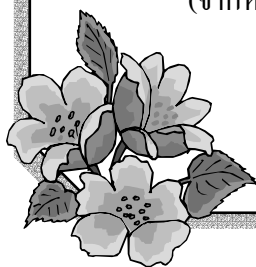
- ก. อุดม
- ข. ลอย
- ค. ชู
- ง. คำ

คำชี้แจง อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 11

หนูนเด็กไทยเรียนต่อรัสเซีย

“ นายสรยุทธม์ พรหมพจน์ เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงมอสโก สหพันธรัฐรัสเซีย เปิดเผยว่า ขณะนี้นักเรียนไทยมาศึกษาต่อที่รัสเซีย ประมาณ 50 คน เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลไทยและทุนรัฐบาลรัสเซีย ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อยที่สุดในบรรดาประเทศในแถบเอเชียที่ส่งนักเรียนมาเรียน เช่น มาเลเซียส่งมาประมาณ 1,000 คน และเพิ่มขึ้นทุกปี เวียดนาม 5,000 คน อย่างไรก็ตาม เวลานี้ทางประเทศไทยก็พยายามกระตุ้นให้เด็กไทยหันมาศึกษาต่อที่รัสเซียมากขึ้น โดย พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เห็นความสำคัญ โดยกำชับให้กระทรวงศึกษาธิการเน้นการให้ทุนกับผู้ที่จะมาเรียนในรัสเซีย เพราะรัสเซียกำลังเปิดประเทศและมีความสามารถในการพัฒนาไปอีกไกลในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว”

(จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันพุธที่ 21 กันยายน 2548)

12. ข้อใดสรุปสาเหตุที่ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พยายามกระตุ้นให้เด็กไทยไปศึกษาต่อที่ประเทศรัสเซียได้ถูกต้อง
- เพราะต้องให้เด็กไทยใช้ทุนการศึกษาให้คุ้ม
 - เพราะประเทศไทยส่งเด็กไปศึกษาต่อที่ประเทศรัสเซียน้อยที่สุด
 - เพราะประเทศในแถบอาเซียนนิยมส่งเด็กไปศึกษาต่อที่ประเทศรัสเซีย
 - เพราะรัสเซียกำลังเปิดประเทศและมีความสามารถในการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

คำชี้แจง อ่านกลอนสุภาพต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 12 – 14

งานวันเกิด

งานวันเกิดที่ยิ่งใหญ่ใครคนนั้น	ฉลองกันในกลุ่มผู้ลุ่มหลง
หลงลาภยศสรรเสริญเพลินทะนง	วันเกิดส่งชีพสั้นเร่งวันตาย
ณ มุมหนึ่งซึ่งเหงาน่าเศร้าแท้	หญิงแก่จั่งหงอยและคอยหาย
ไอ้วันนี้ในวันนั้นอันตราย	แม่คลอดสายโลหิตแทบปลิดปลงชนม์
วันเกิดลูกเกือบคล้ายวันตายแม่	เจ็บท้องแท้เท่าไรก็ไม่บ่น
กว่าอุ้มท้องกว่าคลอดรอดเป็นคน	เจ็บโศจนบัดนี้เพราะใคร
แม่เจ็บเจียนขาดใจในวันนั้น	กลับเป็นวันลูกฉลองกันฟ่องใส
ได้ชีวิตแล้วก็เหลิงระเริงใจ	ลืมผู้ให้ชีวิตอนิจจา
โฉนเราเรียกกันว่าวันเกิด	วันผู้ให้กำเนิดจะถูกกว่า
คำอวยพรที่เขียนควรเปลี่ยนมา	ให้มารดาคุณเป็นสุขจึงถูกแท้
เลิกจัดงานวันเกิดกันเถิดนะ	ควรแต่จะคุกเข่ากราบเท้าแม่
ระลึกถึงพระคุณอบอุ่นदै	อย่ามัวแต่จัดงานประจานตัว

(จากวารสารสกุลไทย รายสัปดาห์ เดือนมกราคม 2549 ของ นภลัย สุวรรณธาดา)

13. บทประพันธ์ ไฉท์กล่าวเตือนสติผู้ที่จะจัดงานวันเกิดได้ชัดเจนที่สุด
- ได้ชีวิตแล้วก็หลงระเริงใจ ลืมผู้ให้ชีวิตอนิจจา
 - เลิกจัดงานวันเกิดกันเถิดนะ ควรแต่จะคุกเข่ากราบเท้าแม่
 - คำอวยพรที่เขียนควรเปลี่ยนมา ให้มารดาคุณเป็นสุขจึงถูกแท้
 - โอ้อ้วนนี้ในวันนั้นอันตราย แม่คลอดสายโลหิตแทบปลิดปลงชนม์
14. ใจความสำคัญของบทประพันธ์นี้คือ
- ไม่ควรจัดงานวันเกิด
 - แม่เจ็บปวดมากในวันที่ลูกเกิด
 - เปลี่ยนงานวันเกิดเป็นวันผู้ให้กำเนิด
 - ในวันเกิดควรระลึกถึงพระคุณของแม่

คำชี้แจง อ่านกลอนบทละครต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 15

บัดนั้น ครั้นแสงทองส่องแสงโคมพราย ก็ถึงที่ฟากฝั่งชลธิ	โยชวานรทั้งหลาย นายไพร่ก็ไปยังคงคา กระบี่จะลงล้างหน้า
เห็นน้ำแห้งถึงพื้นพสุธา ต่างทุกข์ที่จะอดน้ำตาย	วานรก็คิดอัศจรรย์ ไพร่นายตกใจตัวสั่น
หมูลิงวิ่งวุ่นพัลวัน	บ้างปรึกษากันอิงไป
(จากเรื่องรามเกียรติ์ ตอนกุมภกรรณทนต์น้ำ พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก)	

15. ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้ฝูงลิงทุกข์ใจ
- นอนตื่นสาย
 - ไปรบไม่ทัน
 - กลัวอดน้ำตาย
 - เกิดเหตุอัศจรรย์

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16 – 17

.มินิเร็กซ์.

“กระต่ายจีประจบ ตัวเล็กและหูสั้นแต่มีราคาแพง”

ในบรรดาสายพันธุ์กระต่ายที่เลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงามในขณะนี้ สายพันธุ์ “มินิเร็กซ์” ได้รับความนิยมสูงสุด โดยเฉพาะที่ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทย นั้นได้รับความนิยมติดต่อกันมา 2 ปีแล้ว เนื่องจากกระต่ายมินิเร็กซ์เป็นกระต่ายที่พัฒนาให้มีขนาดเล็ก หูสั้น เมื่อคูด้านข้างจะต้องเป็นรูปครึ่งวงกลม เป็นกระต่ายที่มีเสน่ห์ทรงที่นิสัยจีประจบ เชื่อง ดิคเจ้าของและอยากรู้้อยากเห็นตลอดเวลา นอกจากนั้นยังจัดว่าเป็นกระต่ายที่มีขนสั้นมาก ขนหนาแต่นุ่มละเอียด หลายคนจึงเรียกกระต่ายสายพันธุ์นี้ว่า “กระต่ายขนกำมะหยี่”

ทราบว่ากระต่ายมินิเร็กซ์น่าจะมียีนกำเนิดที่ประเทศฝรั่งเศส แต่กลับไปพัฒนาสายพันธุ์ จนโด่งดังที่ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณหญิงมณฑิรา สุวรรณมาศ หนึ่งในผู้สนใจกระต่ายและเป็นรายหนึ่งที่น่าเข้าพ้อพันธุ์กระต่ายมินิเร็กซ์ จากสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีพ้อพันธุ์-แม่พันธุ์จำนวน 32 ตัว เหตุผลที่กระต่าย สายพันธุ์นี้ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกระต่ายที่มีความหลากหลายทางสีขน กล่าวคือ มีสีเขียวมากสำหรับผู้เลี้ยงในบ้านเราจะนิยม สีขาวเป็นพื้นแล้วแต้มจุดด้วยสีต่าง ๆ เช่น สีขาว-ดำ, ขาว-เทาและขาว-ทองแดง เป็นต้น ..

(จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันเสาร์ที่ 8 ตุลาคม 2548)

16. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของกระต่ายสายพันธุ์ “มินิเร็กซ์” ได้ถูกต้องที่สุด

- ถ้าตัวมีหลายสี เมื่อคูด้านข้างจะต้องเป็นรูปครึ่งวงกลม
- ถ้าตัวเล็ก หูสั้น หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กระต่ายขนกำมะหยี่”
- ตัวเล็กหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากระต่ายขนกำมะหยี่ นิสัยเชื่องและมีเสน่ห์
- นิสัยเชื่องดิคเจ้าของและจีประจบลำตัวมีขนาดเล็กขนสั้น หนาและนุ่มละเอียด

17. กระจายมินิเร็กซ์มีถิ่นกำเนิดที่ประเทศใด

- ก. ไทย
- ข. ญี่ปุ่น
- ค. ฝรั่งเศส
- ง. สหรัฐอเมริกา

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 18 – 19

ยังมีวัวบ้านฝูงหนึ่ง เขาปล่อยให้กินหญ้าอยู่กลางทุ่งนา วัวตัวหนึ่งเจ้าปัญญาคิดเห็นว่าการที่หากินกับเพื่อนมากด้วยกันเช่นนั้นไม่สู้จะได้หญ้าอ่อนและหญ้าชนิดที่ดี ๆ กินนักคิดแล้ววัวตัวนั้นก็ออกจากฝูง เข้าไปหาหญ้ากินที่ชายป่าแต่โดยลำพัง ในมิชามินาน ราชสีห์ตัวหนึ่งได้สาววัวก็เดินตามสาวออกมาทางชายป่า พบวัวกำลังกินหญ้าเพลินอยู่ก็กระโจนเข้าตบกัดพืดเหวี่ยงจนวัวตาย แล้วราชสีห์ก็พาไปไว้ยังถ้ำที่ตีนเขา ครั้นตกบ่ายลงคนเลี้ยงวัวออกมาจากที่พัก จะมาต้อนฝูงวัวเข้าคอก แต่เมื่อมานับวัวดู เห็นวัวหายไปหนึ่งตัว จึงออกเที่ยวตามหาจนเหนื่อยก็ไม่พบวัว คนเลี้ยงวัวหมดปัญญา จึงลงนั่งกราบไหว้บนบานเจ้าป่า ขอให้ช่วยให้พบวัวแล้วจะแก้บนด้วยหมูเป็ดไก่ พอบนแล้วได้สักหน่อย คนเลี้ยงวัวเดินไปพบถ้ำที่ราชสีห์อยู่เมื่อชะงอกเข้าไปในถ้ำ เห็นราชสีห์กำลังกินวัวอยู่ ก็ตกใจกลัวร้องขึ้นว่า “คราวนี้ถ้าตัวข้าพเจ้ารอดชีวิตไปได้แล้ว ข้าพเจ้าจะถวายวัวให้แก่เจ้าป่าเพิ่มขึ้นอีกตัวหนึ่ง” นิทานเรื่องนี้ตรงกับสุภาษิตที่ว่า “เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย”

http://www.rta.mi.th/chukiat/e_sob3.htm#xx 9 กันยายน 2548

18. จากนิทานข้างต้น เราควรใช้แผนผังชนิดใดสรุปใจความสำคัญ

- ก. ขึ้นบันได
- ข. ไยแมงมุม
- ค. ก้างปลา
- ง. จำแนกประเภท

19. ข้อใดสรุปใจความสำคัญของเรื่อง ได้ถูกต้อง

- ก. วัวโลกมากปลีกตัวไปหาหญ้ากินลำพังจึงถูกราชสีห์จับกิน
- ข. ราชสีห์จับวัวไปไว้ในถ้ำแล้วรอให้เจ้าของมาตามหาจึงเริ่มกินวัวให้เห็นเพื่ออยู่
- ค. คนเลี้ยงวัวตามหาวัวที่พลัดออกจากฝูงไม่เจอ จึงอ่อนวอนให้เจ้าป่าช่วยโดยจะเก็บขนด้วยหมูเป็ดและไก่
- ง. คนเลี้ยงวัวตามหาวัวที่หายไปไม่พบ จึงบนบานให้เจ้าป่าช่วยครั้นเมื่อพบว่าราชสีห์กำลังกินวัวอยู่ จึงต้องบนบานให้ตนเองปลอดภัยจากราชสีห์

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 20

การที่บางคนไม่รับประทานอาหารเช้าก็มีหลายสาเหตุ เช่น ถ้าเป็นเด็กอาจต้องรีบไปโรงเรียนแต่เช้าหรือต้นสายรับประทานอาหารเช้าไม่ทัน หนุ่มสาวกลัวจะอ้วน รูปร่าง ไม่สวย ถึงคดอาหารเช้า ส่วนผู้ใหญ่บางคนไม่ได้ทำงานหนัก ตอนเช้าเลยไม่รู้สึกหิวหรือบางคนกลัวอ้วน อีกทั้งเข้าใจว่าอาหารเช้าจะลดความอ้วนได้ จึงลดอาหารหนักแต่กลับรับประทานเครื่องดื่ม หรืออาหารหวานแทน ซึ่งเป็น การเข้าใจผิด
(จากหนังสือการอ่านจับใจความ ของ ทินรัตน์ จันทราทินันท์)

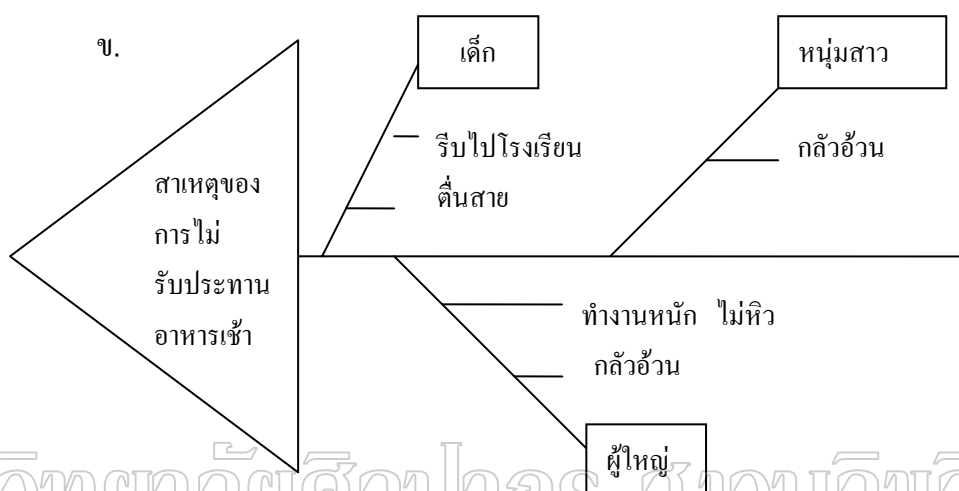

20. ข้อใดใช้แผนผังความคิดเพื่อสรุปใจความสำคัญได้เหมาะสมและถูกต้องที่สุด

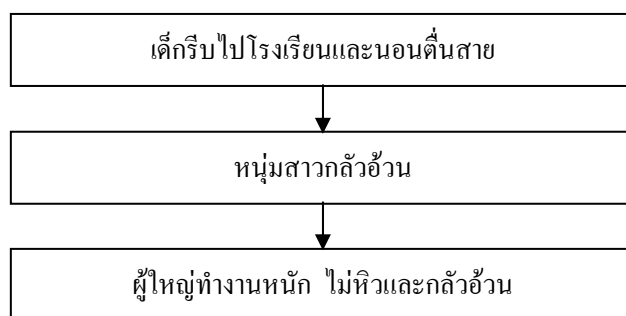
ก.

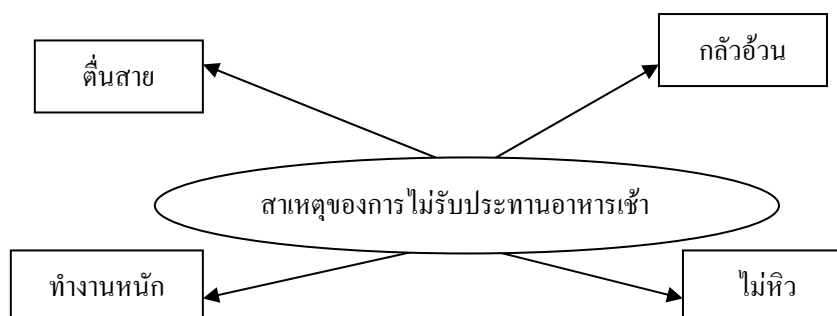
ข.

ค.

ง.

ตอนที่ 2 แบบทดสอบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ 40 คะแนน ให้เวลาในการปฏิบัติ
60 นาที

คำชี้แจง

ข้อ 1. ให้นักเรียนอ่านข่าวเรื่อง หุ่นยนต์ส่งเอกสารเทคโนโลยีการถกระป้อง
แล้วเขียนสรุปความ (10 คะแนน)

ข้อ 2. ให้นักเรียนอ่านข่าวเรื่อง หุ่นยนต์ส่งเอกสารเทคโนโลยีการถกระป้อง
แล้วสร้างแผนผังความคิด (10 คะแนน)

ข้อ 3. ให้นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง เขื่อน แล้วสร้างแผนผังความคิด (10 คะแนน)

ข้อ 4. ให้นักเรียนอ่านสารคดีเรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ แล้วสร้างแผนผัง
ความคิด (10 คะแนน)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วสร้างแผนผังความคิดและเขียนสรุปความ

หุ่นยนต์ส่งเอกสารเทคโนโลยีจักรกลกระป๋อง

หากคุ้นเคยกับหุ่นยนต์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง จนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ได้ สารพัด ตั้งแต่ทำกับข้าวไปจนถึงเล่นดนตรี เราอาจจะคิดไม่ถึงว่าเทคโนโลยีพื้น ๆ ก็สามารถสร้างสรรค์เป็นหุ่นยนต์ได้

นนท์ ทองโปร่งใส จากโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จ.นครปฐม เป็นนักเรียนทุนโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้ทดลองทำโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง หุ่นยนต์ส่งสารจักรกลกระป๋อง นนท์ต้องการสร้างหุ่นยนต์ที่สามารถทำงานได้ตามคำสั่งที่ป้อนเข้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผนวกเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับการทำงานในชีวิตประจำวัน หุ่นยนต์สามารถตรวจจับ ส่งข้อมูลประมวลผลและทำงานโดยใช้วงจรกระป๋องแทนการใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์หรือหน่วยประมวลผลขนาดจิ๋วซึ่งมีราคาแพงมาก

หุ่นยนต์ส่งสารของนนท์ทำหน้าที่ส่งเอกสารไปตามอาคารเรียนภายในบริเวณโรงเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คำสั่งจะถูกส่งไปยังคอมพิวเตอร์ผ่านวงจรในรถกระป๋องเมื่อคอมพิวเตอร์รับรู้เป้าหมายคำสั่ง ก็จะสั่งการให้หุ่นยนต์เดินไปตามเป้าหมายที่กำหนด จะมีเซ็นเซอร์จับการสะท้อนของเส้นสะท้อนแสงตามทางเดิน มีตัวต้านทานรับเสียงเพื่อป้องกันไม่ให้หุ่นยนต์เดินออกนอกเส้นทาง

โปรแกรมประมวลผลนั้น นนท์ทำบนโปรแกรมวิซวลเบสิก เขาให้เหตุผลว่าใช้งานง่ายสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย

ข้อดีของหุ่นยนต์ส่งสารจักรกลกระป๋อง คือ สามารถทำงานได้ตามต้องการราคาถูกลงง่าย ใช้ง่านง่าย ใช้ไฟน้อย แต่มีข้อเสียก็คือ ไม่สามารถทำงานได้หลากหลายเหมือนหุ่นยนต์ที่ใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์ เนื่องจากข้อจำกัดของรถกระป๋องและพอร์ตขนาน

ถึงแม้ว่าโครงงานของนนท์จะยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มากนัก แต่ก็ยังเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการประดิษฐ์หุ่นยนต์ที่ใช้ต้นทุนต่ำ สามารถทำได้เองโดยไม่ต้องอาศัยความรู้มากมาย เด็กๆก็ทำได้โดยการประยุกต์ใช้รถกระป๋อง

นนท์ยอมรับว่าโครงการนี้มีอุปสรรคมาก เพราะหากจะทำหุ่นยนต์ให้ได้ดี ต้องอาศัยทักษะความชำนาญด้านช่างกล และต้องมีเครื่องมือช่าง แต่เขาเป็นนักเรียนสายสามัญที่ไม่รู้เรื่องช่างกล ไม่มีเครื่องมือ จึงต้องใช้วิธีคิดแปลงหาวัสดุอื่นมาทดแทนซึ่งก็ได้ผลในระดับหนึ่ง

(จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันพุธที่ 12 ตุลาคม 2548)

2. จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วสร้างแผนผังความคิดเพื่อจำแนกประเภทของเขื่อน

เขื่อน

“คนทั่วไปรู้จักทำท่อบก้นน้ำไว้ใช้สอยในด้านอุปโภคบริโภค ชาวบ้านทางภาคเหนือรู้จักสร้างฝายมาช่วยในการเพาะปลูก ความคิดดังกล่าวนี้ได้พัฒนามาเป็นเขื่อนในภายหลัง

เขื่อนที่สร้างขึ้นในประเทศไทย ทำได้สองวิธี คือ เขื่อนคอนกรีตและเขื่อนดิน เขื่อนดินเป็นเขื่อนที่ใช้ดินบดอัดเป็นชั้น ๆ ชั้นละประมาณ 30 เซนติเมตร เขื่อนดินเป็นเขื่อนที่ใช้ดินบดอัดเป็นชั้น ๆ ชั้นละประมาณ 30 เซนติเมตร ใส่อินทิมก้นหลาย ๆ ชั้นขึ้นมาให้สูงจนก้นน้ำได้ตามที่ต้องการตรงกลางมีร่องแกนเป็นดินเหนียว อัดฉีดน้ำปูนลงไปในพื้นที่ตามหลักวิชาธรณีวิทยา เพื่อไม่ให้น้ำซึมผ่านฐานรากของเขื่อนได้ อัดฉีดเสร็จแล้วก็ถมดินหินประเภทต่างๆ ตามระดับชั้นตามแบบของเขื่อน เขื่อนประเภทนี้ได้แก่เขื่อนแก่งกระจาน ในลุ่มน้ำเพชร จังหวัดเพชรบุรี เขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนเขื่อนคอนกรีตสร้างด้วยคอนกรีตระหว่างหุบเขาสองด้าน ปกติจะสร้างเป็นรูปเขื่อนโค้งเพื่อให้ตัวเขื่อนรับแรงดันของน้ำ แล้วถ่ายแรงไปยังหุบเขาซึ่งหุบเขาทั้งสองด้านจะต้องแข็งแรงพอที่จะสามารถรับแรงดันของน้ำให้เขื่อนอยู่ตัวได้ ในการสร้างเขื่อนลักษณะนี้ไม่ต้องใช้คอนกรีตหนาแน่น แต่ถ้าสร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตหนา ตัวเขื่อนจึงจะมีน้ำหนักช่วยรับแรงดันของน้ำได้ เขื่อนชนิดนี้ได้แก่ เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก เขื่อนกัวลม จังหวัดลำปาง”

(จากหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

3. จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วสร้างแผนผังความคิดเพื่อบอกสาเหตุของการเกิดโรค

โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

การแพทย์แผนปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยมากขึ้น สามารถรักษาโรคภัยต่าง ๆ ให้หายได้ “ทำไมเราต้องรอให้เกิดโรคร้ายเพื่อให้หมอรักษา” “ทำไมเราไม่ดูแลรักษาตัวเองให้ห่างไกลจากโรคร้ายที่จะเกิดขึ้น” คำตอบหนึ่งที่พอจะตอบได้คือ เราไม่รู้สาเหตุของการเกิดโรค นั่นเอง เมื่อไม่รู้สาเหตุจึงไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ดังนั้นเราจึงควรเรียนรู้เกี่ยวกับโรคซึ่งมีสาระดังนี้

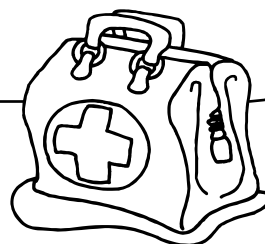
โรคแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. โรคติดต่อเป็นโรคที่ติดต่อจากคนไปสู่คนหรือจากสัตว์ไปสู่คนได้

1.1 โรคอหิวาตกโรค เป็นโรคระบบทางเดินอาหารที่เกิดขึ้นเฉียบพลัน ผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้จะมีอาการปวดท้อง ถ่ายอุจจาระเหลว คลื่นไส้ อาเจียน มีกลิ่นคาว อาเจียน อ่อนเพลียและเป็นตะคริวที่ขา เป็นผลให้ร่างกายขาดน้ำและเกลือแร่ ถ้าไม่ได้รับการรักษาอาจถึงแก่ชีวิตได้ สาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ติดต่อกันได้จากการรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำที่ปนเปื้อนอุจจาระหรืออาเจียนของผู้ป่วย การรับประทานอาหารที่มีแมลงวันตอมหรือรับประทานหอยดิบ ๆ จากแหล่งที่มีเชื้อนี้

1.2 โรคไข้มาลาเรีย มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น ไข้จับสั่น ไข้ป่า เป็นโรคติดต่อที่เกิดขึ้นในเขตร้อน และมียุงก้นปล่องเป็นพาหะนำโรค การติดต่อโรคเริ่มจากยุงก้นปล่องไปกัดผู้ป่วยและดูดเลือดที่มีเชื้อไข้มาลาเรียเข้าไปด้วย เมื่อยุงตัวนี้ไปกัดคนปกติก็จะปล่อยเชื้อมาลาเรียทำให้ผู้ป่วยที่ถูกยุงกัดป่วยเป็นไข้มาลาเรีย

1.3 โรคซาร์ส หรือโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดใหม่ ผู้ที่เป็นโรคซาร์สจะมีอาการไข้สูง 38-40 องศาเซลเซียส ไอแห้งแห้ง หายใจขัด เมื่อนำตัวผู้ป่วยเอกซเรย์จะพบความผิดปกติที่ปอดซึ่งดูคล้ายปอดบวม

นอกจากนั้นอาจมีอาการปวดศีรษะ หนาวสั่น กล้ามเนื้อตึง เบื่ออาหาร มึนงง และท้องร่วง แต่อาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นหลังจากการฝังตัวของเชื้อโรคแล้ว 2 – 7 วัน หรือ 3 – 5 วันเป็นส่วนใหญ่ ก่อนผู้ป่วยจะรู้สึกตัวเหมือนมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ โรคซาร์สแพร่ระบาดโดยผ่าน ฝอยละอองน้ำลายของผู้ติดเชื้อที่ไอหรือจามประชิดตัว โดยที่เชื้อไวรัสซาร์สยังสามารถลอยตัวอยู่ในอากาศนอกตัวคนไข้ได้นานราว 3 – 6 ชั่วโมง และเกาะติดอยู่กับเครื่องใช้บริเวณนั้น

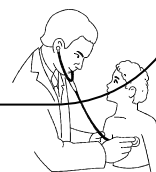
2. โรคไม่ติดต่อ เป็นโรคไม่สามารถติดต่อไปยังผู้อื่นได้

2.1 โรคอ้วน คือ สภาวะร่างกายมีน้ำหนักตัวมากกว่า มีการสะสมไขมันใต้ผิวหนัง ผลของโรคอ้วนทำให้เกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ โรคเบาหวาน ตลอดจนผลกระทบต่อปัญหาทางจิตใจและทางด้านสังคม สาเหตุของการเกิดโรคคือ รับประทานอาหารเกินความต้องการของร่างกายและออกกำลังกายน้อย เกิดจากกรรมพันธุ์ เช่น ถ้าพ่อแม่อ้วน ลูกก็มีโอกาสอ้วนด้วย เกิดจากความผิดปกติทางสมอง ทำให้การควบคุมการกินอาหารผิดปกติ เกิดจากความเครียด มีผลให้บางคนเกิดความอยากอาหารมากกว่าปกติ

2.2 โรคเบาหวาน คือ โรคที่เกิดจากความผิดปกติของตับอ่อนที่ไม่สามารถหลั่งสารอินซูลิน เพื่อรักษาระดับน้ำตาลในเลือดได้ ซึ่งทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนได้หลายอย่าง เช่น ตาบอด ประสาทเสื่อม โรคไต โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดตีบ สาเหตุของการเกิดโรค คือ เกิดจากพันธุกรรม โรคเบาหวานถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น พ่อแม่เป็นโรคเบาหวาน ลูกก็เป็นโรคเบาหวานด้วย เกิดจากความอ้วน คนอ้วนมักกินอาหารมากเกินไป โดยเฉพาะอาหารที่มีน้ำตาลมากมีรสหวานจัด เกิดจากความเครียด จะกระตุ้นให้ฮอร์โมนบางชนิดหลั่งออกมามากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูง เกิดจากขาดการออกกำลังกาย ทำให้ร่างกายอ้วนได้ง่าย มีผลทำให้เป็นเบาหวานได้ง่ายโดยเฉพาะผู้ที่มีอายุมาก

เมื่อเราทราบสาเหตุของการเกิดโรคแล้ว คิดว่าน่าจะป้องกันตนเองให้ห่างไกลโรคได้และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขไม่ต้องไปหาหมอ..

(จากหนังสือแบบเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของอักษรเจริญทัศน์)

(กระดาษคำตอบสำหรับเขียนแผนผังความคิด)

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อที่	เฉลย	ทักษะที่ประเมิน
1	ค	ความจำ
2	ง	ความเข้าใจ
3	ง	การนำไปใช้
4	ง	การวิเคราะห์
5	ข	ความจำ
6	ค	การนำไปใช้
7	ข	การวิเคราะห์
8	ข	การนำไปใช้
9	ค	การวิเคราะห์
10	ง	ความจำ
11	ก	ความจำ
12	ง	การวิเคราะห์
13	ข	การวิเคราะห์
14	ง	การวิเคราะห์
15	ค	ความจำ
16	ง	การวิเคราะห์
17	ค	ความจำ
18	ก	การนำไปใช้
19	ง	การวิเคราะห์
20	ข	การนำไปใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง ประเภทของแผนผังความคิด
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสรุปความโดยใช้โครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิด เป็นการฝึกให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า การอ่าน การฟัง แล้วนำข้อมูลจัดกลุ่มเป็นแผนภาพให้เห็นโครงสร้างความคิด ดังนั้นนักเรียนควรได้รู้จักประเภทของแผนผังความคิด เพื่อนำแผนผังความคิดไปใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

การตอบคำถามจากเรื่องที่เรียนรู้ได้และนำคำตอบนั้นไปสร้างเป็นแผนผังหรือเค้าโครงแล้วเขียนสรุปความอีกครั้งหนึ่ง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของแผนผังความคิดได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดจากเรื่องประเภทของแผนผังความคิดได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความเรื่องประเภทของแผนผังความคิดได้

สาระการเรียนรู้

ประเภทของแผนผังความคิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนแบ่งกลุ่มละเท่า ๆ กันจำนวน 3 กลุ่มพร้อมทั้งเขียนชื่อสมาชิกและตำแหน่งเป็นแผนผังความคิดลงในกระดาษแผ่นใหญ่ โดยครูเปิดเพลง 3 เพลงเป็นสัญญาณเมื่อจบเพลงให้แต่ละกลุ่มออกมาแนะนำสมาชิกของตนเอง

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับแผนผังความคิด เช่น “ใครรู้จักแผนผังความคิดบ้าง” “แผนผังความคิดที่นักเรียนรู้จักมีชื่อหรือไม่” “และลักษณะของแผนผังเป็นอย่างไร” จากนั้นครูจึง

อธิบายลักษณะและการเลือกใช้แผนผังความคิดชนิดต่าง ๆ ได้แก่ แผนผังความคิดแบบไฮเมงมูม แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท แผนผังความคิดแบบขั้นบันได และแผนผังความคิดแบบ ก้างปลา

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องประเภทของแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง
3. ครูแจกกระดาษแผ่นใหญ่และใบงานเรื่อง“เลือกใช้ให้ถูก” จากนั้นให้ทุกคนอ่านใบงานพร้อมกัน แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกข้อความที่ตนพอใจ กลุ่มละ 1 ข้อความ
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายเพื่อเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับข้อความที่เลือกโดยมีครูคอยให้คำแนะนำ
5. ครูใช้คำถามนำเพื่อให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มเขียนชื่อเรื่องและเขียนโครงร่างล้อมรอบข้อความ จากนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบข้อความนั้น พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือหรือแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรืออาจใช้คำถามเพิ่ม

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเองให้เพื่อน ๆ ทราบและร่วมกันอภิปรายหรือเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้แผนผังความคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นักเรียนทุกคนทำใบงานเรื่อง เขียนแผนผังความคิดประเภทของแผนผังความคิด และใบงานเขียนสรุปความประเภทแผนผังความคิด

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องด้วยการตอบคำถามจากครูผู้สอน ดังนี้

- แผนผังความคิดแบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
- แต่ละประเภทเหมาะสมกับงานเขียนชนิดใด

สื่อการเรียนรู้

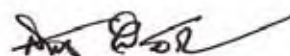
1. ใบความรู้ เรื่อง ประเภทของแผนผังความคิด
2. ใบงาน เรื่อง เลือกใช้ให้ถูก
3. ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิดประเภทของแผนผังความคิด
4. ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความประเภทของแผนผังความคิด

การประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงาน
2. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท
3. ประเมินการเขียนสรุปความ

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นแผนการสอนที่ให้ผู้เรียนรู้จักการสร้างองค์ความรู้ด้วยการใช้แผนผังความคิดโดยให้นักเรียนสรุปความจากบทเรียนครูควรแนะนำขั้นตอนการสร้างความรู้ เพื่อให้นักเรียนรู้จักสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองให้มาก ๆ

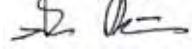

(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนผังความคิดที่นักเรียนสร้างขึ้นเพื่อแนะนำสมาชิกภายในกลุ่มเป็นแผนผังความคิดแบบไขว้แมงมุม เมื่อครูพูดคุยและซักถามถึงประเภทของแผนผังความคิด พบว่า นักเรียนไม่เคยทราบมาก่อนว่าแผนผังความคิดมีหลายประเภท เมื่อให้นักเรียนศึกษาในใบความรู้และทำใบงาน นักเรียนจึงให้ความสนใจต่อการเรียนรู้เป็นอย่างดีแต่ก็ยังเลือกใช้แผนผังความคิดแต่ละประเภทได้ไม่เหมาะสมนัก ครูจึงต้องอธิบายเพิ่มเติมและอธิบายซ้ำๆ ในขณะที่นักเรียนทำใบงานที่ละขั้นตอนอีกครั้งหนึ่ง

ลงชื่อ ผู้บันทึก

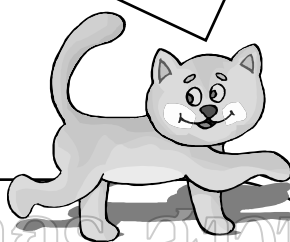
(นางสาวกัญญา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

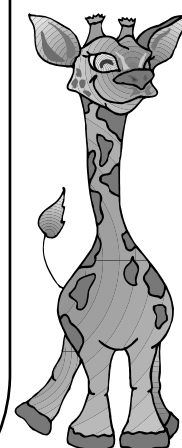
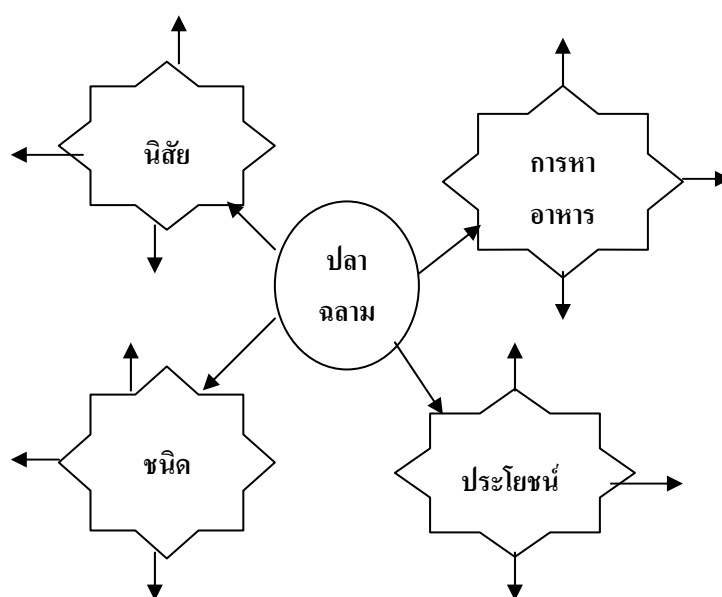
ใบความรู้ เรื่อง ประเภทของแผนผังความคิด

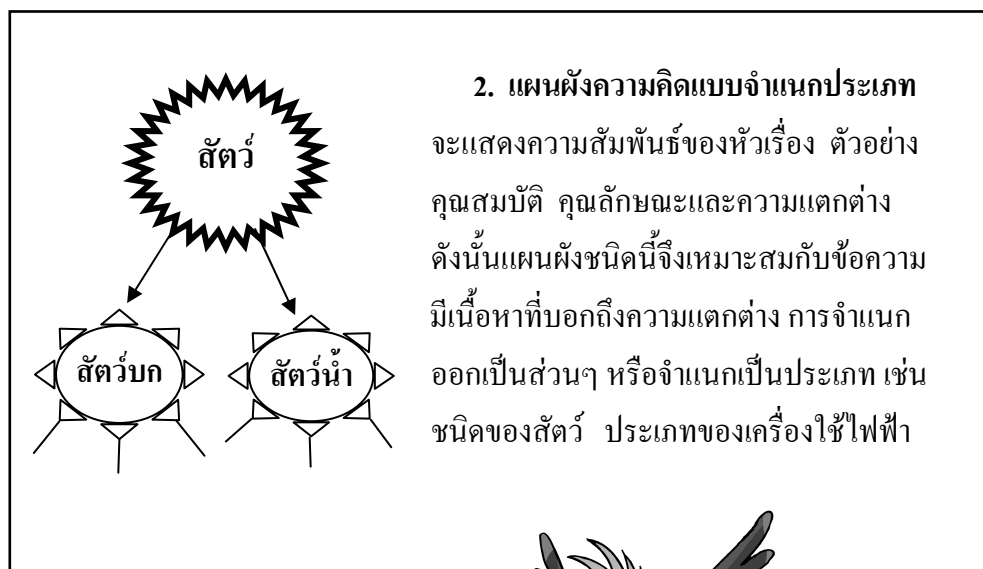
คำชี้แจง จงศึกษาใบความรู้ต่อไปนี้

แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง แผนผังที่แสดง ถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ของผู้เรียน ที่ผ่านการประมวลความรู้ความคิด ตามลำดับขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้นเชื่อมโยง และคำหรือวลี ที่แสดงถึงข้อมูลหรือคำสำคัญนั้น ๆ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทได้ 4 ประเภท คือ

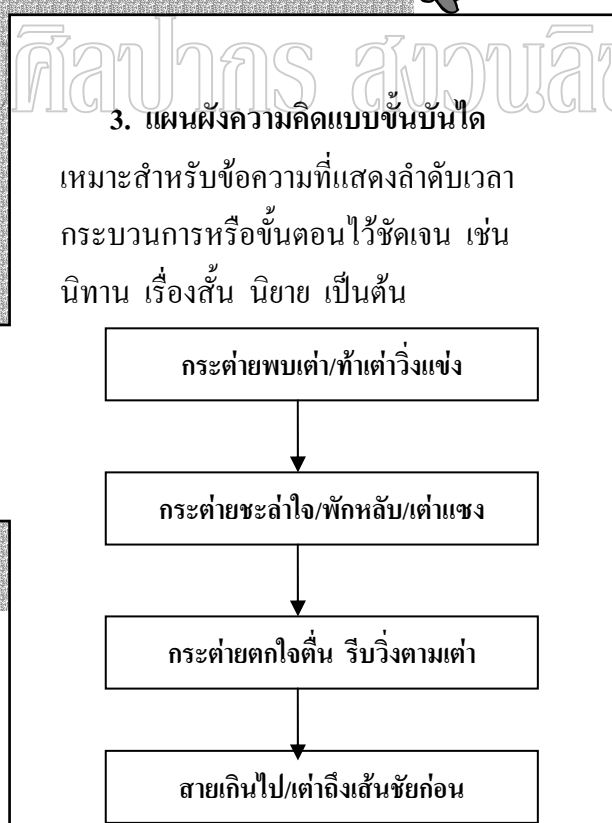

1. แผนผังความคิดแบบใยแมงมุม ใช้สำหรับข้อความที่มีใจความสำคัญ และรายละเอียดชัดเจนหรือสำหรับการเขียนแบบสร้างสรรค์ที่สามารถแตกความคิดได้หลากหลาย

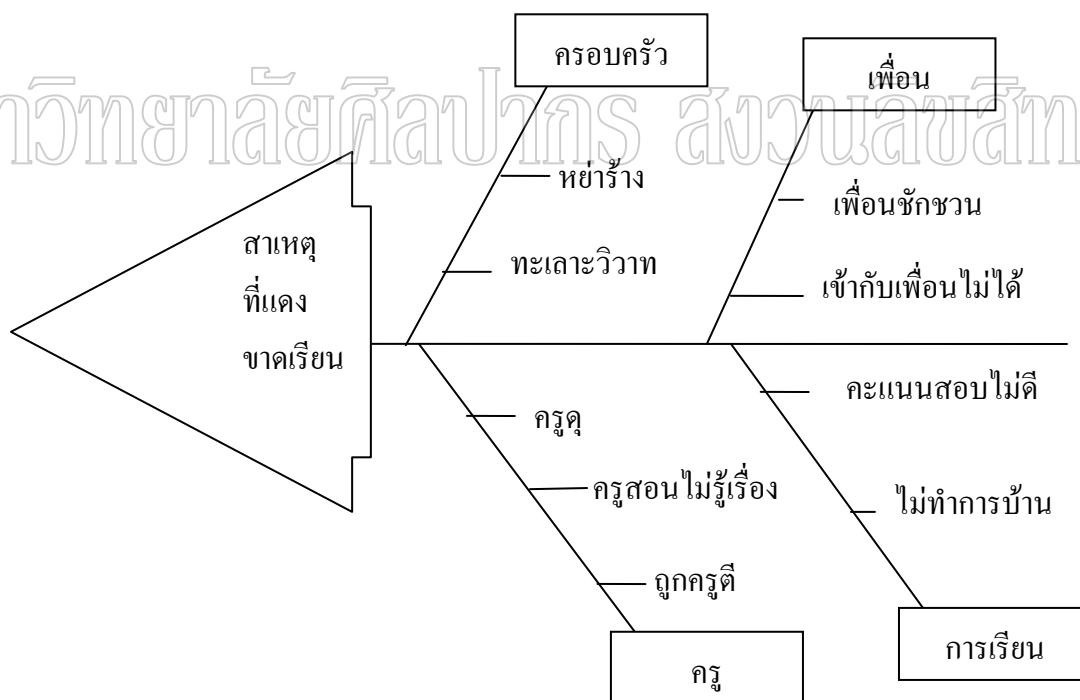
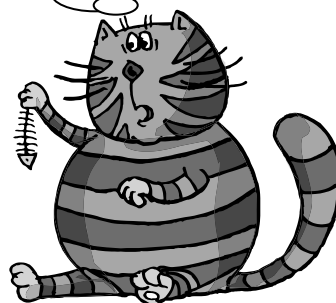

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

4. แผนผังความคิดแบบก้างปลา ช่วยให้ผู้ใ้สามารถใช้สามารถ
แยกแยะสิ่งที้อาจเป็นสาเหตุของผลหรือปัญหาหรือใช้กับ
เนื้อหาที่เป็นเหตุเป็นผลกัน

ใบงาน เรื่อง เลือกใช้ให้ถูก

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

ข้อความที่ 1

เสือโคร่งเจ้าอารมณ์

เสือโคร่งตัวหนึ่งกลับมาถึงถ้ำก็ตะโกนขึ้นอย่างหงุดหงิดว่า

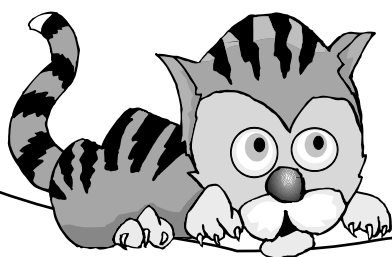
“หาอาหารได้แล้ว หาอาหารได้แล้ว ใครหิวก็ออกมากินเอง”

เมียเสือโคร่งจึงถามว่า “อ้าว! พี่ไม่ได้ลากเหยื่อกลับมาหรือจ๊ะ” “ไม่ได้ลากมา!”

เสือโคร่งตะโกนดิ่งลั่นถ้ำ “ฉันออกหาอาหารตั้งแต่เช้าจนเหนื่อยแล้ว เมื่อครู่จับมาได้ตัวหนึ่ง เลยกินไว้ที่ชายทุ่งโน่น” “โธ่พูดเบาๆ หน่อยสิจ๊ะ เดี่ยวสัตว์อื่นได้ยินกันหมด”

เมื่อได้ยินเมียพูดเช่นนั้น เสือโคร่งก็ถูกคิดได้จึงรีบวิ่งกลับไปที่ชายทุ่ง แต่ก็ไม่พบซากเหยื่ออันโอชะของมันเสียแล้ว

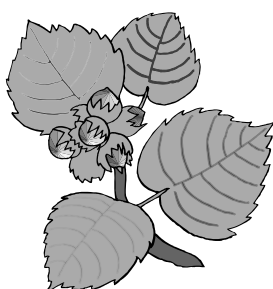
(จากหนังสือ 50 นิทานอ่านเพลิน ของ พ.ศรีสมิต)

แผนผังความคิดที่เลือกใช้คือ.....

ข้อความที่ 2

สาเหตุของการเกิดโรคในผักสวนครัว

โรคที่พบมากในผักกาดขาวปลีและกะหล่ำดอก คือ โรคเน่าคอดิน ซึ่งเกิดจากเชื้อรา หรือแบคทีเรียที่อยู่ตามดินและอาจจะกัดกินต้นผักได้ ดังนั้นการป้องกันจึงควรใช้เมล็ดคลุกยาฆ่าเชื้อโรคก่อนนำมาเพาะพันธุ์ ส่วนโรคที่พบมากในผักกาดเขียวปลี คือ โรคเหี่ยวเฉา ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา สาเหตุเกิดจากการเตรียมดินไม่ดีและปลูกผักติดต่อกันหลายครั้ง วิธีการป้องกันโดยการฉีดยาฆ่าเชื้อราและปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนเมื่อพบพืชเป็นโรคดังกล่าวควรถอนแล้วนำไปเผาทิ้ง

(จากหนังสือแบบเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

แผนผังความคิดที่เลือกใช้ คือ.....

ข้อความที่ 3

ประเภทของงานเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนเองออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งนักวิชาการได้จำแนกประเภทของงานเขียนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. **บันเทิงคดี** เป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน แต่สอดแทรกความรู้ หรือข้อคิดและคติธรรมไว้ เนื้อหาสาระเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งสมมติขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริงมีการสมมติตัวละคร สมมติเหตุการณ์และสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ซึ่งสามารถเขียนได้ทั้งบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง เช่น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน

2. **หนังสือสารคดี** เป็นหนังสือที่เน้นให้ความรู้แก่ผู้อ่านแต่สอดแทรกความบันเทิงไว้ด้วย เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้ อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สัตว์ วิทยาศาสตร์ สุขภาพ เกี่ยวกับสถานที่และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น สารคดีชีวประวัติ สารคดีท่องเที่ยว

3. **บทร้อยกรอง** เป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน ผู้ฟังและสอดแทรกไว้ด้วยความรู้และคติธรรม เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก ปริศนาคำทาย บทกลอนสอนใจวัยรุ่น

(จากหนังสือคู่มือ การเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก
ของ ดร.สมพร จารุณี)

แผนผังความคิดที่เลือกใช้ คือ.....

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนเติมข้อความลงในแผนผังความคิดให้ถูกต้อง

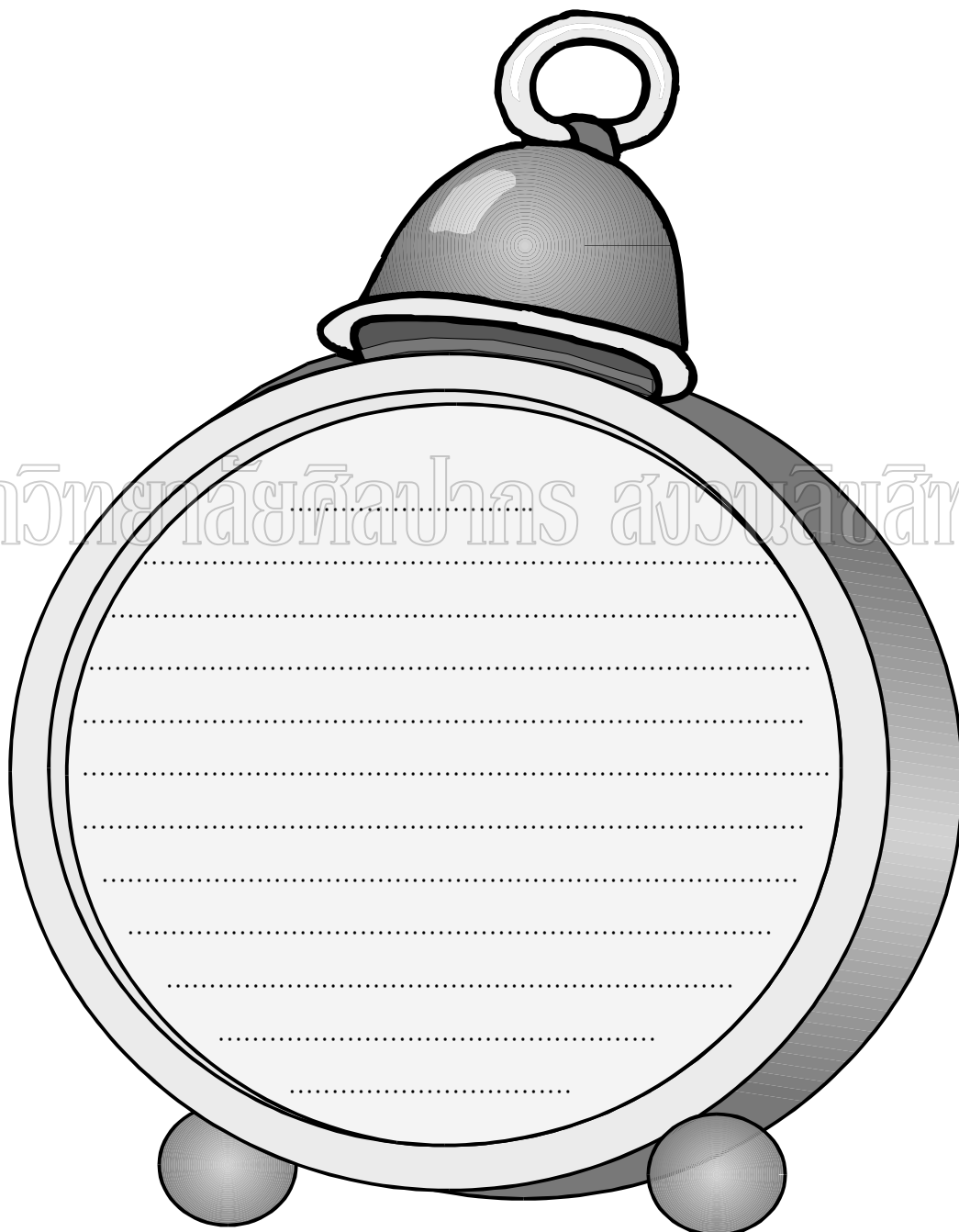

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความประเทของแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนสรุปความตามแผนผังความคิดด้วยสำนวนของนักเรียนเอง

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 235)

เลขที่	การจำแนกความสำคัญของเนื้อเรื่อง				การเขียนใจความสนับสนุน				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1	✓					✓				✓	8
2	✓					✓				✓	8
3	✓				✓				✓		10
4	✓					✓				✓	8
5	✓					✓				✓	8
6	✓					✓				✓	8
7	✓					✓				✓	8
8	✓					✓				✓	8
9	✓					✓				✓	8
10	✓					✓				✓	8
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓					✓				✓	8
16	✓					✓				✓	8
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		10
22	✓				✓				✓		10
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓				✓		10
25	✓					✓				✓	8
26	✓					✓				✓	8
27	✓					✓				✓	8
28	✓					✓				✓	8
29	✓				✓				✓		10
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1			✓			✓				✓	7
2			✓			✓				✓	7
3		✓				✓				✓	8
4			✓			✓				✓	7
5		✓				✓				✓	8
6			✓			✓				✓	7
7			✓			✓				✓	7
8			✓			✓				✓	7
9			✓			✓				✓	7
10			✓			✓				✓	7
11		✓				✓				✓	8
12		✓				✓				✓	8
13		✓				✓			✓		9
14		✓				✓			✓		9
15		✓				✓				✓	8
16		✓				✓				✓	8
17		✓				✓			✓		9
18		✓				✓				✓	9
19		✓				✓				✓	8
20		✓				✓			✓		9
21		✓				✓				✓	9
22		✓				✓				✓	8
23		✓				✓			✓		9
24		✓				✓			✓		9
25		✓				✓				✓	8
26			✓				✓		✓		7
27			✓				✓		✓		7
28		✓				✓				✓	8
29		✓				✓				✓	8
30		✓				✓			✓		9

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความ
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเขียนสรุปความ เป็นทักษะการเขียนที่สืบเนื่องและสัมพันธ์กับการอ่านจับใจความ กล่าวคือเป็นการสื่อสารที่ผู้เขียนต้องแสดงทั้งสมรรถภาพในการอ่านจับใจความให้ถูกต้องตรงประเด็น และสามารถเรียบเรียงภาษาเขียน สละสลวย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดของเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความจากที่อ่านได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สาระการเรียนรู้

ความหมาย ความสำคัญ และขั้นตอนการเขียนสรุปความ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กันแล้วเล่นเกม “แปลงร่าง” โดยให้นักเรียนสมาชิกในกลุ่ม ยืน หรือนั่ง เพื่อสร้างเป็นแผนผังความคิดตามที่ครูกำหนด เช่น “โอม ! อิมเมใจได้ เจ้าจงแปลงร่างเป็นแผนผังความคิดที่ใช้จำแนกประเภทของเครื่องใช้ภายในบ้าน” “โอม ! อิมเมใจได้ เจ้าจงแปลงร่างเป็นแผนผังความคิดสำหรับใช้กับข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน” เป็นต้น

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่องการเขียนสรุปความ ภายในเวลา 10 นาที ซึ่งนักเรียนสามารถอ่านได้มากกว่า 1 รอบ จากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านแล้วเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องการเขียนสรุปความอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องลงตรงกึ่งกลางของกระดาษใบงานเรื่องเขียนแผนผังความคิดที่ครูแจกให้ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่างๆ ล้อมรอบข้อความหรืออาจจะใช้วิธีตกแต่งเพิ่มเติมจากโครงร่างที่ครูกำหนดไว้ให้

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่อง เช่น

3.1 การเขียนสรุปความหมายถึง ...

3.2 การเขียนสรุปความมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3.3 การเขียนสรุปความมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร

4. เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่องแล้ว จึงเขียนลงในกระดาษ โดยเขียนต่อจากชื่อเรื่องเป็นแผนผังแบบขั้นบันได และเขียนโครงร่างล้อมรอบข้อความพร้อมทั้งโยงเส้นจากชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญตามลำดับ เช่น ชื่อเรื่อง – ความหมาย – ความสำคัญ – ขั้นตอนการเขียนสรุปความ เป็นต้น

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบข้อความนั้น แล้วโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน โดยครูคอยให้คำปรึกษาหรือแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

6. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแก้ไขหรือเพิ่มเติมให้แผนผังความคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นจึงเขียนสรุปความด้วยสำนวนภาษาของตนเองลงในใบงาน เรื่องเขียนสรุปความ พร้อมทั้งตกแต่งแผนผังความคิดให้สวยงาม

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยสุ่มตัวอย่างนักเรียน 2 – 3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ เรื่อง การเขียนสรุปความ
2. ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด
3. ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. ประเมินการเขียนสรุปความ
3. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะการเขียนโดยการสรุปความ ครูควรแนะนำถึงวิธีการสรุปความให้นักเรียนทราบถึงขั้นตอนก่อน แล้วจึงฝึกให้นักเรียนทำเองเพื่อสร้างองค์ความรู้และไม่ควรเน้นรูปแบบมากนัก

(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนมีความสุขกับการทำกิจกรรม “แปลงร่าง” และจำประเภทของแผนผังความคิดได้มากขึ้น เมื่อให้ทำกิจกรรมในใบงานจึงสามารถเลือกใช้แผนผังความคิดได้เหมาะสมและเขียนสรุปความได้ดีแต่ยังเขียนโครงร่างล้อมรอบข้อความในแบบซ้ำ ๆ ครูจึงแนะนำให้นักเรียนคิดถึงเครื่องใช้ใกล้ตัว เพื่อลองนำมาเขียนโครงร่างแผนผังความคิด เช่น ดินสอ ปากกา กิ่งไม้ เป็นต้น

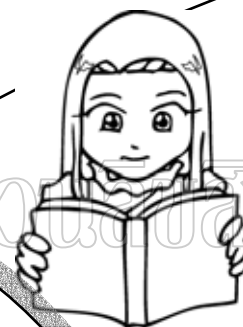
ลงชื่อ ผู้บันทึก
(นางสาวกัณหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

ใบความรู้ เรื่อง การเขียนสรุปความ

คำชี้แจง จงศึกษาใบความรู้ต่อไปนี้

การเขียนสรุปความ เป็นการเขียนสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญของเรื่องที้อ่าน โดยใช้หลักการเขียนตอบคำถามให้ได้สาระว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร และนำเนื้อหาสำคัญดังกล่าวมาเรียบเรียงใหม่ให้สละสลวยต่อเนื่องอย่างชัดเจนและกะทัดรัด การเขียนสรุปความมีความสำคัญต่อนักเรียนและบุคคลทั่วไป คือ ใช้สำหรับสรุปเรื่องราวที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟังและที่สำคัญ ใช้สรุปสาระสำคัญในการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ นำไปใช้ในการสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียนสรุปความมีขั้นตอน ดังนี้

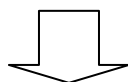
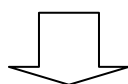
1. อ่านเนื้อเรื่องอย่างรอบคอบหรืออ่านซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง จนเกิดความเข้าใจที่ละเอียดหน้า
2. จดเส้นใต้ข้อความที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องหรือจดบันทึกไว้ หรือใช้คำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แล้วตอบคำถามตามประเด็นที่ถาม
3. นำข้อความที่ได้หรือที่จดบันทึกไว้มาเขียนเป็นแผนผังความคิดหรือเค้าโครงง่าย ๆ
4. จากนั้นจึงเรียบเรียงข้อความใหม่ที่สั้นกระชับ แต่ได้ใจความที่สมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

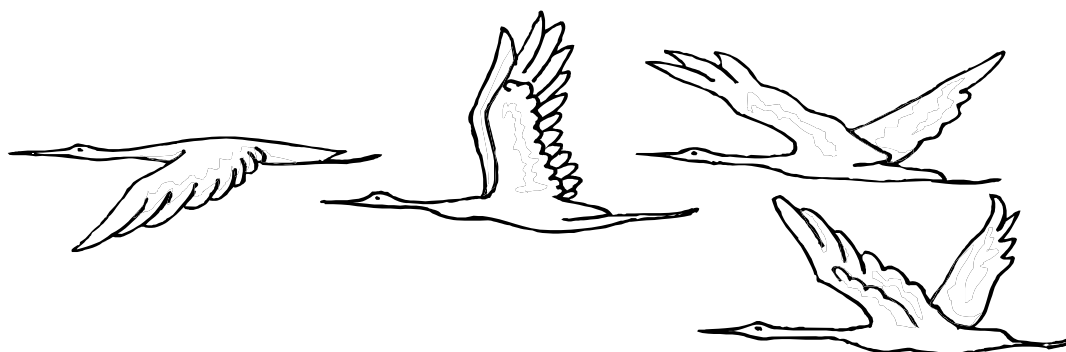
ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงอ่านข้อความจากใบความรู้เรื่องการเขียนสรุปความแล้วเติมประเด็นสำคัญลงในแผนผังความคิดและต่อเติมแผนผังความคิดให้สมบูรณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

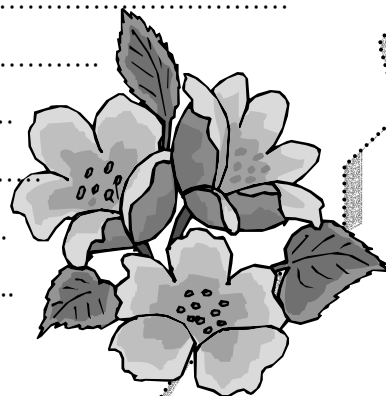

ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนสรุปความเรื่องการเขียนสรุปความ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	3	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓			✓					✓	8
2		✓			✓					✓	8
3		✓			✓					✓	8
4		✓				✓				✓	7
5		✓				✓				✓	7
6		✓			✓					✓	8
7		✓			✓					✓	8
8		✓			✓					✓	8
9		✓			✓					✓	8
10		✓			✓					✓	8
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15		✓			✓				✓		9
16		✓			✓				✓		9
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19		✓			✓				✓		9
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		10
22		✓			✓				✓		9
23	✓				✓				✓		10
24		✓			✓					✓	8
25		✓			✓					✓	8
26		✓			✓					✓	8
27		✓			✓					✓	8
28	✓				✓				✓		10
29	✓				✓				✓		10
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓					✓		✓		8
2		✓				✓				✓	8
3		✓				✓				✓	8
4		✓					✓		✓		8
5		✓					✓		✓		8
6		✓				✓				✓	8
7		✓				✓				✓	8
8		✓					✓		✓		8
9		✓					✓		✓		8
10		✓					✓		✓		8
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14		✓				✓			✓		9
15		✓				✓			✓		9
16	✓					✓			✓		10
17	✓					✓			✓		10
18		✓				✓			✓		9
19	✓					✓			✓		10
20		✓				✓			✓		9
21		✓				✓				✓	8
22		✓				✓				✓	8
23		✓				✓				✓	8
24		✓				✓				✓	8
25	✓					✓			✓		10
26	✓					✓			✓		10
27	✓					✓			✓		10
28	✓					✓			✓		10
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความจากนิทาน
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

นิทานเป็นเรื่องที่ผู้แต่งสมมติขึ้น โดยอาศัยเค้าความเป็นจริงบ้างเล็กน้อยหรือไม่มี
เค้าความจริงเลย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านและจบลงด้วยข้อคิดหรือคติธรรม
การตอบคำถามจากนิทานที่นักเรียนอ่าน แล้วนำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิด
แล้วเขียนสรุปความอีกครั้งจะทำให้ นักเรียน ได้ความรู้ ข้อคิดและคติธรรมจากเรื่องที่อ่าน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้ นักเรียน มีความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากนิทานเรื่องความสามัคคีได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดนิทานเรื่องความสามัคคีได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความนิทานเรื่องความสามัคคีได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความจากนิทาน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนฟังครูเล่านิทานเรื่อง มิตรเทียม จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามลงในใบงาน
เรื่องมิตรเทียม แล้วสุ่มตัวอย่างนักเรียน 3 คน ให้เล่าเรื่องโดยย่อ

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนอ่านนิทานจากใบงานเรื่องความสามัคคี ภายในเวลา 10 นาที จากนั้น
นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านแล้วเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเรื่อง
2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนหญิง จากนั้น
นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้ทั้งสองกลุ่มแข่งขันกันเขียน
แผนผังความคิดบนกระดานดำโดยส่งตัวแทนครั้งละ 1 คน
3. ให้ตัวแทนนักเรียนของทั้งสองกลุ่มออกไปเขียนโครงร่างล้อมรอบชื่อเรื่อง

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่อง เช่น
 - 4.1 ตัวละครสำคัญของเรื่องได้แก่ (พ่อ ลูกๆ)
 - 4.2 เหตุการณ์สำคัญ/ปัญหาของเรื่องคือ (ลูกทั้ง 3 คนทะเลาะกันเสมอ)
 - 4.3 แนวทางแก้ปัญหาคือ (พ่อให้ลูกทั้ง 3 คนไปหาแขนงไม้ไผ่มาให้แล้วนำแขนงไม้ไผ่มัดรวมกัน ให้ลูกๆ ลองหักดู จากนั้นให้ลูกๆ ลองหักแขนงไม้ไผ่คนละ 1 อัน)
 - 4.4 ผลที่เกิดขึ้นคือ (ลูกๆ รักและสามัคคีกันไม่ทะเลาะกันอีก)
5. เมื่อได้คำตอบในข้อ 4.1 – 4.4 แล้วให้ตัวแทนของกลุ่มออกไปเขียนคำตอบของแต่ละข้อบนกระดานคำแล้วให้ตัวแทนคนต่อไปออกไปเขียนโครงร่างล้อมรอบข้อความพร้อมทั้งโยงเส้นเชื่อมแผนผัง กลุ่มใดทำเสร็จก่อนและถูกต้องสวยงามที่สุดเป็นฝ่ายชนะ
6. นักเรียนและครูช่วยกันทบทวนแผนผังความคิดของทั้งสองกลุ่ม จากนั้นจึงให้นักเรียนทุกคนเขียนแผนผังความคิดจากเนื้อเรื่องนิทานเรื่องความสามัคคีลงในใบงานเรื่องแผนผังความคิดพร้อมทั้งเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเองลงในใบงานเรื่องเขียนสรุปความที่กำหนดให้

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง โดยส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. นิทาน เรื่อง มิตรเทียม
2. ใบงานนิทาน เรื่อง ความสามัคคี
3. ใบงาน เรื่อง แผนผังความคิด
4. ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

การประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงาน
2. ประเมินการเขียนสรุปความ
3. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ควรให้นักเรียนสรุปข้อคิดคติธรรมที่ได้จากนิทาน แล้วนำไปปฏิบัติ ข้อใดควรทำ ข้อใดไม่ควรทำ จะเป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนมากยิ่งขึ้น

(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการที่นักเรียนได้ฝึกเขียนแผนผังความคิดโดยการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม แล้วช่วยกัน ทบทวนแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนฝึกเขียนแผนผังความคิดและสรุปความ ด้วยตนเองซึ่งถือว่าการฝึกแบบซ้ำ ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถ สร้างแผนผังความคิดและเขียนสรุปได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนงานลิขสิทธิ์

ลงชื่อ

ผู้บันทึก

(นางสาวกัณหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

นิทาน
(สำหรับครูผู้สอน)

มิตรเทียม

ครั้งหนึ่งนกอินทรีกับสุนัขจิ้งจอก คบหาเป็นเพื่อนกัน นกอินทรีทำรังอยู่บนยอดไม้สูง ส่วนสุนัขจิ้งจอกก็ขุดโพรงทำรังอาศัยอยู่ใกล้ๆ ต้นไม้ใหญ่ที่นั่นไม่นานต่อมา ทั้งนกอินทรีและสุนัขจิ้งจอกต่างก็มีลูกเล็กๆ

“ลูกเธอตัวอ้วนดีจัง” นกอินทรีบอกสุนัขจิ้งจอก “ลูกฉันขนอ่อนขึ้นเต็มตัวแล้ว กำลังกินกำลังนอน”

วันหนึ่งสุนัขจิ้งจอกผู้เป็นแม่ออกไปหาอาหารไกลจากโพรง นกอินทรีเห็นเป็นโอกาสเหมาะ จึงโฉบลงมาจับลูกสุนัขไปตัวหนึ่ง “เจ้าตัวนี้คงทำให้ลูกของเราอิ่มท้องแน่ๆ” แม่ นกอินทรีนึกกระหยิ่มใจ “พรุ่งนี้เราจะแอบไปโฉบลูกสุนัขจิ้งจอกมาอีกตัว”

นางสุนัขจิ้งจอกกลับมา รัง รู้เรื่องจึงตื่นตื่นไปหานางนกอินทรี

“ขอลูกฉันคืนเถอะ” นางสุนัขจิ้งจอกอ่อนวอน “ลูกเธอ เธอก็รัก”

“ไปให้พ้น ลูกฉันกำลังหิว” “โธ่! เราเป็นเพื่อนกันนะ ขอลูกฉันคืนเถอะ”

“ฉันเลิกนับเจ้าเป็นเพื่อนมานานแล้ว” นกอินทรีตัดไมตรี พลาบบอกลูกๆ ว่า

“เรามากินเนื้อแสนอร่อยกันเถอะลูกๆ”

“โธ่ลูกแม่” นางสุนัขจิ้งจอกคร่ำครวญ “แกทำลูกฉันบาดเจ็บแม่แต่นิดหนึ่งฉันก็จะทำลูกแกบ้าง” “หน้าอย่างแกหรือจะทำฉันได้” นางนกอินทรีหัวเราะ

นางสุนัขจิ้งจอกเห็นว่าพูดกันอย่างมิตรไม่รู้เรื่องจึงวิ่งเข้าไปในหมู่บ้านคาบเอาไม้ดีดไฟมาท่อนหนึ่งแล้วเริ่มสูมไฟที่โคนต้นไม้ ไฟลุกโชติช่วงร้อนถึงรังนกอินทรี

“โธ่! คุณสุนัขจิ้งจอก ฉันแค่หยอกเธอเล่น เธอก็เห็นเป็นจริงไปได้ นี่จะลูกของเธอ”

นางนกคาบเอาลูกสุนัขมาคืน

“คนอย่างเธอไม่ใช่มิตรแท้ เป็นมิตรเทียม”

นางสุนัขพาลูกกลับเข้าโพรง ตั้งแต่วันนั้นมา ทั้งสองก็ไม่ใช่มิตรกันอีกเลย

(จากหนังสือนิทานอีสปฉบับภาษาไทยเทียบภาษาอังกฤษ ของ บอณ)

ใบงาน เรื่อง มิตรเทียม

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่ฟังลงในกรอบสี่เหลี่ยม

1. ตัวละครสำคัญในเรื่องคือ

2. เหตุการณ์ที่ 1

3. เหตุการณ์ที่ 2

4. เหตุการณ์ที่ 3

5. ผลที่เกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ใบงาน เรื่อง ความสามัคคี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่องความสามัคคีแล้วเขียนแผนผังความคิด

ความสามัคคี

ชายชราคนหนึ่งมีบุตรชายหลายคน ลูกของเขาทุกคนเป็นคนแข็งแรงและทำงานหนัก แต่พวกเขามักทะเลาะกันบ่อยๆ ชายชราจึงไม่มีความสุข เขาต้องการให้บุตรของเขารักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน

อยู่มาวันหนึ่ง ชายชราได้เรียกบุตรทุกคนมาพร้อมกัน เขายกกิ่งไม้มัดหนึ่งให้ทุกคนดู เขากล่าวว่า “เจ้าพยายามหักไม้มัดนี้ดูซิ” ลูกชายเขาแต่ละคนก็คว้าไม้มัดนั้นพยายามหักมันดู เขาทั้งหลายไม่สามารถหักมันได้ ไม้มัดนั้นแข็งแรงมาก ชายชราเห็นดังนั้นก็แก้เชือกมัดกิ่งไม้ ออก เขาแบ่งไม้ในมัดให้บุตรชายคนละท่อน เขาพูดว่า “เฮ้! ลองหักดูซิ” บุตรชายของเขาทุกคนสามารถหักไม้มันได้อย่างง่ายดาย ชายชราจึงบอกบุตรทุกคนว่า “ไม้แต่ละอันนี่นะเพราะ” “แต่ถ้าเรารวมกันเป็นมัดแล้วมันแข็งแรงมาก” “ถ้าลูกทุกคนรักใคร่ซึ่งกันและกันแล้วก็จะสามารถทำงานได้ดีเช่นเดียวกับไม้มัดนี้” บุตรชายทุกคนเห็นด้วยกับพ่อของเขา หลังจากนั้นพวกเขาก็ไม่ทะเลาะหรือชกต่อยกันอีกเลย นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “รวมกันเราอยู่แยกกันเราตาย”

(จากหนังสือนิทานอีสป ของ เทียมบุญ วงศ์วัชร)

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนแผนผังความคิดจากนิทานเรื่องความสามัคคี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	3	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		8
2		✓				✓			✓		8
3		✓			✓				✓		9
4		✓				✓			✓		8
5		✓				✓			✓		8
6		✓				✓			✓		8
7		✓			✓				✓		9
8		✓				✓			✓		8
9		✓				✓			✓		8
10		✓			✓				✓		9
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓				✓				✓		10
16		✓			✓				✓		9
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		9
22											10
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓				✓		10
25	✓				✓				✓		10
26											10
27		✓				✓			✓		8
28		✓				✓			✓		8
29	✓				✓				✓		10
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓					✓		✓		8
2		✓				✓				✓	8
3		✓				✓			✓		9
4		✓				✓				✓	8
5		✓					✓		✓		8
6		✓				✓				✓	8
7		✓				✓			✓		9
8		✓				✓			✓		9
9		✓				✓			✓		9
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14	✓					✓			✓		10
15	✓					✓			✓		10
16		✓					✓		✓		9
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21	✓						✓		✓		9
22	✓					✓			✓		10
23	✓					✓			✓		10
24	✓					✓			✓		10
25	✓					✓			✓		10
26	✓					✓			✓		10
27		✓				✓				✓	8
28		✓				✓			✓		9
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง เขียนสรุปความจากเรื่องสั้น
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เรื่องสั้นคือวรรณกรรมร้อยแก้วที่ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นเรื่องราว ด้วยสถานการณ์อันเป็นผลมาจากพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง มีการสร้างปมปัญหาหรือความขัดแย้งเพื่อให้เรื่องชวนอ่านมีการดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านอยากรู้อะไรขึ้นจนถึงจุดคลี่คลายและจบเรื่องในที่สุด

การตอบคำถามจากเรื่องที่นักเรียนอ่าน แล้วนำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความอีกครั้ง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดเรื่องสั้นที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความเรื่องสั้นที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความเรื่องสั้น

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน นักเรียนช่วยกันเรียงแถบประโยคในใบงานเรื่องจันเป็นใคร ให้เป็นเนื้อเรื่องที่ต้องสมบูรณ์ภายในเวลา 2 นาที จากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วช่วยกันพิจารณาความถูกต้อง

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนอ่านเรื่องสั้นจากใบงาน เรื่องเปิดน้อยผู้น่ารัก ภายในเวลา 10 นาที จากนั้นร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อเลือกแผนผังความคิดที่เหมาะสมกับเรื่องที่อ่านซึ่งเป็นแผนผังความคิดแบบขั้นบันได

2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องที่ย่านอีกครั้ง แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องลงตรงกลางหน้ากระดาษหรือใบงานเรื่องเขียนแผนผังความคิดและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบชื่อเรื่อง

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยใช้คำถาม ดังนี้

3.1 ตัวละครสำคัญคือ (น้องบวมและพ่อ)

3.2 ทำอะไร (พ่อซื้อเป็ดมาจำนวนหนึ่ง)

3.3 อย่างไร (พ่ออนุญาตให้น้องบวมเลี้ยงเป็ดในเวลาที่ไม่อยู่บ้าน)

3.4 ผลเป็นอย่างไร (เป็ดออกไข่มาจำนวนหนึ่ง น้องบวมจึงนำไปเปิดไปเป็นอาหารนำไปฟักและนำไปขายได้ดังที่ตั้งใจไว้)

4. เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่องแล้ว จึงเขียนลงในกระดาษโดยเขียนต่อจากชื่อเรื่องเป็นแผนผังความคิด(แบบขั้นบันได)และเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบใจความสำคัญนั้นแล้วโยงเส้นจากชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญตามลำดับ

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบข้อความนั้นและโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือหรือแนะนำเพิ่มเติม

6. นักเรียนและครูช่วยกันทบทวนแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแก้ไขหรือเพิ่มเติมแผนผังความคิดให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงเขียนสรุปความลงในใบงานเรื่องเขียนสรุปความด้วยสำนวนภาษาของตนเองพร้อมทั้งตกแต่งแผนผังให้สวยงาม

ขั้นสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน สำหรับกลุ่มอื่น ๆ ให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น จากนั้นจึงร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงาน เรื่อง ฉันเป็นใคร
2. ใบงาน เรื่อง เป็ดน้อยน่ารัก
3. ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด
4. ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

การประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงาน
2. ประเมินการเขียนสรุปความ
3. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ให้นักเรียนสรุปข้อคิด คติธรรมที่ได้เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับ
ผู้เรียน

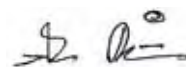
(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนส่วนใหญ่เขียนแผนผังความคิดได้ถูกต้อง สวยงามและเขียนสรุปความได้
ใจความสมบูรณ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ลงชื่อ

ผู้บันทึก

(นางสาวกัณหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์

ใบงาน เรื่อง เปิดน้อยผู้น่ารัก

คำชี้แจง อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้แล้วเขียนแผนผังความคิดและสรุปความ

เปิดน้อยผู้น่ารัก

“ก๊ิบ ก๊ิบ ก๊ิบ” เสียงดังมาจากกล่องขนาดใหญ่กว้างประมาณ 1 ฟุต ยาวประมาณ 1 ฟุตครึ่ง ทำให้น้องบวมสงสัยว่ามันเป็นเสียงสัตว์อะไรกันแน่ อยากจะเปิดแต่ก็ไม่กล้า ในขณะที่เดิวกันั้น คุณพ่อของน้องบวมกลับมาจากที่ทำงาน คุณพ่อเล่าให้ฟังว่า “วันนี้คุณพ่อไปตลาดมาซื้อลูกเป็ดมา 50 ตัว”

ทำให้น้องบวมรู้ว่า เสียงที่อยู่ในกล่องนั้นเป็นเสียงลูกเป็ดน้อย บวมบอกพ่อว่า “บวมจะเอาลูกเป็ดไปปล่อยในเล้า” พ่ออนุญาตให้บวมเอาลูกเป็ดไปปล่อยในเล้า บวมเห็นลูกเป็ดออกจากกล่อง บวมเห็นลูกเป็ดกระโดดดีใจที่ได้ออกจากกล่อง พอปล่อยลูกเป็ดไปอยู่ในเล้าแล้วบวมจึงเดินออกจากเล้า

บวมเดินไปหาพ่อ แล้วพูดว่า “บวมจะเลี้ยงลูกเป็ดเอง” “เพื่อให้บวมเลี้ยงลูกเป็ดในเวลาที่พ่อไม่อยู่บ้าน” พ่อเวลาพ่อไปธุระที่กรุงเทพฯ บวมได้เลี้ยงลูกเป็ดแทนพ่อ บวมสังเกตเห็นว่าลูกเป็ดมีขนปุยสีขาวปนสีน้ำตาล

บวมเลี้ยงเป็ดมาเป็นเวลา 3 เดือน บวมเริ่มสังเกตเห็นว่าลูกเป็ดมีจำนวนน้อยลง เข้าวันหนึ่งบวมได้ยินเสียงของพ่อตะโกนบอกว่า “เร็วมาช่วยจับงูเหลือม มันจะมาขโมยเป็ดไปกิน” บวมจึงรีบลงมาจากบันไดเพื่อจะไปดูพ่อจับงูเหลือม แต่พอไปถึงที่เล้าเป็ด ปรากฏว่างูเหลือมหนีไปแล้ว

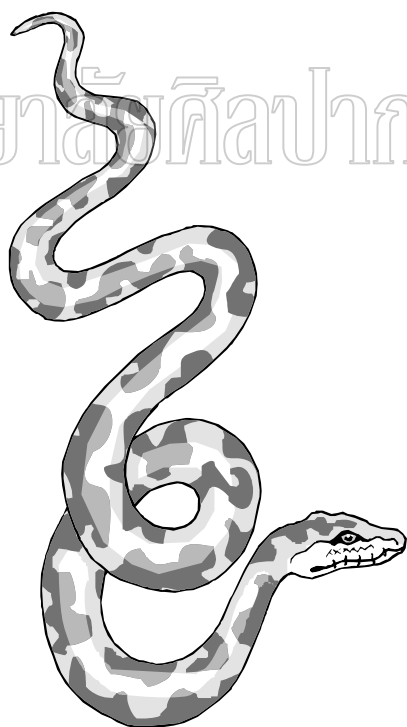
บวมจึงรู้สาเหตุที่ทำให้ลูกเป็ดเหลือจำนวนน้อยลง เพราะถูกงูเหลือมขโมยไปกิน แต่ตอนนี้เหลือลูกเป็ดน้อยเพียง 21 ตัว พ่อจึงทำเล้าเป็ดให้ดีขึ้น หลังจากนั้นก็ไม่มีงูเหลือมมาขโมยลูกเป็ดไปกินอีกเลย

บุมได้พูดกับพ่อว่า “ถ้าลูกเปิดออกไข่ บุมจะเก็บไข่ไปขาย เก็บไปกิน แล้วบางฟองก็เก็บไว้ฟักตัว เพื่อจะทำให้มีจำนวนเปิดมากขึ้น” ต่อมาไม่นานลูกเปิดค่อยๆ โตขึ้นเพราะบุมก็เลี้ยงเปิดเป็นอย่างดี

เช้าวันรุ่งขึ้น บุมก็ต้องแปลกใจ เมื่อเข้าไปในเล้าเปิด บุมเห็นไข่เปิดมีจำนวน 6 ฟอง จึงตะโกนเรียกพ่อ “พ่อ เปิดออกไข่แล้ว” พ่อรีบวิ่งมาดูแล้วเก็บไข่ไปไว้ในตู้ บุมบอกพ่อว่า “ถ้าเปิดออกไข่มาก บุมจะเก็บไข่ไปขาย” พอถึงตอนเย็น พ่อเข้าไปในเล้าเปิดอีก พ่อพ่อออกมาจากเล้าเปิดพ่อได้ถือไข่เปิดออกมาจากเล้า บุมจึงพูดว่า “ถ้าพรุ่งนี้เปิดออกไข่บุมจะเก็บไปขาย” วันรุ่งขึ้นเปิดออกไข่แล้วก็เก็บไข่ไปขาย บางฟองก็ฟักเป็นตัว ทำให้จำนวนลูกเปิดมากขึ้น แล้วลูกเปิดเหล่านั้นก็โตมาเป็นเปิดตัวใหญ่ แล้วก็ให้ไข่เก็บไปขายไปกิน

(จากหนังสือรวมเรื่องสั้น เรียวรุ่งเหนือทุ่งกว้าง วรรณกรรมเยาวชนรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของ เด็กชายวิฑูว์ส ปรีชา)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนแผนผังความคิดเรื่อง เป็ดน้อยผู้น่ารัก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓			✓				✓		9
2		✓			✓				✓		9
3		✓			✓				✓		9
4		✓			✓				✓		9
5		✓			✓				✓		9
6		✓			✓				✓		9
7		✓			✓				✓		9
8		✓			✓				✓		9
9		✓			✓				✓		9
10		✓			✓				✓		9
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓				✓				✓		10
16	✓				✓				✓		9
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		9
22	✓				✓				✓		10
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓				✓		10
25	✓				✓				✓		10
26		✓			✓				✓		10
27		✓			✓				✓		9
28		✓			✓				✓		9
29	✓				✓				✓		10
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		9
2		✓				✓			✓		9
3		✓				✓			✓		9
4		✓				✓			✓		9
5		✓				✓			✓		9
6		✓				✓			✓		9
7		✓				✓			✓		9
8		✓				✓			✓		9
9		✓				✓			✓		9
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14	✓					✓			✓		10
15	✓					✓			✓		10
16		✓				✓			✓		9
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21		✓				✓			✓		9
22	✓					✓			✓		10
23	✓					✓			✓		10
24	✓					✓			✓		10
25	✓					✓			✓		10
26	✓					✓			✓		10
27		✓				✓			✓		9
28		✓				✓			✓		9
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความจากสารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นเรื่องราวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย เช่น โรคต่าง ๆ การใช้ยา การเลือกรับประทานอาหาร การรักษาความงามของผิวพรรณ เป็นต้น การตอบคำถามจากเรื่องนี้นักเรียนอ่านแล้ว นำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความอีกครั้ง จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ซึ่งเป็นสาระสำคัญของเรื่องและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากสารคดีเกี่ยวกับสุขภาพได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดเรื่องสาเหตุของการเกิดสิวได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความเรื่องสาเหตุของการเกิดสิวได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความจากสารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูถือกล่องพลาสติกที่บภายในกล่องบรรจุยาชนิดต่างๆ เช่น พาราเซตามอน ยาธาตุน้ำแดง พลาสเตอร์ยา ยาแดง ทิงเจอร์ไอโอดีน ยาธาตุน้ำขาว คาราไมน์ ยาหม่อง จากนั้นจึงหยิบยาขึ้นครั้งละชนิดพร้อมทั้งถามว่ายาชนิดนั้นมีชื่ออะไร และมีสรรพคุณอย่างไร แล้วให้นักเรียนจำแนกประเภทของยา

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนและครูสนทนาเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดสิว จากนั้นให้นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่องสาเหตุของการเกิดสิว ภายในเวลา 10 นาที จากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพื่อเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับเรื่องี่อ่าน คือแผนผังความคิดแบบก้างปลา

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่ย่านอีกครั้งหนึ่งเพื่อเขียนชื่อเรื่องลงในใบงานเรื่องแผนผังความคิดและเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนโครงร่างรูปหัวปลา ล้อมรอบชื่อเรื่อง
3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น
 - 3.1 สิวที่เกิดขึ้นบนใบหน้ามีกี่ชนิด
 - 3.2 แต่ละชนิดมีชื่อเรียกว่าอะไรบ้าง
 - 3.3 สิวแต่ละชนิดมีสาเหตุมาจากอะไร
4. นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องหรือชื่อสิวแต่ละชนิดลงในแผนภูมิข้างปลาแต่ละข้างจนครบ
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนหรือสาเหตุของการเกิดสิวแต่ละชนิดลงในข้างปลาจนครบทุกข้าง
6. นักเรียนและครูช่วยกันทบทวนใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแก้ไขหรือเพิ่มเติมให้แผนผังความคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความด้วยสำนวนภาษาของตนเองพร้อมทั้งตกแต่งแผนผังความคิดให้สวยงาม

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง โดยส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของตัวเองหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ยานชนิดต่างๆ
2. ใบความรู้ เรื่อง สาเหตุของการเกิดสิว
3. ใบงานเขียนแผนผังความคิด เรื่อง สาเหตุของการเกิดสิว
4. ใบงานเขียนสรุปความ เรื่อง สาเหตุของการเกิดสิว

การประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. ประเมินการเขียนสรุปความ
3. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดข้างปลา

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ครูไม่ควรเน้นรูปแบบในการนำเสนอมากนัก และควรให้นักเรียนทำข้อสรุปไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วย

(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขณะที่อภิปรายเพื่อเลือกใช้แผนผังความคิดนักเรียนส่วนใหญ่ยังสับสนระหว่างการเลือกใช้แผนผังความคิดแบบจำแนกประเภทกับแผนผังความคิดแบบก้างปลา ครูจึงแนะนำให้ นักเรียนอ่านคำชี้แจงในใบงานให้เข้าใจว่า คำชี้แจงนั้นต้องการให้นักเรียนทำอะไร แล้วอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจอีกว่า การเลือกใช้แผนผังความคิดนอกจากพิจารณาที่เนื้อหาของเรื่องแล้ว ควรดูวัตถุประสงค์ของการนำเสนอด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัญหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

ใบความรู้ เรื่อง สาเหตุของการเกิดสิว

คำชี้แจง จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเขียนแผนผังความคิดและสรุปความ

สาเหตุของการเกิดสิว

สิวเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้กับทุกคนทั้งหนุ่มสาว รวมไปถึงผู้ใหญ่ ก็เป็นสิวได้ เพราะสาเหตุของการเกิดสิวนั้นมีมากมาย ดังนี้ค่ะ

สิวเสี้ยน มักพบมากบริเวณจมูก ลักษณะเป็นจุดดำ ๆ หรือเห็นเป็นหนามแหลมสีขาว เป็นสิวที่เกิดจากการอุดตันของไขมันที่จับตัวเข้ากับเชื้อจุลินทรีย์ที่หลุด ลอกออก และขนอ่อน ที่ที่ตกค้างในรูขุมขน

สิวผด หรือสิวเทียม เป็นผดหรือสิวเม็ดเล็กๆ ที่เกิดขึ้นแถวหน้าผากและแก้ม ลักษณะไม่เป็นสิวจัดเจน แพทย์บางท่านเรียกว่า สิวเทียม เพราะไม่มีคอร์มิโคนหรือไม่เกี่ยวกับต่อมไขมัน

สิवादตัน หรือสิิวหัวขาว เกิดจากการที่ร่างกายไม่สามารถขับถ่ายไขมันบริเวณรูขุมขน ออกมาได้ จึงเกิดการสะสมเป็นก้อนอุดตันอยู่ภายใน

สิิวอักเสบ เกิดจากสิิวอดตันหรือสิิวหัวขาวที่มีการติดเชื้อแบคทีเรีย ทำให้เกิดการอักเสบ เห็นเป็นรอยนูนแดงได้อย่างชัดเจน

สิิวหัวเปิด หรือสิิวหัวดำ คือสิิวที่รูเปิดออกบริเวณผิวภายนอก ทำให้บริเวณที่เป็น สิวสัมผัสกับแสงแดดและฝุ่นละออง ซึ่งสังเกตเห็นเป็นจุดดำๆ อยู่บริเวณหัวสิิว..

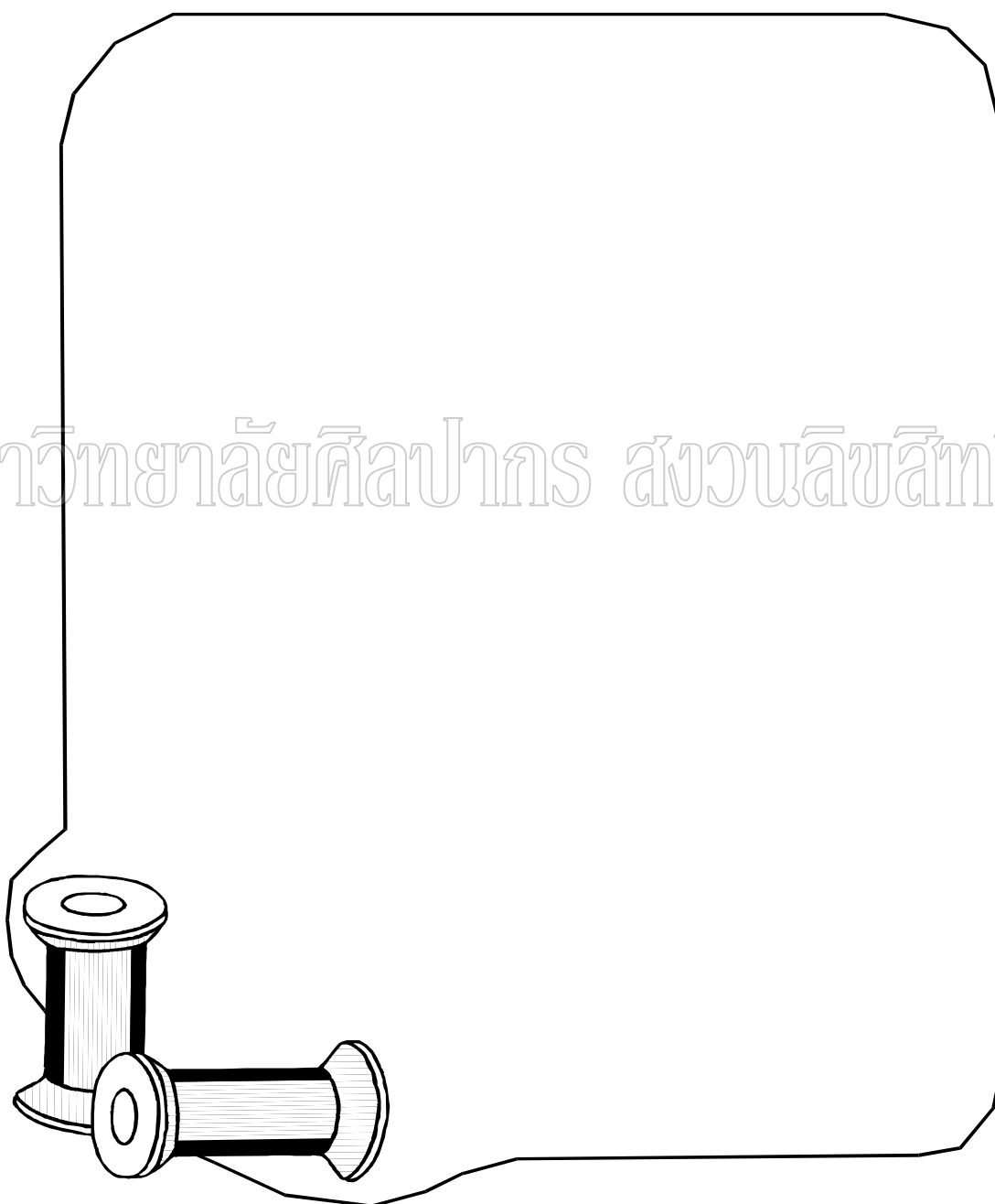
(จากหนังสือวารสารหญิงไทย ฉบับประจำ เดือนกันยายน 2548)

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนแผนผังความคิดเพื่อบอกสาเหตุของการเกิดสิวจาก เรื่องสาเหตุของการเกิดสิว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความความคิดเกี่ยวกับระดับความสามารถของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้ (ใช้เกณฑ์การประเมินหน้า 236)

เลขที่	การกำหนดสาเหตุของผลหรือปัญหา					การเขียนใจความสนับสนุนสาเหตุของผลหรือปัญหา					รวม
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
1	✓						✓				9
2		✓					✓				8
3		✓					✓				8
4	✓						✓				9
5	✓						✓				9
6		✓					✓				8
7		✓					✓				8
8		✓					✓				8
9		✓					✓				8
10	✓						✓				9
11	✓					✓					10
12	✓					✓					10
13	✓					✓					10
14	✓					✓					10
15	✓					✓					10
16	✓					✓					10
17	✓					✓					10
18	✓					✓					10
19	✓					✓					10
20	✓					✓					10
21	✓					✓					10
22	✓						✓				9
23	✓						✓				9
24	✓					✓					10
25		✓					✓				8
26		✓					✓				8
27		✓					✓				8
28	✓						✓				9
29	✓					✓					10
30	✓					✓					10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		9
2		✓				✓				✓	8
3		✓				✓				✓	8
4		✓				✓			✓		9
5		✓				✓			✓		9
6		✓				✓				✓	8
7		✓				✓				✓	8
8		✓				✓				✓	8
9		✓				✓				✓	8
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14	✓					✓			✓		10
15	✓					✓			✓		10
16	✓					✓			✓		10
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21	✓					✓			✓		10
22		✓				✓			✓		9
23		✓				✓			✓		9
24	✓					✓			✓		10
25		✓				✓				✓	8
26		✓				✓				✓	8
27		✓				✓				✓	8
28		✓				✓			✓		9
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความจากข่าว
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ข่าว คือการรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก การเขียนสรุปความจากข่าวจึงควรเขียนให้ได้ใจความสำคัญและข้อเท็จจริงของข่าว

การตอบคำถามจากข่าวที่นักเรียนอ่าน แล้วนำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความอีกครั้ง จะทำให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญของข่าวและได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากข่าวที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดจากข่าวที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความจากข่าวที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความจากข่าว

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนดูข่าวจากเครื่องเล่น VCD ที่ครูเตรียมมา จากนั้นช่วยกันสรุปสาระสำคัญของข่าวให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นห้องส่งสำหรับถ่ายทอดสดการอ่านข่าวทางโทรทัศน์ จากนั้นจึงร่วมกันคัดเลือกตัวแทนนักเรียน 2 – 3 คน เพื่ออ่านข่าวที่ครูเตรียมมา

2. สำหรับนักเรียนที่เหลือให้แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม สมมติให้เป็นครอบครัวซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัวเพื่อชมข่าวที่เพื่อนอ่าน

3. หลังจากฟังข่าวจบ ครูแจกใบงานเรื่อง ข่าว ให้กับทุกกลุ่มอ่านทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงร่วมกันอภิปรายเพื่อเลือกแผนผังความคิดที่เหมาะสมกับข่าวที่อ่านแล้วเริ่มเขียนแผนผังความคิดลงในกระดาษแผ่นใหญ่

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนในกลุ่มหาใจความสำคัญของข่าวด้วยคำถาม เช่น

4.1 ใคร (นางสาวดวงพร คุณากรวงษ์ จบปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

4.2 ทำอะไร (สอบแข่งขัน)

4.3 ที่ไหน (กรมการปกครอง)

4.4 ผลเป็นอย่างไร (สอบได้ลำดับที่ 1)

5. เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่องแล้วจึงเขียนลงในกระดาษและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบ แล้วโยงเส้นจากชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญ จากนั้นจึงเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดและเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบข้อความนั้น พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุนตามลำดับ โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือหรือแนะนำเพิ่มเติม

6. สุ่มตัวอย่าง 2 – 3 กลุ่ม ให้ออกมาเล่าข่าวตามแผนผังความคิดที่ทำ จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มเขียนแผนผังความคิดของตนเองลงในใบงานเรื่องเขียนแผนผังความคิด พร้อมทั้งเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเองลงในใบงานเรื่องเขียนสรุปความ

ขั้นสรุป

นักเรียนนำผลงานของตนเองติดบนกระดานดำ แล้วช่วยกันสรุปสาระสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

สื่อการเรียนรู้

1. VCD ข่าว
2. ใบงาน เรื่อง ข่าว
3. ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด
4. ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ
5. กระดาษแผ่นใหญ่

การประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. ประเมินการเขียนสรุปความ
3. ประเมินการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ควรให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากข่าวด้วยเพื่อที่จะได้นำความคิดที่ได้ไปเลือกรับข้อมูลข่าวสาร ข่าวใดบ้างที่มีผลกระทบต่อนักเรียนในชีวิตประจำวัน

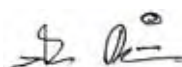
(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสร้างแผนผังความคิดได้สวยงามถูกต้องและเขียนสรุปความได้ดี

ลงชื่อ

ผู้บันทึก

(นางสาวกัณหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยศิลปศึกษา

ใบงาน เรื่อง ข้าว

คำชี้แจง จงอ่านข่าวต่อไปนี้แล้วเขียนแผนผังความคิด

สาวจุกพาฯ สอบปลัดอำเภอติดที่ 1 ครั้งแรกของ มท. – เจ้าตัวสุดปลื้ม

รายงานข่าวจากกรมการปกครองแจ้งว่า กรมการปกครองได้ประกาศรายชื่อผู้สอบแข่งขันได้และขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง 3 (ปลัดอำเภอ) พ.ศ. 2548 ซึ่งมี จำนวน 1,576 คน จากผู้สมัครจำนวน 60,000 คน ปรากฏว่าผู้สอบได้ลำดับที่ 1 ได้แก่ นางสาวดวงพร คุณากรวงษ์ อายุ 26 ปี ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ผู้หญิงสอบได้ลำดับที่ 1 ซึ่งตามปกติสัดส่วนของปลัดอำเภอจะให้ผู้หญิงประมาณ 20% เท่านั้น เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องทำงานในพื้นที่ห่างไกล และความเป็นผู้หญิงจะลำบากในการไปทำงานในพื้นที่ทุรกันดาร

สำหรับนางสาวดวงพร เป็นชาว จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2522 จบปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สิงห์ดำ) คะแนนสะสมเฉลี่ย 3.12 สำหรับผู้ผ่านการคัดเลือกลำดับที่ 1- 60 คน เป็นผู้ชาย 49 คน ผู้หญิง 11 คน

นางสาวดวงพรให้สัมภาษณ์ภายหลังทราบผลว่ารู้สึกช็อก เพราะไม่คิดว่าจะสอบได้ลำดับที่หนึ่งเนื่องจากมีเวลาเตรียมตัวเพียง 1 เดือน พอทราบผลรู้สึกดีใจและภูมิใจ เพราะได้ถือว่าเป็นตัวแทนของผู้หญิง ปัจจุบันทำงานอยู่บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน) ทำให้มีเวลาเตรียมตัวน้อยเพราะต้องทำงานด้วย ส่วนสาเหตุที่ตัดสินใจมาสอบรับราชการเพราะตั้งใจตั้งแต่เรียนรัฐศาสตร์ว่าจะสอบปลัดอำเภอ เลือกระบรจุราชการในพื้นที่ภาคกลาง เพราะเป็นคน จ. สุพรรณบุรี อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เกษตรกรรมทำให้เข้าใจสภาพพื้นที่เป็นอย่างดี

ด้านนายสิวะ แสงมณี อธิบดีกรมการปกครอง กล่าวว่า ผู้ที่สอบผ่านทั้งหมดจำนวน 1,576 คน นั้น ลำดับที่ 1-60 ให้ไปรายงานตัวเพื่อบรรจุเข้ารับราชการในวันที่ 28 กันยายน นี้ สำหรับลำดับที่ 61-400 จะมีหนังสือแจ้งกำหนดวันเวลารายงานตัว เพื่อเข้ารับราชการตามลำดับอีกครั้งหนึ่ง ส่วนลำดับที่ 401 เป็นต้นไปจะบรรจุเข้ารับราชการเมื่อมีอัตราว่างในตำแหน่งที่สอบแข่งขัน

(จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 28 กันยายน 2548)

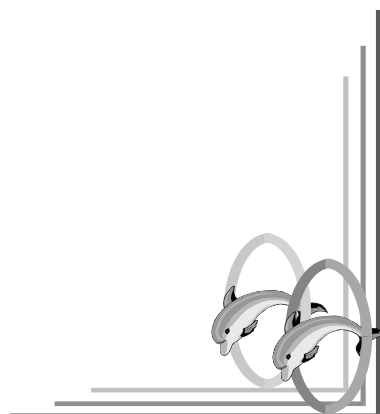

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนแผนผังความคิดจากข่าวที่อ่าน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓			✓				✓		9
2		✓			✓				✓		9
3		✓				✓			✓		8
4		✓			✓				✓		9
5		✓			✓				✓		9
6		✓			✓				✓		9
7		✓			✓				✓		9
8	✓				✓				✓		10
9		✓			✓				✓		9
10		✓			✓				✓		9
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓				✓				✓		10
16	✓				✓				✓		9
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		9
22	✓				✓				✓		10
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓				✓		10
25	✓				✓				✓		10
26		✓			✓				✓		10
27		✓			✓				✓		9
28		✓			✓				✓		9
29		✓			✓				✓		9
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		9
2		✓				✓			✓		9
3	✓					✓			✓		10
4		✓				✓			✓		9
5		✓				✓			✓		9
6		✓				✓			✓		9
7		✓				✓			✓		9
8	✓					✓			✓		10
9		✓				✓			✓		9
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14	✓					✓			✓		10
15	✓					✓			✓		10
16		✓				✓			✓		9
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21		✓				✓			✓		9
22	✓					✓			✓		10
23	✓					✓			✓		10
24	✓					✓			✓		10
25	✓					✓			✓		10
26	✓					✓			✓		10
27		✓				✓			✓		9
28		✓				✓			✓		9
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 สุกภาพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความจากกลอน
 เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กลอนสุภาพ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลอนแปดหรือกลอนตลาด เป็นกลอนที่นิยมแต่งกันมากที่สุด และมีผู้สนใจอ่านกันมาก ถือว่าเป็นต้นเค้าของกลอนประเภทต่าง ๆ แบ่งได้หลายประเภท เช่น กลอนสี่ กลอนหก กลอนแปด หรือกลอนเก้า

การตอบคำถามจากกลอนสุภาพที่นักเรียนอ่านแล้วนำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความอีกครั้ง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากกลอนสุภาพเรื่อง รู้รักสามัคคีได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดจากกลอนสุภาพเรื่อง รู้รักสามัคคีได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความจากกลอนสุภาพเรื่อง รู้รักสามัคคีได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความจากกลอนสุภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนอ่านแผนภูมิกลอนสุภาพพร้อมกัน แล้วเติมคำในช่องว่างในใบงานเรื่องเติมคำในบทกลอนให้สมบูรณ์ (รายละเอียดท้ายแผน)

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนอ่านกลอนสุภาพเรื่องหมากับเงาจากใบงาน โดยพร้อมเพรียงกัน จากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านแล้วเลือกแผนผังความคิดที่เหมาะสม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องลงในใบงานเขียนแผนผังความคิดพร้อมทั้งเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบชื่อเรื่อง
3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องทีอ่าน เช่น

- 3.1 ใคร (สุนัข)
- 3.2 ทำอะไร (ขโมยเนื้อ)
- 3.3 ที่ไหน (ตลาด)
- 3.4 อย่างไร (พบเงาตนเองขณะข้ามสะพานและอยากได้เนื้อก้อนที่เห็น)
- 3.5 ผลที่เกิดขึ้น (สุนัขทิ้งก้อนเนื้อที่ตนเองคาบมา)

4. เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่อง จึงเขียนลงในกระดาษและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบใจความสำคัญแล้วโยงเส้นจากชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญ

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุนตามลำดับด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม

6. นักเรียนช่วยกันทบทวนแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้แผนผังความคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นจึงเขียนสรุปความลงในใบงานเขียนสรุปความด้วยสำนวนภาษาของตนเอง พร้อมทั้งตกแต่งแผนผังความคิดให้สวยงาม

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง โดยส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานเติมคำในบทกลอน
2. ใบงานเรื่อง หมากับเงา
3. ใบงานเขียนแผนผังความคิด
4. ใบงานเขียนสรุปความ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. ประเมินผลการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได
3. ประเมินผลการเขียนสรุปความ

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ควรเน้นเนื้อหาใจความที่ได้จากบทกลอนมากกว่าฉันทลักษณ์

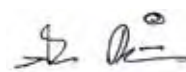
(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนใจและมีสมาธิในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนได้
ชิ้นงานที่ถูกต้องสวยงามและสมบูรณ์

ลงชื่อ

ผู้บันทึก

(นางสาวกัณหา คำหอมกุล)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใบงาน เต็มคำในบทกลอน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง อ่านบทกลอนต่อไปนี้แล้วเติมคำลงในช่องว่างเพื่อให้บทกลอนสมบูรณ์

เพื่อนของฉัน

เพื่อนของฉันนั้นมียู่มากมาย	ทั้งหญิง.....(1).....ล้วนคนดีที่มีอยู่
ทุกคนต่างเชื่อฟังคำสั่ง.....(2).....	หาความ.....(3).....ใส่ตนมีผลงาน

คำลี รักสุธี ประพันธ์

สุขอาจได้ตามใจหวัง

เกิดเป็นคนต้องหมั่นขยันหา	เรียน.....(1).....ความรู้อยู่เสมอ
ไม่เกียจคร้านการใดลงได้.....(2).....	สุข.....(3).....มาให้ตามใจหวัง

คำลี รักสุธี ประพันธ์

หมากับเงา

หมาตัวหนึ่งขี้ขโมยโดยเชื่อชาติ	เข้า.....(1).....ลักเนื้อวัววิ่งถลา
ข้ามสะพานแดงใน.....(2).....	เกิดแต่ตาตนเห็นเป็นเงาโต
ก้อนเนื้อในน้ำนั้นคูใหญ่ยิ่ง	จึงสู้.....(3).....ขึ้นที่คาบด้วยยโส
หวังจะแย่งขึ้นใหญ่จากหมา.....(4).....	ด้วยความ.....(5).....ครั้นทั้งก้อนเนื้อลง
ในน้ำแล้วเนื้อเงาก็หายไป	จมน้ำ.....(6).....ทั้งสองสิ่งประสงค์
คือของตัวและที่หวังตั้งจำนง	ทำลาย.....(7).....เพราะโลกหลงมมาย

(เฉลย)

เพื่อนของฉัน

เพื่อนของฉันนั้นมียู่มากมาย
ทุกคนต่างเชื่อฟังคำสั่งครู

ทั้งหญิงชายล้วนคนดีที่มีอยู่
หาความรู้ใส่ตนมีผลงาน

สุขอาจได้ตามใจหวัง

เกิดเป็นคนต้องหมั่นขยันหา
ไม่เกียจคร้านการใดคงได้เจอ

เรียนวิชา ความรู้ย่อมเสมอ
สุขเสมอมาให้ตามใจหวัง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
หมากับเงา

หมาตัวหนึ่งซี้ช โมยโดยเชื่อชาติ
ข้ามสะพานแดงในกงคา
ก่อนเนื้อในน้ำนั้นคูใหญ่ยิ่ง
หวังจะแย่งชิ้นใหญ่จากหมาไซ
ในน้ำแล้วเนื้อเงาก็หายไป
คือของตัวและที่หวังตั้งจำนง

เข้าตลาด ลักเนื้อวัววิ่งถลา
เกิดแต่ตาตนเห็นเป็นเงาโต
จึงสู้ทั้งชิ้นที่คาบด้วยไซ
ด้วยความโง่ครันทั้งก่อนเนื้อลง
จมน้ำใสทั้งสองสิ่งประสงค์
ทำลายลงเพราะโลกหลงมมาย

วลีรัตน์ ปานเพียร

ใบงาน เรื่อง กลอนสุภาพ

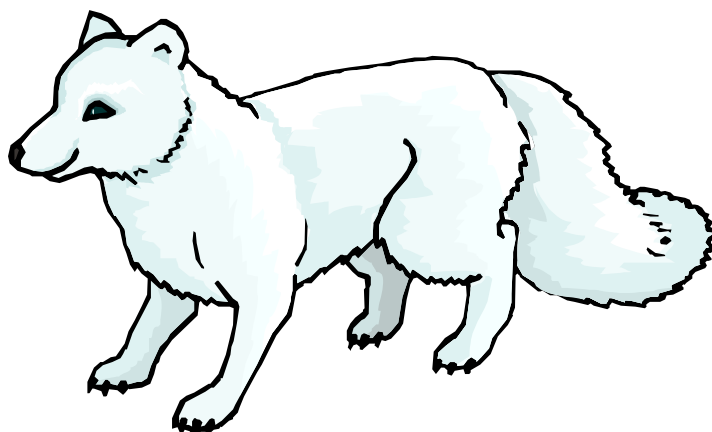
ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง อ่านกลอนสุภาพต่อไปนี้แล้วเขียนแผนผังความคิดและสรุปความ

หมากับเงา

หมาตัวหนึ่งจิ้งจอกโดยเชื้อชาติ	เข้าตลาดลักเนื้อวัววิ่งถลา
ข้ามสะพานแดงในกงคา	เกิดแต่ตาตนเห็นเป็นเงาโต
ก้อนเนื้อในน้ำนั้นคูใหญ่ยิ่ง	จึงสู้ทิ้งขึ้นที่คาบด้วยโซ่
หวังจะแย่งขึ้นใหญ่จากหมาโซ่	ด้วยความโง่ครันทิ้งก้อนเนื้อลง
ในน้ำแล้วเนื้อเงาก็หายไป	จมน้ำใส่ทั้งสองสิ่งประสงค์
คือของตัวและที่หวังตั้งจำนง	ทำลายลงเพราะโลกหลงมมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
วลรัตน์ ปานเพียร

ใบงาน เรื่อง เขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนแผนผังความคิดจากบทร้อยกรองเรื่อง หมากับเงา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

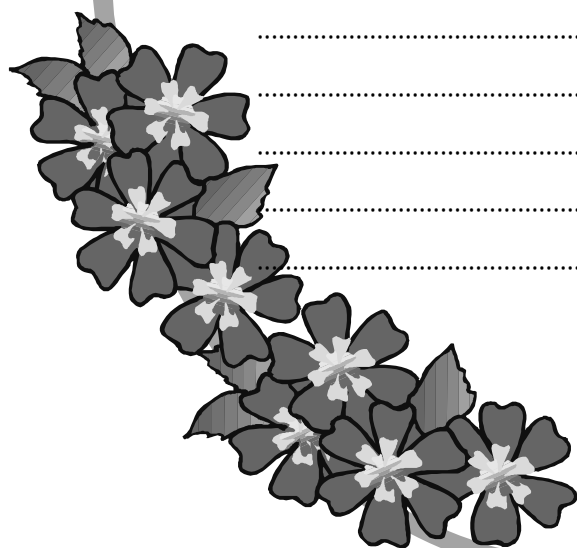

ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนสรุปความบทร้อยกรอง เรื่อง หมายกับเงา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓			✓				✓		9
2	✓				✓				✓		10
3	✓					✓			✓		9
4		✓			✓				✓		9
5	✓				✓				✓		10
6		✓			✓				✓		9
7		✓			✓				✓		9
8	✓				✓				✓		10
9		✓			✓				✓		9
10		✓			✓				✓		9
11	✓				✓				✓		10
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓				✓				✓		10
16	✓				✓				✓		9
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		9
22	✓				✓				✓		10
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓				✓		10
25	✓				✓				✓		10
26		✓			✓				✓		10
27	✓				✓				✓		10
28	✓				✓				✓		10
29		✓			✓				✓		9
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
											10
1		✓				✓			✓		9
2	✓					✓			✓		10
3	✓					✓			✓		10
4		✓				✓			✓		9
5	✓					✓			✓		10
6		✓				✓			✓		9
7		✓				✓			✓		9
8	✓					✓			✓		10
9		✓				✓			✓		9
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12	✓					✓			✓		10
13	✓					✓			✓		10
14	✓					✓			✓		10
15	✓					✓			✓		10
16		✓				✓			✓		9
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21		✓				✓			✓		9
22	✓					✓			✓		10
23	✓					✓			✓		10
24	✓					✓			✓		10
25	✓					✓			✓		10
26	✓					✓			✓		10
27	✓					✓			✓		10
28	✓					✓			✓		10
29	✓					✓			✓		10
30	✓					✓			✓		10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเขียนสรุปความจากกลอนบทละคร
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กลอนบทละคร มีลักษณะการแต่งเหมือนกลอนสุภาพ แต่มีส่วนที่แตกต่างตรงที่วรรคแรกของแต่ละบทจะมีจำนวนคำไม่ครบอาจมีแค่สองคำหรือมากกว่านั้น เช่น คำว่า เมื่อนั้น บัดนั้น มาจะกล่าวบทไป

การตอบคำถามจากกลอนบทละคร ที่นักเรียนอ่านแล้วนำคำตอบนั้นไปเขียนแผนผังความคิดแล้วเขียนสรุปความอีกครั้ง จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากกลอนบทละครที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดจากกลอนบทละครที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสรุปความจากกลอนบทละครที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

การเขียนสรุปความจากกลอนบทละคร

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ตัวแทนนักเรียน 5 คน ออกมาแสดงละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนกุมภกรรณทศน้ำ ช่วงที่หนุมานแปลงกายเป็นนกเหยี่ยวไปสืบเรื่อง กุมภกรรณ

ขั้นสอน

ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1. นักเรียนอ่านกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ตอนกุมภกรรณทศน้ำ จากใบงานภายในเวลา 10 นาที ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านเพื่อเลือกแผนผังความคิดให้เหมาะสม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเขียนชื่อเรื่องแล้วให้นักเรียนเขียนลงกลางด้านบนของใบงานเขียนแผนผังความคิด แล้วเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบชื่อเรื่อง

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น
 - 3.1 ใคร (หนุมาน)
 - 3.2 ทำอะไร (สืบเรื่องราวของฝ่ายทศกัณฐ์)
 - 3.3 อย่างไร (โดยแปลงกายเป็นนกเหยี่ยวไปยังเมืองยักษ์ เมื่อพบนางกำนัลจึงบินลงแล้วแปลงกายเป็นนางกำนัลเข้าไปพูดคุยเพื่อสอบถามเรื่องราวของกุมภกรรณ)
 - 3.4 ผลเป็นอย่างไร (หนุมานทราบความจริงว่า กุมภกรรณกำลังไปทำพิธีทนต์น้ำเพื่อให้กองทัพของพระรามอดน้ำตาย)
4. เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่อง จึงเขียนคำตอบนั้นลงในกระดาษและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบ แล้วโยงเส้นจากชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญตามลำดับ
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งโยงเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน โดยครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ
6. นักเรียนช่วยกันทบทวนใจความสำคัญของเรื่องจากแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแก้ไขหรือเพิ่มเติมแผนผังให้สมบูรณ์แล้วเขียนสรุปความด้วยสำนวนภาษาของตนเองในใบงานเขียนสรุปความ

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกลอนบทละคร เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน กุมภกรรณทนต์น้ำ
2. ใบงานเขียนแผนผังความคิด
3. ใบงานเขียนสรุปความ

การประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงาน
2. ประเมินผลการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได
3. ประเมินการเขียนสรุปความ

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้สอนอาจจัดให้นักเรียนได้แสดงละครและนำมาสรุปเพื่อให้เกิดความสนุกสนานยิ่งขึ้น

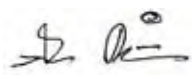

(นายสัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองพันทา

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนเลือกแผนผังความคิดได้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่านและสร้างได้ถูกต้องสวยงามแล้ว
เขียนสรุปความได้ดีมาก

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(นางสาวกัณหา คำหอมกุด)

ครู คศ. 1 โรงเรียนวัดหนองพันทา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใบงาน เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน กุมภกรรณทนต์น้ำ

คำชี้แจง อ่านกลอนบทละครต่อไปนี้แล้วเขียนแผนผังความคิดและเขียนสรุปความ

บัดนั้น	จึงศรีหนุมานชาญสมร
รับสั่งพระนารายณ์ฤทธิรอน	ชูลีกรแล้วคลานออกมา
จึงนบนิ้วขึ้นถวายบังคม	พระสยมภูวานาณาตา
โอมอ่านพระเวทวิทยา	วานรนิมิตอินทรีย์
กายนั้นก็กลับเป็นเหยี่ยว	เร็วแรงดังราชปักษี
ถลาราร่อนด้วยฤทธิ	ไปวังอสุรีกุมภกรรณ
เลื่อนลอยอยู่บนอากาศ	ตรงปราสาทแก้วฉายฉัน
แลเห็นฝูงนางกำนัล	สรวลสันต์เล่นอยู่ที่ซาลา
มีความชื่นชมด้วยสมคิด	ในจิตแสนโสมนัสสา
จึงร้อนเวียงวังลงมา	ริมหาปราสาทรุจี
แอบอยู่ยังบ้านทวารศ	ให้ลับเนตรกำนัลสาวศรี
จึงอ่านพระเวทด้วยฤทธิ	นิมิตอินทรีย์วานร
กลับกลายเป็นนางกำนัล	ผิวพรรณเป็นที่สโมสร
อ่อนแอ้นแน่นน้อยอรชร	กราบกรานดำเนินออกมา
นั่งลงกลางฝูงนางทั้งหลาย	ทำสรวลสันต์ทักทายทั่วหน้า
แล้วเสแสร้งแก้งถามด้วยมารยา	ตัวช้านี้คิดหลากหลาย
อันองค์พระยากุมภกรรณ	จะออกไปโรมรันก็หาไม่
วันนี้เสด็จหนแห่งใด	หรืออยู่ในปราสาทรุจี
บัดนั้น	นวลนางกำนัลสาวศรี
ได้ฟังจึงตอบวาที	เจ้านี้ใช้การอย่าเจรจา
อันองค์มหาอุปราช	ทรงธรรมมีธิราชนาตา
ไปตั้งพิธีกิจวิทยา	ที่ในมหาคงคาถ้ำ
นอนขวางอยู่กลางกระแสดชด	อ่านมนต์ทนต์น้ำมิให้ไหล
อันมนุษย์กับวานรไพร	จะม้วยบรรลัยด้วยฤทธิ

บัดนั้น
 ได้ฟังค่านางอสุรี
 ตัวข้าป่วยอยู่หลายวัน
 ที่นี้ไฟริจะบรรลัย
 กลัวแต่พิเภกศัตรู
 บอกแก่พระลักษมณ์พระราม

บัดนั้น
 คิดว่าเป็นเพื่อนนางกำนัล
 ยิ้มแล้วก็กล่าววาจา
 ถึงใครใครทั้งในแผ่นดิน
 มาตรจะเที่ยวหาพระยายักษ์
 เว้นแต่นางคันธมาลี
 ส่งพระยาอสุรีทุกเวลา
 ถึงพิเภกผู้ปรีชาไว

หนุมานซึ่งเป็นนางสาวศรี
 ทำเป็นยินดีแล้วตอบไป
 อนิจจาหาไม่รู้
 เราจะได้เป็นสุขทุกเวลา
 จะล่วงรู้ในกลยักษ์
 ให้ล้างวิชาพิธีกรรม
 นวลนางอสุรีสาวสวรรค์
 ไม่สำคัญว่าพวกไพรี
 อันคำเจ้าว่านี่ควรสิ้น
 จะล่วงได้ยื่นเราพาที่
 ไหนจักรู้แห่งตำแหน่งที่
 กับสิ่งนางซึ่งเก็บดอกไม้ไป
 นอกนั้นใครหาไม่รู้
 จะบอกไฟริได้อย่าสำคัญ

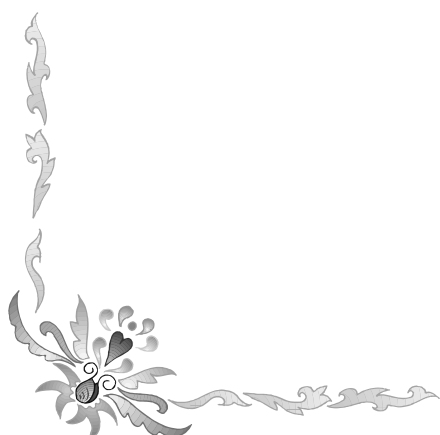
(จาก เรื่องรามเกียรติ์ ตอน กุมภกรรณทนต์)

ใบงานเขียนแผนผังความคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง เขียนแผนผังความคิดจากกลอนบทละครที่อ่าน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใบงาน เรื่อง เขียนสรุปความ

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนสรุปความจากกลอนบทละคร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

.....

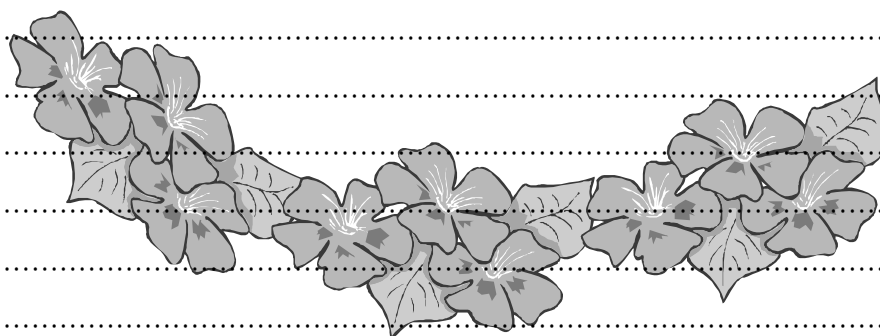
.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถ
ในการสร้างแผนผังความคิดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 234)

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓			✓				✓		9
2	✓				✓				✓		10
3	✓					✓			✓		9
4		✓				✓			✓		8
5	✓				✓				✓		10
6		✓				✓			✓		8
7		✓				✓			✓		8
8	✓				✓				✓		10
9		✓			✓				✓		9
10		✓			✓				✓		9
11	✓				✓				✓		10
12		✓				✓			✓		8
13		✓				✓			✓		8
14		✓				✓			✓		8
15		✓				✓			✓		8
16		✓				✓			✓		8
17		✓				✓			✓		8
18		✓				✓			✓		8
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21		✓				✓			✓		8
22		✓				✓			✓		8
23		✓				✓			✓		8
24		✓				✓			✓		8
25	✓				✓				✓		10
26		✓				✓			✓		8
27	✓				✓				✓		10
28	✓				✓				✓		10
29		✓				✓			✓		8
30	✓				✓				✓		10

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความ

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถ
ในการเขียนสรุปความของนักเรียนตามประเด็นดังต่อไปนี้
(ใช้เกณฑ์ประเมินหน้า 237)

เลขที่	การสรุปเนื้อเรื่อง					เขียนประโยคได้ถูกต้อง			การสะกดคำ		รวม
	5	4	3	2	1	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		9
2		✓				✓			✓		9
3		✓				✓			✓		9
4			✓			✓			✓		8
5			✓			✓			✓		8
6		✓				✓			✓		9
7		✓				✓			✓		9
8		✓				✓			✓		9
9		✓				✓			✓		9
10		✓				✓			✓		9
11	✓					✓			✓		10
12			✓				✓		✓		8
13			✓				✓		✓		8
14			✓				✓		✓		8
15			✓				✓		✓		8
16		✓				✓			✓		9
17	✓					✓			✓		10
18	✓					✓			✓		10
19	✓					✓			✓		10
20	✓					✓			✓		10
21		✓				✓			✓		9
22		✓				✓			✓		9
23		✓				✓			✓		9
24		✓				✓			✓		9
25		✓				✓			✓		9
26		✓				✓			✓		9
27		✓				✓			✓		9
28		✓				✓			✓		9
29		✓				✓			✓		9
30		✓				✓			✓		9

เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบแผนผังรูปขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความสำคัญ ของเรื่องขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความสำคัญ ของเรื่องขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความสำคัญ ของเรื่องขาด 3 ประเด็น
การลำดับความ (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	ลำดับเนื้อหาสลับที่ 6 ตำแหน่ง
การเขียน โครงร่าง (2 คะแนน)			เขียนโครงร่าง ล้อมรอบข้อความ โดยใช้รูปทรงที่ หลากหลาย	เขียนโครงร่าง ล้อมรอบข้อความ ด้วยรูปทรงซ้ำๆ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

- 8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก
7 คะแนน อยู่ในระดับดี
6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้
5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท (Classification Map)

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจำแนก ความสำคัญของ เนื้อเรื่อง (4 คะแนน)	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อเรื่อง ถูกต้องครบทุก ประเด็น	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อเรื่อง ขาดไป 1 ประเด็น	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อเรื่อง ขาดไป 2 ประเด็น	จำแนกใจความ สำคัญของเนื้อเรื่อง ขาดมากกว่า 2 ประเด็น
เขียนใจความ สนับสนุน (4 คะแนน)	เขียนใจความ สนับสนุนใจ ความสำคัญถูกต้อง ครบทุกประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุนใจความ สำคัญไม่ถูกต้อง 1 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุนใจความ สำคัญไม่ถูกต้อง 2-3 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุนใจความ สำคัญไม่ถูกต้อง มากกว่า 3 ประเด็น
การเขียน โครงร่าง (2 คะแนน)			เขียนโครงร่าง ล้อมรอบข้อความ โดยใช้รูปทรงที่ หลากหลาย	เขียนโครงร่าง ล้อมรอบข้อความ ด้วยรูปทรงซ้ำๆ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

- 8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก
7 คะแนน อยู่ในระดับดี
6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้
5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์ประเมินความสามารถการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา

องค์ประกอบ ที่ประเมิน	คำอธิบายคะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การกำหนด สาเหตุของผล หรือปัญหา (5 คะแนน)	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหา ของเรื่องได้ ถูกต้องครบทุก ประเด็น	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหาขาด 1 ประเด็น	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหาของเรื่อง ขาดไป 2 ประเด็น	กำหนดสาเหตุ ของผลหรือ ปัญหาของเรื่อง ขาดไป 3 ประเด็น	กำหนด สาเหตุของผล หรือปัญหา ของเรื่องขาด มากกว่า 3 ประเด็น
เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหา (5 คะแนน)	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหา ถูกต้องทุก ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือไม่ถูกต้อง 1 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหาไม่ ถูกต้อง 2 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหาไม่ ถูกต้อง 3 ประเด็น	เขียนใจความ สนับสนุน สาเหตุของผล หรือปัญหา ไม่ถูกต้อง มากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

- 8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก
7 คะแนน อยู่ในระดับดี
6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้
5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถการเขียนสรุปความของนักเรียน

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การสรุป ใจความสำคัญ (5 คะแนน)	เขียนเนื้อหา สำคัญของเรื่อง ได้ใจความ สมบูรณ์ด้วย สำนวนภาษา ของตนเอง	เขียนเนื้อหา สำคัญได้ ใจความ สมบูรณ์โดยใช้ สำนวนภาษา เดิมของเรื่อง ที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญของเรื่อง ได้สามในสี่ ส่วนโดยใช้ สำนวนภาษา เดิมของเรื่อง ที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญของเรื่อง ได้สองในสี่ ส่วนโดยใช้ สำนวนภาษา เดิมของเรื่อง ที่อ่าน	เขียนเนื้อหา สำคัญได้บ้าง โดยคัดลอก จากข้อความ เดิมของเรื่อง ที่อ่าน
เขียนประโยค ได้ถูกต้อง (4 คะแนน)			เขียนประโยค ถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ ทุกประโยค	เขียนประโยค ผิดหลัก ไวยากรณ์ 1 ประโยค	เขียนประโยค ผิดหลัก ไวยากรณ์ มากกว่า 2 ประโยคขึ้นไป
การสะกดคำ (2 คะแนน)				เขียนสะกดคำ และวาง วรรณยุกต์ ถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ ทุกคำ	เขียนสะกดคำ และวาง วรรณยุกต์ ผิดหลัก ไวยากรณ์ มากกว่า 1 คำ

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

- 8 – 10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก
7 คะแนน อยู่ในระดับดี
6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้
5 คะแนน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แบบสอบถามความคิดเห็น

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

คำชี้แจง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

แบบแผนผังความคิด มีจำนวน 2 ตอน

ตอนที่ 1 เขียนแผนผังความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนด

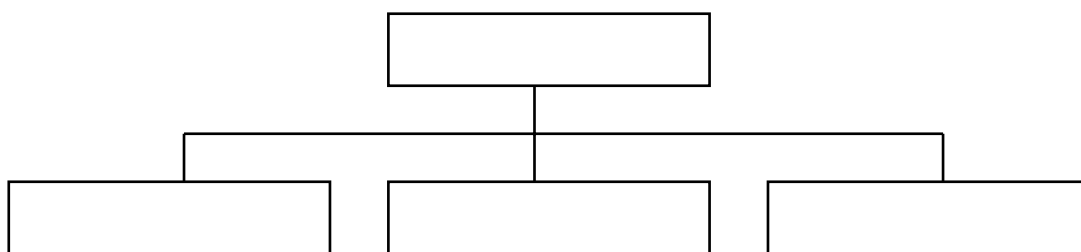
ตอนที่ 2 เขียนพรรณนาความคิดเห็นตามแผนผังความคิดในตอนที่ 1

ตอนที่ 1 เขียนแผนผังความคิดตามประเด็นที่กำหนด

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เพื่อแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดตามประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้
2. บรรยากาศในการเรียนรู้
3. ประโยชน์ที่ได้รับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 2 เขียนพรรณนาความคิดเห็นตามแผนผังความคิดในตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนพรรณนาความคิดเห็นตามแผนผังความคิดในตอนที่ 1

การจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

บรรยากาศในการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประโยชน์ที่ได้รับ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 22 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. แผนการเรียนรู้ที่ 1					
1.1 สาระสำคัญ					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วัสดุและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.3 สาระการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.4 กิจกรรมการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวัสดุและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
2. แผนการเรียนรู้ที่ 2					
2.1 สาระสำคัญ					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วัสดุและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.3 สาระการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.4 กิจกรรมการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
3. แผนการเรียนรู้ที่ 3					
3.1 สาระสำคัญ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง - เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วิธีวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.3 สาระการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.4 กิจกรรมการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
4. แผนการเรียนรู้ที่ 4					
4.1 สาระสำคัญ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง - เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วิธีวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.3 สาระการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.4 กิจกรรมการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
5. แผนการเรียนรู้ที่ 5					
5.1 สาระสำคัญ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง - เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วัสดุและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5.3 สาระการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5.4 กิจกรรมการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
6. แผนการเรียนรู้ที่ 6					
6.1 สาระสำคัญ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง - เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วิธีวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6.3 สาระการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6.4 กิจกรรมการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความ หมาย
	1	2	3		
7. แผนการเรียนรู้ที่ 7					
7.1 สาระสำคัญ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง - เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วิธีวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7.3 สาระการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7.4 กิจกรรมการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ - เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
8. แผนการเรียนรู้ที่ 8					
8.1 สาระสำคัญ					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ วัสดุและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8.3 สาระการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8.4 กิจกรรมการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8.6 การวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้					
- เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
- เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 23 ผลรวมค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

แผนการจัดการเรียนรู้	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แผนที่ 1	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม
แผนที่ 2	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม
แผนที่ 3	เท่ากับ 0.97	เหมาะสม
แผนที่ 4	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม
แผนที่ 5	เท่ากับ 0.97	เหมาะสม
แผนที่ 6	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม
แผนที่ 7	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม
แผนที่ 8	เท่ากับ 1.00	เหมาะสม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 24 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ก่อน - หลังเรียน แบบปรนัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 2	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 3	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 4	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 5	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 6	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
7. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 7	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 8	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
9. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 9	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 10	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
11. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 11	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
12. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 12	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
13. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 13	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
14. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 14	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
15. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 15	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
16. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 16	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
17. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 17	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
18. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 18	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
19. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 19	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
20. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 20	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ
ก่อน - หลังเรียน แบบอัตนัย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 1	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
2. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 2	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
3. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 3	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบข้อ 4	0	+1	+1	0.67	เหมาะสม

ตารางที่ 26 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของ
แบบสอบถามความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. เนื้อหารายละเอียดครอบคลุม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. จำนวนข้อมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
5. ความถูกต้องของการใช้ภาษา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 27 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของ
แบบประเมินการเขียนสรุปความ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. เกณฑ์การประเมินมีความถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5. เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7. เกณฑ์การประเมินมีจำนวนเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน
การสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. เกณฑ์การประเมินมีความถูกต้องเหมาะสม	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
5. เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7. เกณฑ์การประเมินมีจำนวนเหมาะสม	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม

ตารางที่ 29 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน การสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
3. เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. เกณฑ์การประเมินมีความถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5. เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7. เกณฑ์การประเมินมีจำนวนเหมาะสม	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม

ตารางที่ 30 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน การสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ความหมาย
	1	2	3		
1. เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล	+1	+1	0	0.67	เหมาะสม
4. เกณฑ์การประเมินมีความถูกต้องเหมาะสม	+1	0	+1	0.67	เหมาะสม
5. เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7. เกณฑ์การประเมินมีจำนวนเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 31 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนสรุปความ

ข้อ	p	r
1	0.57	0.27
2	0.70	0.27
3	0.67	0.27
4	0.73	0.20
5	0.77	0.20
6	0.63	0.20
7	0.63	0.27
8	0.63	0.20
9*	0.67	0
10*	0.40	-0.13
11	0.67	0.27
12*	0.13	-0.13
13	0.60	0.27
14	0.67	0.20
15*	0.37	0.06
16*	0.23	0.06
17	0.67	0.20
18*	0.53	0
19	0.67	0.27
20	0.63	0.20
21	0.67	0.27
22*	0.23	-0.06
23*	0.67	0.13
24	0.60	0.20
25	0.50	0.20
26	0.63	0.27
27	0.73	0.20
28	0.77	0.20
29*	0.63	0.20
30*	0.37	0.20

หมายเหตุ

การเลือกข้อสอบผู้วิจัยเลือก ดังนี้

1. จำนวนข้อสอบในแต่ละจุดประสงค์ใกล้เคียงกันและกระจายให้ครบทุก

จุดประสงค์

2. ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80

3. ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ดังนั้นข้อสอบที่ไม่ถูกเลือก ได้แก่

ข้อ 9, 10, 12, 15, 16, 18, 22, 23, 29, 30,

ตารางที่ 32 ผลการคำนวณหาค่า ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแบบปรนัย

ค่าที่คำนวณ	ผลการคำนวณ
ความยากง่าย (p) 0.67	0.37-0.77
ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.67	0.20-0.27

1. การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (ปรนัย)

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบการเขียนสรุปความ

ก่อน-หลังเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น KR 20 = 0.80

ตารางที่ 33 ผลการนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความและสร้างแผนผังความคิดไปทดลองใช้ (Try Out)

คนที่	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4
1	8	8	9	9
2	9	8	8	8
3	8	8	9	9
4	9	9	10	10
5	8	9	9	9
6	9	8	8	8
7	8	8	8	8
8	8	8	8	8
9	8	9	9	9
10	9	9	10	10
11	9	9	10	10
12	8	8	9	9
13	8	9	9	9
14	8	9	9	9
15	9	9	10	10
16	8	10	10	10
17	8	10	10	9
18	9	9	9	10
19	9	8	8	8
20	9	8	9	8
21	8	10	9	9
22	9	9	10	10
23	9	10	10	10
24	8	8	9	9
25	9	9	9	9
26	9	10	9	10
27	8	9	9	9
28	8	8	8	8
29	9	10	10	10
30	8	9	10	10

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ(อัตนัย)

Reliability Analysis-Scale (Alpha)

Reliability Coefficient

N of Cases = 30 N of Items = 4

Alpha = 0.8073

Alpha = 0.80

สูตรคำนวณ

1. การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบแบบปรนัย คือสัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบที่ดีระหว่าง 0.20 – 0.80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:129)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P หมายถึงค่าความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
 R หมายถึงจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 N หมายถึงจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบแบบปรนัยให้ได้ค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:130)

สูตร

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

เมื่อ	r	หมายถึง	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
	R_u	หมายถึง	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในรายข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
	R_e	หมายถึง	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน
	N	หมายถึง	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิศวกรรมศาสตร์

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบปรนัย แบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 123) ด้วยสูตร K.R. 20

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{St^2} \right\}$$

เมื่อ	n	หมายถึง	จำนวนข้อ
	P	หมายถึง	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
	q	หมายถึง	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = 1-p
	S_t^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอัตนัยโดยใช้สูตร Alpha efficient ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 125-126) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 0.80 ขึ้นไปแสดงว่าแบบประเมินความสามารถมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{\sum s^2}{s^2} \right\}$$

α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	หมายถึง	จำนวนข้อ
s^2_i	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
s^2_t	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก จ

การตรวจสอบสมมุติฐาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 34 ค่าความต่างของคะแนนทดสอบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด

คนที่	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ค่าความต่าง
1	14	25	11
2	13	25	12
3	15	27	12
4	16	26	10
5	16	28	12
6	13	25	12
7	14	26	12
8	16	26	10
9	16	24	8
10	12	25	13
11	11	27	16
12	12	28	16
13	16	26	10
14	12	28	16
15	14	27	13
16	13	28	15
17	15	28	13
18	13	28	15
19	14	27	13
20	12	28	16
21	13	29	16
22	11	27	16
23	10	28	18
24	15	26	11
25	14	26	12
26	13	25	12
27	13	25	12
28	12	24	12
29	13	26	13
30	15	28	13
รวม	406	796	-
\bar{X}	13.53	26.33	-
ร้อยละ(%)	45.11	87.77	-
S.D.	1.16	1.13	

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด โดยใช้ t-test Dependent

t-test

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std.Deviation	Std.Error Mean
Pair 1 Pretest	13.53	30	1.66	.30
Posttest	26.47	30	1.36	.25

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig
Pair 1 Pretest & Posttest	30	-.237	.207

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Paired Sample Test

	Paired Differences					t	df	Sig (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std.Error Mean	95% Confidence Interval of the Differences				
				Lower	Upper			
Pair 1 Pretest & Posttest	-12.93	2.38	0.4340	-13.82	-12.05	-29.801	29	.000

ตารางที่ 36 ความสามารถในการเขียนสรุปความจากงานเขียนประเภทต่างๆ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	บันเทิงคดี (7 คะแนน)	สารคดี (17 คะแนน)	บทร้อยกรอง (6 คะแนน)	รวม (30 คะแนน)
1	7	15	4	26
2	7	14	4	25
3	7	15	5	27
4	7	14	5	26
5	7	16	5	28
6	7	14	4	25
7	7	15	4	26
8	7	15	5	27
9	7	14	4	25
10	6	14	5	25
11	7	15	5	27
12	7	16	5	28
13	6	15	5	26
14	7	15	6	26
15	7	14	6	27
16	6	17	6	29
17	7	15	6	28
18	7	15	6	28
19	7	16	4	27
20	7	15	5	27
21	7	16	6	29
22	7	15	4	26
23	7	16	2	25
24	6	14	5	25
25	6	14	6	26
26	6	14	5	25
27	7	13	4	24
28	6	14	5	25
29	6	14	6	26
30	7	16	5	28
รวม	202	445	147	794
\bar{X}	6.73	14.84	4.9	26.47
ร้อยละ(%)	96.19	87.29	81.66	82.22

ตารางที่ 37 ผลการทดสอบความสามารถในการสร้างแผนผังความคิด
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	แผนผังความคิดแบบ ขั้นบันได	แผนผังความคิด แบบจำแนกประเภท	แผนผังความคิด แบบก้างปลา	รวม
1	8	7	7	22
2	8	7	7	22
3	8	8	7	23
4	9	8	7	24
5	10	9	9	28
6	8	9	8	25
7	9	7	9	25
8	9	7	7	23
9	9	7	7	23
10	8	9	7	24
11	8	9	8	25
12	10	9	10	29
13	10	9	10	29
14	10	9	9	28
15	10	9	9	28
16	10	9	9	28
17	10	9	9	28
18	10	10	8	28
19	10	8	8	26
20	10	8	8	26
21	10	9	10	29
22	8	10	10	28
23	10	10	10	30
24	9	8	8	25
25	8	9	8	25
26	8	9	7	24
27	8	7	7	22
28	10	7	7	24
29	10	9	9	28
30	10	9	9	28
รวม	275	254	248	777
\bar{X}	9.17	8.46	8.26	25.89
ร้อยละ(%)	91.66	84.66	82.66	86.33

ตารางที่ 38 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓				✓			✓		8
2		✓				✓			✓		8
3		✓				✓			✓		8
4	✓					✓			✓		9
5	✓				✓				✓		10
6		✓				✓				✓	8
7	✓				✓					✓	9
8	✓				✓				✓		9
9	✓					✓			✓		9
10		✓				✓			✓		8
11	✓					✓				✓	8
12	✓				✓				✓		10
13	✓				✓				✓		10
14	✓				✓				✓		10
15	✓				✓				✓		10
16	✓				✓				✓		10
17	✓				✓				✓		10
18	✓				✓				✓		10
19	✓				✓				✓		10
20	✓				✓				✓		10
21	✓				✓				✓		10
22		✓				✓			✓		8
23	✓				✓				✓		10
24	✓				✓					✓	9
25		✓				✓			✓		8
26		✓				✓			✓		8
27		✓				✓			✓		8
28	✓				✓				✓		10
29	✓				✓				✓		10
30	✓				✓				✓		10
รวม	84	27			72	36			52	4	275

ตารางที่ 39 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบจำแนกประเภท
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	การจำแนกความสำคัญของเนื้อเรื่อง				การเขียนใจความสนับสนุน				การเขียนโครงร่าง		รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	2	1	
1		✓				✓				✓	7
2		✓				✓				✓	7
3		✓				✓			✓		8
4		✓				✓			✓		8
5	✓					✓			✓		9
6	✓					✓			✓		9
7		✓				✓				✓	7
8		✓				✓				✓	7
9		✓				✓				✓	7
10	✓					✓			✓		9
11	✓					✓			✓		9
12	✓				✓					✓	9
13	✓				✓					✓	9
14	✓					✓			✓		9
15	✓					✓			✓		9
16	✓				✓					✓	9
17	✓				✓					✓	9
18	✓				✓				✓		10
19		✓				✓			✓		8
20		✓				✓			✓		8
21	✓					✓			✓		9
22	✓				✓				✓		10
23	✓				✓				✓		10
24	✓					✓				✓	8
25	✓					✓			✓		9
26	✓					✓			✓		9
27		✓				✓				✓	7
28		✓				✓				✓	7
29	✓					✓			✓		9
30	✓					✓			✓		9
รวม	76	33			28	69			36	12	254

ตารางที่ 40 ความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบก้างปลา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	การกำหนดสาเหตุของผลหรือปัญหา					การเขียนใจความสนับสนุนสาเหตุของผลหรือปัญหา					รวม
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
1		✓						✓			7
2		✓						✓			7
3		✓						✓			7
4		✓						✓			7
5	✓						✓				9
6		✓					✓				8
7	✓						✓				9
8		✓						✓			7
9		✓						✓			7
10		✓						✓			7
11		✓					✓				8
12	✓					✓					10
13	✓					✓					10
14	✓						✓				9
15	✓						✓				9
16	✓						✓				9
17	✓						✓				9
18		✓					✓				8
19		✓					✓				8
20		✓					✓				8
21	✓					✓					10
22	✓					✓					10
23	✓					✓					10
24		✓					✓				8
25		✓					✓				8
26		✓						✓			7
27		✓						✓			7
28		✓						✓			7
29	✓						✓				9
30	✓						✓				9
รวม	65	68				25	60	30			248

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นางสาวกัณหา คำหอมกุล
 ที่อยู่ 202 หมู่ 9 ตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดหนองพันทา ตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 2

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2536 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
 วิทยาลัยครูนครปฐม จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2546 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการนิเทศ
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2542 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านดินโต
 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2545 อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านหนองเจริญสุข
 อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2547 อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนบ้านหนองเจริญสุข
 อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนวัดหนองพันทา
 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี